

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**«Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΩΝ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ
ΜΟΡΦΩΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ
ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΑΧΑΪΑΣ (2010-2016)»**

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ: ΛΛΕΣΑΪ ΓΡΕΤΑ

ΕΠΟΠΤΕΥΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ

ΠΑΤΡΑ, 2018

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Μετά τη διεκπεραίωση της πτυχιακής μου εργασίας με θέμα: «Η συμβολή των εναλλακτικών μορφών τουρισμού στην ανάπτυξη του Νομού Αχαΐας (2010-2016)» στο Α.Τ.Ε.Ι. Πάτρας, υπήρχαν άνθρωποι οι οποίοι με βοήθησαν και μου συμπαραστάθηκαν σε όλη μου την προσπάθεια και θα ήθελα να τους ευχαριστήσω.

Πρώτα απ' όλα θα ήθελα να ευχαριστήσω τον εποπτεύων καθηγητή μου κ. Παναγόπουλο Αναστάσιο, ο οποίος μέσα από τις γνώσεις του και από την εμπειρία του με κατεύθυνε και με βοήθησε σε οποιαδήποτε δυσκολία αντιμετώπισα.

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους τους δικούς μου ανθρώπους οι οποίοι ήταν δίπλα μου καθ' όλη τη διάρκεια της διεξαγωγής της πτυχιακής μου εργασίας, κατανοούσαν την προσπάθειά μου και με υποστήριζαν.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα πτυχιακή εργασία έχει σκοπό να περιγράψει πως οι διάφορες μορφές εναλλακτικού τουρισμού που υποστηρίζονται στο Νομό Αχαΐας, έχουν συμβάλει στην ανάπτυξή του. Ο εναλλακτικός τουρισμός είναι ένα φαινόμενο που έχει πάρει μεγάλη διάσταση τα τελευταία χρόνια και ουσιαστικά έχει αντικαταστήσει το μαζικό τουρισμό. Η Ελλάδα είναι μια χώρα που ελκύει τους τουρίστες από όλη την Ευρώπη, έχει μια πολύ μεγάλη κληρονομιά και ιστορία από πίσω της, αλλά και μια φυσική ομορφιά που συνδυάζει βουνό και θάλασσα. Ο Νομός Αχαΐας είναι η βασική πύλη που συνδέει την Ελλάδα με τις υπόλοιπες χώρες της Ευρώπης μέσω του λιμανιού της Πάτρας. Ανήκει στην περιφέρεια της Δυτικής Ελλάδας και στις περισσότερες περιοχές της υποστηρίζει διάφορες μορφές εναλλακτικού τουρισμού. Αποτελεί, λοιπόν, πόλο έλξης για τους τουρίστες και ανάλογα με τις επιθυμίες τους μπορούν να επιλέξουν τον κατάλληλο προορισμό. Ο Νομός Αχαΐας προσπαθεί συνεχώς να αναβαθμίζει όλες τις μορφές τουρισμού, τις δραστηριότητες που μπορούν να αναπτυχθούν σε κάθε περίπτωση με αποτέλεσμα να αυξάνει τα ποσοστά τουριστών που τον επιλέγουν ως κατάλληλο προορισμό. Πάντα προσπαθεί να βρίσκει τρόπους να αναπτύξει όσο το δυνατόν περισσότερο τον τομέα του τουρισμού και μέσα από αυτόν να αναπτυχθεί γενικότερα ο Νομός Αχαΐας στον οικονομικό τομέα, τον κοινωνικό, τον πολιτιστικό και τον περιβαλλοντολογικό.

ΛΕΞΕΙΣ-ΚΛΕΙΔΙΑ: Τουρισμός, Εναλλακτικός τουρισμός, Νομός Αχαΐας, Οικονομική ανάπτυξη, Προστασία περιβάλλοντος

ABSTRACT

This diploma thesis aims at describing how the various forms of alternative tourism supported in the Prefecture of Achaia have contributed to its development. Alternative tourism is a phenomenon that has grown in recent years and has in fact replaced mass tourism. Greece is a country that attracts tourists from all over Europe, has a great heritage and history behind it, but also a natural beauty that combines mountain and sea. The Prefecture of Achaia is the main gateway connecting Greece with the rest of Europe through the port of Patras. It belongs to the periphery of Western Greece and in most of its regions it supports various forms of alternative tourism. It is therefore a pole of attraction for tourists and according to their wishes they can choose the right destination. The Prefecture of Achaia is constantly trying to upgrade all forms of tourism, activities that can be developed in any case, thus increasing the rates of tourists who choose it as an appropriate destination. He is always trying to find ways to develop the tourism sector as much as possible and to develop the Achaia region in the economic, social, cultural and environmental spheres.

KEYWORDS: Tourism, Alternative tourism, Prefecture of Achaia, Economic development, Environmental protection

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ -----	7
ΠΡΩΤΟ ΜΕΡΟΣ: ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ -----	10
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ -----	10
1.1 ΟΙ ΚΥΡΙΟΤΕΡΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ-----	10
1.2 Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ -----	12
1.3 Η ΕΞΕΛΙΚΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ -----	13
1.3.1 ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΗΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ-----	15
1.4 ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΖΗΤΗΣΗ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ -----	15
1.5 ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΔΙΑΚΡΙΣΗΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ -----	17
1.6 ΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2010-2016 -----	19
1.6.1 ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΥ -----	19
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ -----	22
2.1 Η ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΟΥ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ -----	22
2.2 ΕΞΕΛΙΞΗ ΑΝΤΙΛΗΨΕΩΝ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟ ΤΟΥΡΙΣΜΟ -----	23
2.3 ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ -----	24
2.3.1 Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ-----	26
2.4 ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΟΔΗΓΗΣΑΝ ΣΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ---	27
2.5 ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ ΜΟΡΦΩΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ-----	28
2.6 ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ -----	29
2.6.1 ΟΡΕΙΒΑΤΙΚΟΣ-ΠΕΡΙΠΑΤΗΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ -----	30
2.6.2 ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ -----	31
2.6.3 ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ-ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ -----	32
2.6.4 ΘΑΛΑΣΣΙΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ-----	32
2.6.5 ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ -----	33
2.6.6 ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ-----	33
2.6.7 ΙΑΜΑΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ -----	34
2.6.8 ΓΑΣΤΡΟΝΟΜΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ -----	35
2.6.9 ΣΥΝΕΔΡΙΑΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ-----	35
ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΕΡΟΣ: ΕΦΑΡΜΟΓΗ -----	37
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Ο ΝΟΜΟΣ ΑΧΑΪΑΣ ΩΣ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΣ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ---	37
3.1 ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΑΧΑΪΑΣ -----	37
3.1.1 ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΑ ΚΑΙ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ-----	37
3.1.2 ΤΟ ΚΛΙΜΑ, Η ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ Η ΘΡΗΣΚΕΙΑ -----	38
3.1.3 ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΑΧΑΪΑΣ-----	39
3.1.4 ΓΑΣΤΡΟΝΟΜΙΑ – ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΓΕΣ -----	40
3.2 Ο ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΑΧΑΪΑΣ-----	41

3.2.1 ΔΗΜΟΦΙΛΕΣΤΕΡΟΙ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΙ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΑΧΑΪΑΣ -----	42
3.2.2 ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΑΝΑ ΤΟΠΙΟ/ΕΠΟΧΗ/ΠΕΡΙΟΧΗ/ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ/ΕΠΙΣΚΕΠΤΗ -----	44
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΑΧΑΪΑΣ -----	47
4.1 ΟΡΕΙΒΑΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΑΧΑΪΑΣ -----	47
4.1.1 «ΑΤΡΑΠΟΣ»-----	47
4.1.2 ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΟΡΕΙΒΑΤΩΝ ΩΛΕΝΟΣ-----	48
4.1.3 ΟΡΕΙΒΑΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΑΤΡΑΣ -----	48
4.1.4 ΧΙΟΝΟΔΡΟΜΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΑΛΑΒΡΥΤΩΝ-----	49
4.2 ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΑΧΑΪΑΣ-----	50
4.3 ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΑΧΑΪΑΣ-----	51
4.4 ΘΑΛΑΣΣΙΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΑΧΑΪΑΣ -----	52
4.4.1 ΚΡΟΥΑΖΙΕΡΕΣ - ΠΕΡΙΗΓΗΣΕΙΣ ΜΕ ΣΚΑΦΟΣ-----	53
4.4.2 ΚΑΤΑΔΥΣΕΙΣ-----	53
4.4.3 ΙΣΤΙΟΣΑΝΙΔΑ – ΙΣΤΙΟΠΛΟΪΑ-----	54
4.4.4 ΨΑΡΕΜΑ -----	55
4.5 ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΑΧΑΪΑΣ-----	55
4.5.1 FREESTYLE SNOW-PARK -----	56
4.5.2 FREERIDE-----	57
4.5.3 SKIBIKE -----	57
4.5.4 ΛΕΣΧΗ ΑΛΕΞΙΠΤΩΤΟΥ ΠΛΑΓΙΑΣ ΠΑΤΡΑΣ -----	58
4.5.5 GREEK RAINTBALL CLUB ΠΑΤΡΑΣ-----	58
4.6 ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΑΧΑΪΑΣ -----	59
4.7 ΙΑΜΑΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΑΧΑΪΑΣ -----	59
4.8 ΓΑΣΤΡΟΝΟΜΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΑΧΑΪΑΣ-----	59
4.9 ΣΥΝΕΔΡΙΑΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΑΧΑΪΑΣ -----	60
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΩΝ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ ΜΟΡΦΩΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ -----	61
5.1 Η ΔΥΝΑΜΙΚΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΟΙ ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΑ ΩΣ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ-----	61
5.2 Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΩΝ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ ΜΟΡΦΩΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΑΧΑΪΑΣ-----	63
5.2.1 ΟΙ ΑΦΙΞΕΙΣ ΣΤΟ ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΟ ΤΟΥ ΑΡΑΞΟΥ -----	67
5.2.2 ΤΟ ΛΙΜΑΝΙ ΤΗΣ ΠΑΤΡΑΣ-----	68
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ -----	70
6.1 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ -----	70
6.2 ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ-----	74
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ -----	78
ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ -----	78
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ -----	78

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το φαινόμενο του τουρισμού από τα αρχαία χρόνια που πρωτοεμφανίστηκε μέχρι και σήμερα, έχει περάσει από διάφορα στάδια και έχει εξελιχθεί. Ο μαζικός τουρισμός που όλοι γνωρίζουμε, είχε επιφέρει μια σειρά από επιπτώσεις και σε συνδυασμό με τις καινούριες ανάγκες που δημιουργήθηκαν για αγαθά και υπηρεσίες μαζί με την ανάγκη για την προστασία του περιβάλλοντος, δημιουργήθηκε μια νέα, ηπιότερη μορφή τουρισμού, ο εναλλακτικός τουρισμός. Ο εναλλακτικός τουρισμός έχει επικρατήσει τα τελευταία χρόνια και στις περισσότερες περιοχές έχει συμβάλει αισθητά στην ανάπτυξή τους. Στην παρούσα εργασία καλούμαστε να παρουσιάσουμε τη συμβολή των εναλλακτικών μορφών τουρισμού στην ανάπτυξη του Νομού Αχαΐας, την περίοδο 2010-2016.

Στο πρώτο κεφάλαιο, παρουσιάζεται το φαινόμενο του τουρισμού σε γενικότερο πλαίσιο. Αρχικά γίνεται αναφορά στις κυριότερες προσεγγίσεις που έχουν γίνει όλα τα χρόνια από διάφορους επιστήμονες προκειμένου να ορίσουν την έννοια «τουρισμός» και περιγράφεται πως έχει εξελιχθεί αυτό το φαινόμενο από τα πρώτα χρόνια που πρωτοεμφανίστηκε μέχρι και σήμερα. Πιο συγκεκριμένα, παρουσιάζεται η εξέλιξη που έχει το φαινόμενο του τουρισμού στην Ελλάδα, ποιες οι προοπτικές εξέλιξής του και πως επηρεάστηκε αυτός ο τομέας λόγω της οικονομικής κρίσης που επήλθε στη χώρα. Επιπλέον, παρουσιάζονται οι έννοιες της τουριστικής ζήτησης και της τουριστικής προσφοράς, καθώς και οι κατηγορίες στις οποίες διακρίνεται ο τουρισμός με βάση τους λόγους για τους οποίους τα άτομα αποφασίζουν να ταξιδέψουν. Το πρώτο κεφάλαιο κλείνει με τις τάσεις του τουρισμού την περίοδο 2010-2016, καθώς και με τα κριτήρια που οι τουρίστες επιλέγουν τον προορισμό του.

Συνεχίζουμε με το δεύτερο κεφάλαιο, όπου περνάμε στον εναλλακτικό τουρισμό. Σε αυτό το κεφάλαιο, παρουσιάζεται η φιλοσοφία του εναλλακτικού τουρισμού και πως εξελίχθηκαν μέσα στις τελευταίες δεκαετίες οι διάφορες αντιλήψεις που υπήρχαν για τον εναλλακτικό τουρισμό. Προσεγγίζεται η έννοια του εναλλακτικού τουρισμού στην Ευρώπη και στην Ελλάδα, συγκεκριμένα, και παρουσιάζονται οι παράγοντες που συνέβαλαν στην ανάπτυξή του. Τέλος, παρουσιάζονται οι διάφορες μορφές εναλλακτικού τουρισμού που υπάρχουν και η διαχρονική τους εξέλιξη.

Τα δύο πρώτα κεφάλαια, αντιστοιχούν στο πρώτο μέρος της παρούσας εργασίας που αναφέρεται στη θεωρία. Έπιτα περνάμε στο δεύτερο μέρος, στο μέρος της εφαρμογής. Στο τρίτο κεφάλαιο, λοιπόν, της πτυχιακής μου εργασίας, παρουσιάζεται ο Νομός Αχαΐας. Ξεκινάμε με τα γενικά χαρακτηριστικά του νομού, με τον πληθυσμό του, τα γεωγραφικά του στοιχεία, το κλίμα που επικρατεί, το θρήσκευμα και τη γλώσσα στην οποία μιλούν οι κάτοικοι. Αναφέρονται, επίσης, οι τρόποι με τους οποίους μπορεί κάποιος να έχει πρόσβαση στο Νομό της Αχαΐας, καθώς η ευκολία στην πρόσβαση ενός τόπου αποτελεί ελκυστικό παράγοντα επιλογής για τους τουρίστες. Γίνεται επίσης αναφορά στα τοπικά προϊόντα και στις παραδοσιακές συνταγές του νομού. Συνεχίζοντας, περνάμε στον τουρισμό που έχει ο νομός, στα τουριστικά δρώμενα που τον χαρακτηρίζουν και στις πόλεις που αποτελούν τις πιο δημοφιλείς επιλογές τουριστικού προορισμού. Οι πόλεις αυτές είναι η Πάτρα, το Αίγιο και τα Καλάβρυτα, και παρουσιάζουμε τα στοιχεία που χαρακτηρίζουν την κάθε μία πόλη και τις επιλογές που μπορούν να προσφέρουν στους τουρίστες που τις επισκέπτονται. Επίσης, παρουσιάζουμε τις προτάσεις που προσφέρει ο Νομός Αχαΐας ανάλογα με το τοπίο που θέλουν να επιλέξουν οι τουρίστες, με την εποχή στην οποία αποφασίζουν να ταξιδέψουν, με την περιοχή του νομού που θέλουν να επισκεφτούν, με τις δραστηριότητες με τις οποίες θέλουν να απασχοληθούν κατά τη διάρκεια των διακοπών τους και τέλος ανάλογα με το είδος των τουριστών, δηλαδή αν είναι οικογενειάρχες, ελεύθεροι ή ερωτευμένοι.

Περνώντας στο τέταρτο κεφάλαιο της παρούσας εργασίας, εστιάζουμε στις εναλλακτικές μορφές τουρισμού που προσφέρει ο Νομός Αχαΐας. Παρουσιάζουμε σε κάθε ενότητα ξεχωριστά την κάθε μια από τις μορφές που υποστηρίζονται στο νομό και στις αντίστοιχες υποενότητες αναλύουμε τις περιοχές που πρέπει να επισκεφτούν οι τουρίστες ανάλογα με τη μορφή εναλλακτικού τουρισμού που επιθυμούν και τις δραστηριότητες με τις οποίες μπορούν να περάσουν ευχάριστα την ώρα τους. Η συμβολή των προαναφερθέντων εναλλακτικών μορφών τουρισμού στην ανάπτυξη του Νομού Αχαΐας παρουσιάζεται στο πέμπτο κεφάλαιο, όπου βλέπουμε την ανάπτυξη στον οικονομικό τομέα, στον κοινωνικό, στον πολιτιστικό και στον περιβαλλοντολογικό τομέα.

Κλείνοντας, στο έκτο και τελευταίο κεφάλαιο παρουσιάζουμε να συμπεράσματα που προέκυψαν από την παρούσα εργασία, καθώς και κάποιες προτάσεις που θα βοηθήσουν

στο να εξαλειφθούν τα μειονεκτήματα που έχουν παρατηρηθεί και να εξελιχθεί ο εναλλακτικός τουρισμός ακόμα περισσότερο.

ΠΡΩΤΟ ΜΕΡΟΣ: ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

1.1 ΟΙ ΚΥΡΙΟΤΕΡΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Η έννοια του τουρισμού και του τουρίστα, επιδιώκονται να προσδιοριστούν από τους διεθνείς οργανισμούς αλλά και από τους ειδικούς του τουρισμού από τις αρχές του 20^{ου} αιώνα. Ο όρος τουρισμός είναι διεθνής και έχει τις ρίζες του στην αγγλική λέξη Turing που σημαίνει περιήγηση (Παγκόσμια Εγκυκλοπαίδεια, 2002).

Κατά καιρούς, έχουν προσπαθήσει να αποδώσουν πολλοί επιστήμονες μια έννοια στον όρο «τουρισμός» και στην παρούσα εργασία θα δούμε κάποιες από τις πιο σημαντικές προσεγγίσεις.

Ο τουρισμός ορίζεται από τη Διεθνή Ακαδημία Τουρισμού ως το σύνολο από τις μετακινήσεις των ανθρώπων καθώς και το σύνολο των δραστηριοτήτων που προκύπτουν από τις μετακινήσεις. Οι δραστηριότητες υποκινούνται σε διαφορετική ένταση και βαθμό καθώς είναι ανάλογες με τον πόθο για απόδραση που έχει το κάθε άτομο μέσα του (Βαρβαρέσος, 2005).

Από τον Ν. Αιγινίτη αναφέρεται πως ως τουρισμός ορίζεται η μετάβαση των ατόμων μεμονωμένα ή ανά ομάδες από πόλη σε πόλη ή από χώρα σε χώρα για λόγους αναψυχής, είτε για λόγους μικρής ή μεγάλης διάρκειας διαμονής αλλά όχι μόνιμης. Επίσης, η μετάβαση λόγω εργασίας που επιφέρει άμεσο όφελος δεν ορίζεται ως τουρισμός εκτός αν αποσκοπεί σε διαφήμιση της χώρας η μετάβαση αυτή (Βαρβαρέσος, 2005).

Σύμφωνα με τον J.Gouet, ο τουρισμός ορίζεται ως ο τρόπος του να ταξιδεύεις κάτω από τον συνδυασμό των διαφορετικών αναλογιών, με βάση τα υπόλοιπα άτομα, την περιέργεια που υπάρχει αλλά και με βάση τον πόθο που υπάρχει για προσαρμογή στα ξένα ήθη και έθιμα (Βαρβαρέσος, 2005).

Το 1942 οι Hunziker & Krapf, προσέγγισαν επιστημονικά την έννοια του τουρισμού με βάση το σκεπτικό ότι οι τουριστικές ανάγκες τείνουν να ικανοποιούνται μέσα από την τουριστική παραγωγή. Ο τουρισμός ορίζεται σύμφωνα με αυτούς ως το σύνολο των σχέσεων και των γεγονότων που ενεργοποιούνται κατά τη διάρκεια που τα άτομα

μετακινούνται ή παραμένουν σε ένα τόπο εκτός της κατοικίας τους και υπάρχει ο περιορισμός ότι σε αυτό το διάστημα δεν υπάρχει κάποιο κίνητρο να ασκήσουν κερδοσκοπική δραστηριότητα. Αυτός ο ορισμός αποτελεί τον πρώτο επιστημονικό ορισμό και οριοθετείται από δύο κύριες έννοιες, το κίνητρο και τη μετακίνηση (Λαγός, 2005).

Μια άλλη άποψη για τον ορισμό του τουρισμού την έδωσαν το 1982 οι Mathieson & Wall. Όρισαν, λοιπόν, τον τουρισμό ως την μετακίνηση των ατόμων σε μη συνηθισμένους τόπους για ένα προσωρινό χρονικό διάστημα, τις δραστηριότητες που αναλαμβάνουν τα άτομα κατά το χρονικό διάστημα που διαμένουν στους τόπους αυτούς και το σύνολο των διευκολύνσεων που προκύπτουν στα άτομα προκειμένου να καλύψουν τις ανάγκες που έχουν (Prm 300 Ecotourism, 2018).

Συγκεντρώνοντας όλα τα παραπάνω στοιχεία από τους διάφορους ορισμούς που έχουν δοθεί για να προσδιοριστεί η έννοια του τουρισμού, με λίγα λόγια μπορούμε να πούμε πως ο τουρισμός είναι η μετάβαση κάποιων ατόμων σε ομάδες ή μεμονωμένα σε κάποιον τόπο για κάποιο χρονικό διάστημα, χωρίς να ενέχει το ενδεχόμενο της μονιμότητας και κυρίως αυτή η μετάβαση πραγματοποιείται για αναψυχή. Ο τόπος στον οποίο μεταβαίνουν, αποτελεί τον λεγόμενο τουριστικό προορισμό στον οποίο τα άτομα μπορούν να αναπτύξουν δραστηριότητες (Λαγός, 2005).

Εκτός από τους προαναφερόμενους ορισμούς, υπάρχουν κάποια συγκεκριμένα χαρακτηριστικά μέσα από τα οποία μπορούμε να αναγνωρίσουμε τον τουρισμό. Πρώτα από όλα, υπάρχουν τα άτομα που έχουν αποφασίσει να μετακινηθούν και να περιηγηθούν με σκοπό όχι τη μόνιμη εγκατάστασή τους αλλά ένα είδος ψυχαγωγίας. Ο προορισμός αποτελεί το απαραίτητο στοιχείο του τουρισμού σε συνδυασμό με τη διαμονή των ατόμων και οι λόγοι της μετακίνησής τους είναι τουριστικοί κατά κύριο λόγο. Τέλος, ένα ακόμη στοιχείο που χαρακτηρίζει τον τουρισμό είναι η προσωρινή πρόθεση που υπάρχει από τα άτομα και έπιτα από αυτήν τη βραχυχρόνια μετακίνηση να επιστρέψουν στη μόνιμη βάση τους (Λαγός, 2005).

1.2 Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ

Ο τουρισμός είναι ένα φαινόμενο το οποίο έχει ξεκινήσει από την αρχαιότητα και υπάρχει μέχρι σήμερα. Στηρίζεται στο στοιχείο της μετακίνησης και στο στον ελεύθερο χρόνο που έχουν τα άτομα, όμως έχει εξελιχθεί διαχρονικά (Βαρβαρέσος, 2005).

Ο ελεύθερος χρόνος στην Αρχαία Ελλάδα απεικόνιζε την κοινωνική προέλευση που είχαν οι ελεύθεροι πολίτες και οι εύποροι οικονομικά, οι οποίοι έπρεπε απαραίτητως να ασχοληθούν με αιτήματα κοινωνικά, πολιτικά αλλά και ηθικά. Μέσα από τον ελεύθερο χρόνο που διέθεταν τα άτομα των κοινωνικά ανώτερων στρωμάτων, μπορούσαν να συμμετάσχουν σε ταξιδιωτικές μετακινήσεις διαφόρων τύπων. Πιο συγκεκριμένα, υπήρχαν μετακινήσεις διεθνείς που γινόντουσαν για λόγους αναψυχής αλλά και μετακινήσεις όπου παρευρίσκονταν σε αγώνες αθλητικούς, σε θεατρικές παραστάσεις, τις λεγόμενες εσωτερικές μετακινήσεις (Βαρβαρέσος, 2005).

Από τον 19^ο αιώνα άρχισαν να δημιουργούνται τα πρώτα πανδοχεία του κράτους τα οποία προσέφεραν τις υπηρεσίες τους δωρεάν στους ταξιδιώτες αλλά και τα πρώτα πανδοχεία που είχαν σκοπό το κέρδος. Ακολούθως στο Μεσαίωνα επικρατούσε ο πανεπιστημιακός τουρισμός και ο τουρισμός των μεγάλων θρησκευτικών εορτών και γεγονότων. Η πρώτη μορφή τουρισμού εμφανιζόταν πιο ανεπτυγμένος κυρίως στο Παρίσι, στην Οξφόρδη, στο Κέμπριτζ, δηλαδή γύρω από πανεπιστημιακά κέντρα της Ευρώπης. Η δεύτερη μορφή τουρισμού είχε μεγάλη φήμη στην Ελβετία και στη Γερμανία εξαιτίας της ποιότητας που είχαν οι υπηρεσίες που προσέφεραν τα ξενοδοχεία τους. Στη Γαλλία συνδυαζόταν η παραμονή με την ψυχαγωγία μέσα από την εξειδίκευση στην οποία συνέβαλε η γαστρονομία (Βαρβαρέσος, 2005).

Η ευχαρίστηση έγινε ο κύριος σκοπός των ατόμων που ταξίδευαν κατά τη διάρκεια της Αναγέννησης, καθώς εκείνη την περίοδο νέα κίνητρα εμπλούτισαν τον τουρισμό. Στη Γαλλία είχαν δημιουργηθεί για τους Άγγλους ευγενείς η «μικρή» και η «μακρά περιήγηση» στα πλαίσια της εκπαιδευτικής μετακίνησης. Η «μικρή περιήγηση» περιλαμβανόταν στη νοτιοδυτική Γαλλία και στο Παρίσι και η «μακρά περιήγηση» περιλαμβανόταν σε όλη τη Γαλλία και στη Βουργουνδία. Τα άτομα τα οποία συμμετείχαν στη «μακρά περιήγηση» χαρακτηρίζονταν από το 1800 ως τουρίστες και από το 1811 ο τρόπος ταξιδιού με σκοπό την ευχαρίστηση ονομάστηκε τουρισμός (Βαρβαρέσος, 2005).

Στα τέλη του αιώνα στη Ρώμη, στο Λονδίνο, στο Παρίσι αλλά και σε άλλες πόλεις αναπτύχθηκαν ξενοδοχεία πολυτελείας. Στις αρχές του 20^{ου} αιώνα υπήρχαν κάποια γεγονότα τα οποία συνέβαλλαν στο να μεταβληθεί το τουριστικό φαινόμενο. Την περίοδο 1905-1914 με την οικονομική συγκυρία, την περίοδο 1914-1918 στον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, ο αφανισμός των εισοδηματιών εξαιτίας των πληθωριστικών τάσεων και η οικονομική κρίση που κατέστρεψε τον αριστοκρατικό τουρισμό το 1929, είναι κάποια από αυτά τα γεγονότα (Βαρβαρέσος, 2005).

Το τουριστικό φαινόμενο εξελίχθηκε και σταθμό σε αυτήν την εξέλιξη αποτέλεσε ο 19^{ος} αιώνας. Η μορφολογία του τουρισμού προσδιορίστηκε από τις ανακατατάξεις που επιτελέστηκαν σε θεσμικό, οικονομικό, κοινωνικό και τεχνολογικό επίπεδο στη βιομηχανική επανάσταση. Επιπλέον, αυτές οι ανακατατάξεις συνέβαλλαν στο να εμφανιστούν οι πρώτες τάσεις της μαζικοποίησης του τουρισμού και της εμπορικοποίησής του (Βαρβαρέσος, 2005).

1.3 Η ΕΞΕΛΙΚΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Το φαινόμενο του τουρισμού το οποίο, όπως προαναφέραμε, υπάρχει από τα χρόνια της αρχαιότητας ήταν το ίδιο διαδεδομένος από τότε. Τόσο ο ιαματικός τουρισμός όσο και ο θρησκευτικός, άκμαζε καθ' όλη την αρχαία περίοδο σε διάφορες πόλεις. Κυρίως οι πόλεις της Αθήνας, της Επιδαύρου αποτελούσαν προορισμό λόγω των θεατρικών φεστιβάλ που επικρατούσαν, δηλαδή για πολιτικό τουρισμό, η Κόρινθος και η Νεμέα αποτελούσαν προορισμούς συνεδριακού τουρισμού και τέλος για εκπαιδευτικό και φιλοσοφικό τουρισμό, οι τουρίστες επισκέπτονταν τη Μίλητο και τη Σάμο. Όλα αυτά συνέβαιναν κατά την πρώτη περίοδο στην οποία εξελίχθηκε ο τουρισμός. Οι περισσότερες πόλεις της Ελλάδας βρίσκονταν στα παράλια και χαρακτηρίζονταν από ένα πολύ καλό οδικό δίκτυο, από ναούς, από τόπους λατρείας και οι αποστάσεις μεταξύ τους ήταν κοντινές (Ηγουμενάκης, Κραβαρίτης, & Λύτρας, 1999).

Η περίοδος 1840-1945, αποτελούσε τη δεύτερη περίοδο στην οποία εξελίχθηκε ο τουρισμός στην Ελλάδα. Σε αυτήν την περίοδο σημειώθηκαν ανακατατάξεις πολύ σημαντικές. Πιο συγκεκριμένα, παρατηρήθηκαν ανακαλύψεις σχετικά με τα μέσα μεταφοράς και επικοινωνίας, τέθηκαν οι βάσεις για να οργανωθεί η δομή του

τουρισμού σε κρατικό και ιδιωτικό τομέα, δημιουργήθηκε και εγκαινιάστηκε η πρώτη σιδηροδρομική γραμμή και ιδρύθηκε το πρώτο ξενοδοχείο της πόλης ενώ μέχρι τότε υπήρχαν οι ενοικιάσεις σε κατοικίες και σε δωμάτια σπιτιών (Ηγουμενάκης, Κραβαρίτης, & Λύτρας, 1999).

Η τρίτη περίοδος στην οποία εξελίχθηκε ο τουρισμός ήταν από τον δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο και μετά. Πραγματοποιήθηκαν τα πρώτα ταξίδια με σκοπό την επίσκεψη σε συγγενείς και σε φίλους, με επαγγελματικούς σκοπούς για απόκτηση δεξιοτήτων τεχνογνωσίας και γενικότερα με γνώσεις που σχετίζονταν με το να αποκατασταθεί η υποδομή που είχε καταστραφεί και να δημιουργηθεί καινούρια (Ηγουμενάκης, Κραβαρίτης, & Λύτρας, 1999).

Μέσα σε τριάντα χρόνια, ο τουρισμός αναπτύχθηκε από ελιτιστικός σε μαζικός. Οι δύο βασικότεροι παράγοντες που οδήγησαν στο να πολλαπλασιαστούν οι τουριστικές μετακινήσεις, ήταν πρώτα η τεχνολογική ανάπτυξη που βοήθησε στο να εκμηδενιστούν οι αποστάσεις και έπειτα η ανάγκη που είχε δημιουργηθεί στους εργαζόμενους να βελτιώσουν την ποιότητα της ζωής τους. Η Ελλάδα άρχισε να αποτελεί προορισμό και για τους ξένους τουρίστες, καθώς προσέλκυε όλο και περισσότερο το ενδιαφέρον τους. Αποτελούσε, λοιπόν, μαζί με άλλες ευρωπαϊκές χώρες μια χώρα με πολύ σημαντική ανάπτυξη στον τουρισμό της. Μέχρι τότε, οι τουρίστες επέλεγαν ως προορισμό τους την Ελλάδα με σκοπό να επισκεφθούν τα μνημεία της και τον αρχαίο πολιτισμό της. Ήταν, επομένως, ένας τουρισμός σε ένα μικρό μέρος της οικονομίας της Ελλάδας και τα έσοδα που αποκόμιζε ήταν ασήμαντα (Ηγουμενάκης & Κραβαρίτης, ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ, 2004).

Συμπερασματικά, η ραγδαία ανάπτυξη του τουρισμού στην Ελλάδα που επήλθε τα τελευταία χρόνια, οφείλεται σε μια σειρά από παράγοντες τους οποίους θα παρουσιάσουμε συνοπτικά. Η ανάγκη των τουριστών να επεκτείνουν την διάρκεια των διακοπών τους για λόγους αναψυχής, η οικονομική ευμάρεια που είχε επέλθει τα προηγούμενα χρόνια στη χώρα, το γεγονός ότι αναπτύχθηκαν και βελτιώθηκαν τα μέσα μεταφοράς, η γενικότερη τεχνολογική ανάπτυξη που επήλθε στη χώρα καθώς και η εξέλιξη του πολιτισμού της, η πρωτοβουλία του κράτους και των ιδιωτών για βελτίωση των τουριστικών αναγκών που αυξήθηκε και τέλος, το γεγονός ότι τα ξενοδοχεία επαναπροσδιόρισαν τον ρόλο τους (Ηγουμενάκης & Κραβαρίτης, ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ, 2004).

1.3.1 ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΗΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Τα τελευταία χρόνια λόγω της κρίσης που έχει επέλθει στη χώρα μας αλλά και σε άλλες χώρες έχει επηρεαστεί το φαινόμενο του τουρισμού και γίνεται εμφανές με τη μείωση που έχει σημειωθεί στις τουριστικές αφίξεις. Έχουν παρατηρηθεί μεταβολές τόσο στον αριθμό των τουριστών που επισκέπτονται την Ελλάδα όσο και στις δαπάνες που καταναλώνουν όσοι τουρίστες συνεχίζουν και έρχονται στην Ελλάδα. Η δραστηριότητα του τουριστικού κλάδου στην Ελλάδα έχει επηρεαστεί στην περίοδο της οικονομικής κρίσης, καθώς χαρακτηρίζεται από τα προβλήματα που υπάρχουν στη δομή της χώρας γενικότερα. Όπως είναι αναμενόμενο οι τομείς που βρίσκονται σε αλληλεξάρτηση με τον τομέα του τουρισμού επηρεάζονται από τα αποτελέσματα του τελευταίου (Gazoroulou, 2011).

Μέσα από τα στατιστικά στοιχεία που είναι διαθέσιμα, γίνεται φανερό το πώς επηρεάστηκε ο κλάδος του τουρισμού από τις αρνητικές συνέπειες της παγκόσμιας κρίσης. Ο αριθμός των επισκέψεων από τους τουρίστες και οι ετήσιες εισπράξεις σημείωσαν σημαντική μείωση από όλες τις χώρες αυτήν την περίοδο (Gazoroulou, 2011). Όσον αφορά στον νησιώτικο τουρισμό της Ελλάδας, από το 2013 άρχισε να παρατηρείται μια ανάκαμψη σημαντική και αποτέλεσε το πρώτο βήμα για να ανακάμψει συνολικά ο τουρισμός στην Ελλάδα, τόσο ο κλασσικός όσο και ο εναλλακτικός τουρισμός (Ελληνικός Τουρισμός, Στοιχεία και Αριθμοί, 2013).

1.4 ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΖΗΤΗΣΗ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ

Ο ορισμός της τουριστικής ζήτησης διαφέρει αναλόγως με την οπτική γωνία από την οποία προσπαθεί ο καθένας να τη μελετήσει. Η οικονομική προσέγγιση, περιγράφει την τουριστική ζήτηση μέσα από τη σχέση που υπάρχει μεταξύ της ζήτησης και της τιμής, εμπεριέχει δηλαδή την έννοια «ελαστικότητα». Οι γεωγράφοι, προσεγγίζουν τον όρο εισάγοντας στους παράγοντες της ζήτησης τα άτομα που ταξιδεύουν και το λόγο του ταξιδιού αυτού. Τέλος, οι ψυχολόγοι αναλύουν την αλληλεπίδραση που υπάρχει στην προσωπικότητα, στο περιβάλλον και στην τουριστική ζήτηση (Βαρβαρέσος, 2005).

Ένας τόπος ο οποίος θέλει να αποτελεί μια ελκυστική επιλογή για τους τουρίστες, πρέπει να προσπαθήσει να αναπτύξει τους παράγοντες που συντελούν στην τουριστική της προσφορά και εν συνεχεία να τους αναδείξει. Οι φυσικοί πόροι ενός τόπου, το περιβάλλον, το πλεονέκτημα που έχει σε σύγκριση με άλλους τόπους, το στοιχείο της φιλοξενίας, ο πολιτισμός της, η ιστορία της και οι επικρατούσες συνθήκες ζήτησης της αγοράς αποτελούν τους παράγοντες αυτούς (Τσάρτας, 2001).

Η τουριστική ζήτηση αφορά τις υπηρεσίες και τα αγαθά που ζητούν οι τουρίστες και που επιδιώκουν να καταναλώσουν όσο διαρκέσει το ταξίδι τους. Οι παράγοντες από τους οποίους εξαρτώνται η τουριστική ζήτηση αλλά και η τουριστική προσφορά, είναι η εποχικότητα, οι οικονομικοί παράγοντες, οι κοινωνικοί, οι ψυχολογικοί και τέλος οι παράγοντες οι οποίοι έχουν σχέση με το τουριστικό προϊόν (Βαρβαρέσος, 2005).

Η τουριστική ζήτηση έχει τρία είδη, την ενεργή ζήτηση που περιλαμβάνει τα άτομα τα οποία συμμετέχουν σε έναν τουρισμό και ταξιδεύουν, και αποτελεί το πιο κοινό είδος τουριστικής ζήτησης. Το δεύτερο είδος είναι η καταπιεσμένη ζήτηση η οποία περιλαμβάνει τα άτομα που δεν ταξιδεύουν είτε εξαιτίας κάποιων προβλημάτων που έχουν είτε εξαιτίας κάποιων προβλημάτων που προκύπτουν από τα ξενοδοχεία, τα μέσα μεταφοράς κλπ. Στην πρώτη περίπτωση μιλάμε για τη δυνητική ζήτηση και προκαλείται από την πλευρά της ζήτησης, αντιθέτως η δεύτερη περίπτωση προκαλείται από την πλευρά της προσφοράς και λέγεται αναβαλλόμενη ζήτηση. Το τρίτο και τελευταίο είδος τουριστικής ζήτησης είναι η μη ζήτηση όπου συγκαταλέγονται τα άτομα τα οποία δεν έχουν το ταξίδι ως επιθυμία (Βαρβαρέσος, 2005).

Στην τουριστική ζήτηση δημιουργούνται κάποιες καταστάσεις στις οποίες αξίζει να αναφερθούμε. Αρχικά, υπάρχουν περιπτώσεις όπου η ζήτηση που υπάρχει για κάποιο είδος διακοπών μπορεί να αντικατασταθεί από κάποιο άλλο είδος και μιλάμε για τα υποκατάστατα της ζήτησης. Για παράδειγμα μπορεί κάποιος να αντικαταστήσει τις διακοπές σε κάποιο κάμπινγκ με κάποιο ξενοδοχείο. Επίσης, υπάρχει η περίπτωση ο τουρίστας να αλλάξει τον προορισμό του λόγω μη διαθεσιμότητας και σε αυτήν την περίπτωση μιλάμε για αποπροσανατολισμό της ζήτησης. Τέλος, μπορεί να δημιουργηθεί μια νέα τουριστική προσφορά, δηλαδή μπορεί να ανοίξει ένα καινούριο ξενοδοχείο το οποίο να προκαλέσει είτε υποκατάσταση της ζήτησης από άλλες εγκαταστάσεις τουριστικές, είτε αποπροσανατολισμό της ζήτησης από τη μία

τουριστική εγκατάσταση σε μια παρόμοια που βρίσκετε στην ίδια περιοχή και τέλος να δημιουργηθεί μία νέα ζήτηση (Βαρβαρέσος, 2005).

Το τουριστικό προϊόν έχει διακριθεί σε δύο κατηγορίες. Η πρώτη κατηγορία είναι το γενικό τουριστικό προϊόν που αντιπροσωπεύουν οι διακοπές, σχετίζεται δηλαδή με το χρόνο που χρειάζεται το αγαθό και η υπηρεσία που επιθυμεί να καταναλώσει ο τουρίστας για να παραχθεί, να διατεθεί και να καταναλωθεί. Η δεύτερη κατηγορία είναι τα τουριστικά υποπροϊόντα και είναι τμήματα της προηγούμενης κατηγορίας. Σε αυτήν την κατηγορία ανήκουν οι μεταφορές, τα καταλύματα για τους τουρίστες κλπ (Βαρβαρέσος, 2005).

Όσον αφορά στην τουριστική προσφορά, διακρίνεται σε δυο κατηγορίες σύμφωνα με το πλήθος από τα διαφορετικά στοιχεία που την αποτελούν. Η πρώτη κατηγορία συμπεριλαμβάνει τους πόρους που είναι η βάση για την τουριστική δραστηριότητα και αποτελεί την πρωτογενή τουριστική προσφορά. Εντάσσονται οι φυσικοί πόροι όπως για παράδειγμα ο ήλιος, η θάλασσα αλλά και οι πόροι που δημιούργησε ο άνθρωπος, όπως τα μνημεία αλλά και ο πολιτισμός, τα ήθη και τα έθιμα. Η δεύτερη κατηγορία είναι η δευτερογενής τουριστική προσφορά και περιλαμβάνει όσες υποδομές έχουν δημιουργηθεί πλήρως ή όχι από τον άνθρωπο με σκοπό να εκμεταλλευτούν εύκολα οι τουριστικοί πόροι. Η δεύτερη κατηγορία αποτελείται από το γενικό εξοπλισμό ή τις γενικές εγκαταστάσεις, δηλαδή από τους οργανισμούς εκείνους οι οποίοι συμβάλλουν στο να βελτιωθεί η ζωή των ανθρώπων, δηλαδή η επικοινωνία, τα μέσα μεταφοράς, τα καταστήματα, τις υπηρεσίες αλλά και από τις τουριστικές εγκαταστάσεις δηλαδή τα καταλύματα, τα κέντρα εστίασης και ψυχαγωγίας κλπ (Βαρβαρέσος, 2005).

1.5 ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΔΙΑΚΡΙΣΗΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Οι περιοχές οι οποίες επιθυμούν να αποτελούν τουριστικούς προορισμούς θα πρέπει συνεχώς να αναπτύσσονται και να γίνονται ανταγωνιστικές, καθώς ο τουρισμός αποτελεί μια δυναμική βιομηχανία. Οι τουρίστες επιλέγουν τον προορισμό τους σύμφωνα με τον λόγο για τον οποίο έχουν αποφασίσει να ταξιδέψουν, με την κινητικότητα και με τη διάρκεια που έχουν οι δραστηριότητές τους. Μέσα από αυτά τα στοιχεία, υπάρχουν διάφορες κατηγορίες στις οποίες διακρίνεται ο τουρισμός. Η πιο

βασική διάκριση είναι ο εσωτερικός και ο εξωτερικός τουρισμός. Εν συνεχεία, υπάρχει ο εγχώριος και ο διεθνής τουρισμός, ο εξερχόμενος και ο εισερχόμενος τουρισμός και ο στατικός ή ο κινητικός τουρισμός (Λαγός, 2005).

Όσον αφορά στις πιο βασικές κατηγορίες, ο εσωτερικός τουρισμός είναι όταν ο περιηγητής μετακινείται σε έναν προορισμό στο εσωτερικό μίας χώρας μόνιμης διαμονής του με σκοπό να ψυχαγωγηθεί, για λόγους υγείας, επιχειρηματικούς, οικογενειακούς, καλλιτεχνικούς και οι δραστηριότητες που προκαλεί είναι οικονομικές. Από την άλλη πλευρά, όταν ο περιηγητής μετακινείται σε έναν προορισμό διαφορετικής χώρας από τη χώρα διαμονής, για τους ίδιους λόγους που προαναφέραμε στον εσωτερικό τουρισμό, μιλάμε για εξωτερικό τουρισμό (Γεροκώστα, 2012).

Η διάκριση σε Εγχώριο και Διεθνή τουρισμό γίνεται ανάλογα με τη χώρα από την οποία προέρχονται οι τουρίστες. Στην πρώτη περίπτωση το ταξίδι του περιηγητή γίνεται μέσα στην χώρα στην οποία έχει την μόνιμη κατοικία του ενώ το σύνολο του εισερχόμενου με τον εξερχόμενο τουρισμό αποτελούν τη δεύτερη περίπτωση, τον Διεθνή τουρισμό. Όταν αναφερόμαστε στον εισερχόμενο τουρισμό αναφερόμαστε στους περιηγητές οι οποίοι ταξιδεύουν σε μία χώρα στην οποία δεν έχουν μόνιμη κατοικία. Όταν ένας κάτοικος μιας χώρα ταξιδέψει σε μία χώρα ξένη και φύγει από τη χώρα του μιλάμε για εξερχόμενο τουρισμό. Να αναφέρουμε πως ο εγχώριος μαζί με τον εξερχόμενο τουρισμό αποτελούν τον Εθνικό τουρισμό (Λαγός, 2005).

Η τελευταία διάκριση του τουρισμού σε στατικό ή κινητικό εξαρτάται από την κινητικότητα που έχει ο τουρίστας. Όταν καθ' όλη τη διάρκεια του ταξιδιού ο τουρίστας παραμένει σε ένα μόνο τόπο μιλάμε για στατικό τουρισμό, αντιθέτως όταν ο τουρίστας δεν διαμένει μόνο σε ένα μέρος αλλά περιηγείται σε περισσότερα μιλάμε για τον κινητικό τουρισμό (Λαγός, 2005).

Ο επισκέπτης, δηλαδή ο περιηγητής ο οποίος επισκέπτεται έναν τουριστικό προορισμό μπορεί να ενταχθεί στην κατηγορία «τουρίστας» ή στην κατηγορία «εκδρομέας». Στην πρώτη κατηγορία, ως τουρίστας, επισκέπτεται και διαμένει σε μία χώρα ξένη για τουλάχιστον εικοσιτέσσερις ώρες με σκοπό να διασκεδάσει ή για να παρακολουθήσει ένα συνέδριο σχετικό με το επάγγελμά του ή για να θεραπευτεί. Από την άλλη πλευρά, ο εκδρομέας επισκέπτεται και διαμένει για λιγότερο από εικοσιτέσσερις ώρες σε μία χώρα και επιλέγουν να ταξιδέψουν με πλοίο ή αεροπλάνου δεδομένου του περιορισμού της μη διανυκτέρευσής τους (Λαγός, 2005).

1.6 ΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2010-2016

Όπως έχουμε ήδη αναφέρει, ο τουρισμός αποτελεί μια δυναμική βιομηχανία η οποία επηρεάζεται από τα όσα συμβαίνουν στο εξωτερικό περιβάλλον. Σε γεγονότα τρομοκρατικών ενεργειών, θανατηφόρων ιών, φυσικών καταστροφών, έχει παρατηρηθεί μείωση στον αριθμό των ατόμων που ταξιδεύουν. Από το 2010 με την οικονομική ύφεση, τον ιό H1N1, την καταστροφή του περιβάλλοντος και μέσα από άλλα γεγονότα ο τουρισμός έχει δεχθεί ισχυρό πλήγμα και έχουν γίνει ενδιαφέρουσες προσπάθειες για να επανέλθουν τα θεμέλια αυτού του κλάδου (Πειστικού, 2010).

Η ταξιδιωτική ένωση της Βρετανίας, Association British Travel Agencies (ABTA) μελέτησαν τις τάσεις του τουρισμού για το έτος 2010 και δημοσίευσαν τα αποτελέσματα της έρευνάς τους. Αρχικά, μέσα από την έρευνα διαπιστώθηκε η δημιουργία νέων κατηγοριών από τουρίστες. Η πρώτη κατηγορία ήταν οι «chadventures» (charity και adventure) και αποτελούσαν τους τουρίστες οι οποίοι επέλεξαν τον τουρισμό για να ζήσουν μια περιπέτεια και να συγκεντρώσουν ένα χρηματικό ποσό το οποίο θα το διέθεταν για φιλανθρωπικούς σκοπούς. Οι «voluntourist» αποτελούν μια υποκατηγορία των «chadventures» και είναι οι τουρίστες οι οποίοι πραγματοποιούν τις διακοπές τους προσφέροντας ταυτόχρονα εργασία εθελοντικά. Οι «solidayers» είναι μια ακόμη νέα κατηγορία τουριστών που ανήκουν στην υψηλή εισοδηματική τάξη και επιλέγουν να κάνουν διακοπές χωρίς να τους συνοδέψουν φιλικά πρόσωπα, όπως συνηθιζόταν, δεδομένων των οικονομικών συνθηκών. Τέλος, το 2010 εμφανίστηκε η κατηγορία των τουριστών που η οικονομική κρίση τους ανάγκασε να ταξιδέψουν σε προορισμούς οι οποίοι ήταν μακριά καθώς εκεί υπήρχαν προσφορές για διαμονή αλλά και έκπτωση στις πτήσεις. Αυτή η κατηγορία ονομαζόταν «funemployed» (Πειστικού, 2010).

1.6.1 ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΥ

Οι τουρίστες μέχρι να φτάσουν στο σημείο να επιλέξουν τον τελικό τους προορισμό, έχουν αξιολογήσει μια σειρά από παράγοντες. Οι παράγοντες που αποτελούν το κριτήριο επιλογής των τουριστών, δεν είναι πάντα οι ίδιοι, αλλά αλλάζουν σύμφωνα με τις συνθήκες που επικρατούν σε οικονομικό, κοινωνικό αλλά και πολιτικό επίπεδο.

Σύμφωνα με την ABTA για το 2010, έξι ήταν να κριτήρια που έλαβαν υπόψη οι τουρίστες για την επιλογή τους (Πειστικού, 2010).

Πρώτο στη σειρά, ήταν ο παράγοντας της ασφάλειας. Υπήρχαν προορισμοί όπως η Κροατία, το Βιετνάμ στους οποίους οι τουρίστες δεν ένιωθαν την ασφάλεια να ταξιδέψουν λόγω της εμπόλεμης κατάστασης και των κοινωνικών αναταραχών που υπήρχαν. Όμως, το 2010 εφόσον η κατάσταση σταθεροποιήθηκε οι προορισμοί αυτοί αποτελούσαν από τις πρώτες επιλογής προτίμησης των τουριστών (Πειστικού, 2010). Μέχρι και το 2016, σύμφωνα με τον Σύνδεσμο Ελληνικών Τουριστικών επιχειρήσεων (ΣΕΤΕ), ο αριθμός των χωρών που θεωρείται ασφαλείς για να επιλεγθεί ως προορισμός για τους τουρίστες είναι περιορισμένος. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να πρέπει να απορροφηθεί ένας μεγάλος αριθμός των τουριστών της Ευρώπης από προορισμούς οι οποίοι είναι ελάχιστοι. Οι τουρίστες, περιμένουν πρώτα να ξεκαθαρίσουν τα πράγματα και στη συνέχεια να επιλέξουν τον προορισμό τους και τη χρονική διάρκεια διαμονής τους (Ανδρεάδης, 2016).

Το δεύτερο κριτήριο σχετιζόταν με το πόσο εύκολο είναι για τους τουρίστες να εισέλθουν στη χώρα που επιθυμούν, σύμφωνα με τους ισχύοντες κανόνες και νόμους. Η προσβασιμότητα, λοιπόν, κατείχε σημαντικό ρόλο στην επιλογή προορισμού και ουσιαστικά συνδυαζόταν με το κατά πόσο εύκολη ήταν η έκδοση της βίζας και με τα έξοδα που ήταν απαραίτητα για τη διαδικασία αυτή (Πειστικού, 2010).

Συνεχίζουμε με το κριτήριο των υποδομών και κατά πόσο ένας προορισμός μπορεί να βελτιωθεί μέσα από τη βελτίωση και μέσα από τη δημιουργία καινούριων υποδομών. Αυτό που παρατηρήθηκε από τους Βρετανούς ήταν πως οι τουρίστες διέθεταν υψηλότερο εισόδημα σε προορισμούς όπου υπήρχαν καταλύματα υψηλού επιπέδου. Η τιμή αποτελεί επίσης σημαντικό παράγοντα για να επιλέξει ένας τουρίστας τον προορισμό του, καθώς αυτό που επιθυμεί είναι χαμηλότερες τιμές και καλύτερες προσφορές. Οι προορισμοί οι οποίοι λάμβαναν υπόψη αυτήν την επιθυμία και μείωναν τις τιμές τους έβγαιναν κερδισμένοι σχετικά με τους ανταγωνιστές τους οι οποίοι κρατούσαν σταθερό το επίπεδο των τιμών τους (Πειστικού, 2010).

Ο πέμπτος παράγοντας ήταν οι καιρικές συνθήκες που επικρατούν στους πιθανούς προορισμούς, και σύμφωνα με την έρευνα της ABTA πιο δημοφιλείς είναι οι χώρες στις οποίες επικρατεί το ζεστό κλίμα. Ο τελευταίος παράγοντας επιλογής προορισμού είναι η διαφορετικότητα και η ιδιαιτερότητα που μπορεί να υπάρχει σε αυτόν. Πέρα,

λοιπόν, από όλους τους προαναφερθέντες παράγοντες, το διαφορετικό που μπορεί να διαθέτει ένας προορισμός προσελκύει έναν τουρίστα. Μέσα από αυτό το διαφορετικό στοιχείο ο τουρίστας μπορεί να θεωρήσει πως έκανε την καλύτερη επιλογή (Πειστικού, 2010).

Σύμφωνα με τους παράγοντες που παρουσιάσαμε, οι κυριότερες τάσεις του 2010 ήταν τέσσερις. Πρώτα από όλα, η κρουαζιέρα άρχισε να γίνεται αρκετά δημοφιλής αλλά για λίγους που είχαν την οικονομική δυνατότητα. Είναι μια επιλογή στην τιμή της οποίας περιλαμβάνεται άφθονη και απεριόριστη κατανάλωση σε φαγητό και σε ποτό και στις περισσότερες περιπτώσεις συμπεριλαμβάνοντας επιλογές για εναλλακτική διασκέδαση, όπως το μιούζικαλ, το πατινάζ, η αναρρίχηση. Η δεύτερη τάση ήταν επιλογές που, όπως προαναφέραμε, προσέφεραν στους τουρίστες μια διαφορετική εμπειρία και τη δυνατότητα να ξεπεράσουν τις προσδοκίες τους. Μεγάλη αύξηση παρατηρήθηκε στους προορισμούς με άφθονο το «πράσινο» και σε αυτό συνέβαλε το γεγονός της κλιματικής αλλαγής που επικρατεί και συνειδητοποίησαν οι τουρίστες. Τέλος, το 2010 πραγματοποιήθηκε σε διάφορες χώρες πλήθος αθλητικών διοργανώσεων με αποτέλεσμα να αποτελέσει ο τουρισμός άθλησης μια από τις τέσσερις σημαντικότερες τάσεις (Πειστικού, 2010).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ο τουρισμός απέκτησε τη σημερινή του μορφή εφόσον πέρασε μέσα από διάφορα στάδια εξέλιξης και συγκροτείται από διαφορετικά στοιχεία και από επιμέρους δραστηριότητες. Μέσα από τις διάφορες αλλαγές στη ζήτηση για υπηρεσίες και αγαθά στον τομέα του τουρισμού και μέσα από την ανάγκη που υπήρχε για να προστατεύεται το περιβάλλον, άρχισαν να αναζητούνται νέες μορφές τουρισμού, ήπιου τουρισμού. Μέσα σε δυο δεκαετίες ο τουρισμός αναπτύχθηκε μέσα από την ανάπτυξη νέων δραστηριοτήτων που κύριο χαρακτηριστικό τους ήταν να υπάρχει σεβασμός προς το περιβάλλον, φυσικό, κοινωνικό αλλά και πολιτιστικό. Επομένως, μέσα από την προσπάθεια να εξομαλυνθούν οι επιπτώσεις που είχε επιφέρει ο μαζικός τουρισμός, μέσα από την προσπάθεια να επιτευχθεί ισορροπία σε κοινωνικό επίπεδο και μέσα από την ανάγκη να υπάρχει προσφορά καινούριων εμπειριών σε διακοπές, καθώς και διαφοροποιημένων υπηρεσιών τουρισμού, δημιουργήθηκαν οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού (ΒΑΡΒΑΡΕΣΟΣ, 2007).

2.1 Η ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΟΥ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού χαρακτηρίζονται από έναν διαφορετικό τρόπο οργάνωσης από αυτόν του μαζικού. Έχει μια διαφορετική φιλοσοφία με βασικό άξονα να προστατεύεται το περιβάλλον και να διατηρείται η κοινωνική και η πολιτιστική κληρονομιά που έχει ένας τόπος που την υποδέχονται τουρίστες. Το εναλλακτικό πρότυπο που διαμορφώνεται για την ανάπτυξη του τουρισμού, εμπλέκει περιβαλλοντικό σχεδιασμό καθώς και πολιτικές για αειφόρο ανάπτυξη. Ο τρόπος μέσα από τον οποίο μπορεί να αναλυθεί η δυναμική για να υιοθετηθεί ένα πρότυπο εναλλακτικού τουρισμού αλλά και να μελετηθεί, είναι να ενσωματωθεί στις κατευθύνσεις και στα γνωστικά αντικείμενα του τμήματος Διοίκηση Τουριστικών Επιχειρήσεων. Αναγκαία προϋπόθεση για αυτήν την ενσωμάτωση είναι να προγραμματιστούν και να καθοριστούν οι εκπαιδευτικοί στόχοι (ΒΑΡΒΑΡΕΣΟΣ, 2007).

Ο εναλλακτικός τουρισμός σε αντίθεση με τον κλασσικό που γνωρίζουμε, χαρακτηρίζεται από το στοιχείο της μη μαζικότητας των τουριστών και της οικολογικής

τους συνείδησης. Σε επιχειρήσεις που επικρατεί ο εναλλακτικός τουρισμός, οι επιχειρήσεις είναι μικρού μεγέθους και ο τουρισμός έχει αντισυμβατική μορφή. Στόχος του εναλλακτικού τουρισμού είναι να διαφυλάσσεται το περιβάλλον, να διαφυλάσσονται οι πόροι της τοποθεσίας προορισμού, να ικανοποιούνται οι ανάγκες που έχουν οι ντόπιοι κάτοικοι, οι χώρες που αποτελούν τουριστικούς προορισμούς να μη χρειάζεται να καθοδηγούνται από μεγάλους επιχειρηματίες για να λάβουν αποφάσεις σχετικές με την ανάπτυξη τουρισμού αλλά να τις λαμβάνουν με βάση τις δικές τους πολιτικές τουρισμού. Στον εναλλακτικό τουρισμό δίνεται η ευκαιρία να επενδύσουν οι νέοι τις επιχειρηματικές τους ιδέες, με βάση να σέβονται το περιβάλλον τις περιοχές και με απώτερο στόχο να βελτιωθεί το βιοτικό επίπεδο για τους κατοίκους που διαμένουν στις περιοχές στις οποίες αναπτύσσεται αυτό το είδος τουρισμού (Galani-Moutafi, 2004).

2.2 ΕΞΕΛΙΞΗ ΑΝΤΙΛΗΨΕΩΝ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟ ΤΟΥΡΙΣΜΟ

Η έννοια του εναλλακτικού τουρισμού τοποθετήθηκε σε μία βάση μέσα από τη χρήση τεσσάρων πλατφόρμων οι οποίες αντιπροσώπευαν τις τέσσερις τάσεις που είχαν διαμορφωθεί κατά τη διαδικασία μελέτης του τουρισμού. Αυτές οι τέσσερις τάσεις είναι διαδοχικές μεταξύ τους και κάθε καινούρια που δημιουργούταν εξοστράκιζε την προηγούμενη. Θα παρουσιάσουμε αυτές τις τέσσερις τάσεις οι οποίες εκφράζουν τις αντιλήψεις που επικρατούσαν σε ότι αφορά την ανάπτυξη του τουρισμού και τις αντίστοιχες επιδράσεις (Φαρσάρη, 2009).

Η πρώτη φάση ήταν η ανάπτυξη του σύγχρονου τουρισμού, ο οποίος συνέβαλε θετικά στην οικονομία και γενικότερα στην κοινωνία, και αντιστοιχεί στην πρώτη πλατφόρμα που ήταν η Υποστήριξη, μετά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Η δεύτερη φάση έδωσε έμφαση στο να προεκταθεί ο τουρισμός κοινωνιολογικά. Εμφανίστηκαν οι πρώτες αρνητικές συνέπειες καθώς μειώθηκαν οι οικονομικές επιδόσεις λόγω υποβάθμισης διαφόρων περιοχών, εμπορευματοποίησης του πολιτισμού και γενικότερα υπήρχε μια κριτική ως προς την ανάπτυξη του τουρισμού μαζικά σε συγκεκριμένες τοποθεσίες. Αυτή η φάση αποτελούσε την Προειδοποιητική Πλατφόρμα (Φαρσάρη, 2009).

Συνεχίζουμε με την τρίτη φάση, την Πλατφόρμα Προσαρμογής, που αποτελούσε την ανταπόκριση ώστε να κλιμακωθεί η κριτική που προαναφέραμε. Σε αυτή τη φάση το ενδιαφέρον στράφηκε στο να αναζητηθούν νέες μορφές τουρισμού. Αυτές οι μορφές θα σέβονταν το περιβάλλον και τον πολιτισμό που έχει η κάθε τοποθεσία που αποτελεί τουριστικό προορισμό. Μέσα από αυτές τις μορφές, οι επισκέπτες θα έχουν τη δυνατότητα να μάθουν τον πολιτισμό της τοποθεσίας που επισκέπτονται. Αποτελούσαν μια εναλλακτική προς το μαζικό τουρισμό λύση καθώς θα έλυνε τα προβλήματα που δημιουργήθηκαν. Η τέταρτη και τελευταία πλατφόρμα ήταν η Γνωσιακή. Μέσα από τη σχέση των τριών προαναφερθέντων πλατφόρμων, αναγνωρίστηκε το γεγονός πως κάθε μια πλατφόρμα εστίαζε και σε ένα κομμάτι του τουρισμού. Προκειμένου να μελετηθεί αυτό το φαινόμενο ολιστικά θα έπρεπε να υπάρξει ένας συνδυασμός όλων των παραμέτρων (Φαρσάρη, 2009).

Μέσα από τις τέσσερις πλατφόρμες κατανοούμε πως έχει διαμορφωθεί η τουριστική ανάπτυξη διαχρονικά μέσα από τις υπάρχουσες αντιλήψεις. Η τρίτη φάση, η Πλατφόρμα Προσαρμογής αντιστοιχεί στον εναλλακτικό τουρισμό που εμφανίστηκε λόγω των αρνητικών επιδράσεων που είχε ο μαζικός τουρισμός. Ο όρος «εναλλακτικός» δείχνει την αντίθεση που υπάρχει σε σχέση με τον μαζικό τουρισμό (Φαρσάρη, 2009).

2.3 ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Ο όρος του εναλλακτικού τουρισμού χρησιμοποιείται συχνά τις δυο τελευταίες δεκαετίες, επομένως θα πρέπει να προσδιορίσουμε σαφώς τι ακριβώς σημαίνει αυτός ο όρος. Είναι ένας ελκυστικός όρος, τη φιλοσοφία του οποίου είδαμε στην προηγούμενη ενότητα, χωρίς όμως να υπάρχει ένας ορισμός που να είναι αποδεκτός από όλους. Ακόμη, και στις διαφορετικές μορφές στις οποίες αναφέρεται ο εναλλακτικός τουρισμός, υπάρχουν ασάφειες. Το 1989 στην Αλγερία είχε πραγματοποιηθεί ένα συνέδριο από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Τουρισμού, προκειμένου να οριστεί ο εναλλακτικός τουρισμός, ο οποίος αποτελεί ένα συνδυασμό πραγμάτων, αντιλήψεων και μορφών τουρισμού, όπως υποστηρίζουν πολλοί μελετητές (Φαρσάρη, 2009).

Ο όρος του εναλλακτικού τουρισμού, πρωτοεμφανίστηκε στις αρχές του 1980. Είναι το είδος που διαφοροποιείται από τις μορφές τουρισμού που είναι συνηθισμένες. Πρώτο-χρησιμοποιήθηκε σε εκθέσεις και συνέδρια, σε φυλλάδια διαφημιστικά από πρακτορεία τουριστικά και σε εκδόσεις βιβλίων. Μέσα από αυτά, προβαλλόταν ένα καινούριο προϊόν και μια καινούρια μορφή για τουριστικές διακοπές. Στην Ελλάδα έχει επικρατήσει ο όρος εναλλακτικός τουρισμός ενώ στο εξωτερικό χρησιμοποιείται ο όρος ήπιος τουρισμός (ΒΑΡΒΑΡΕΣΟΣ, 2007).

Από το 1981 έχουν δοθεί πολλοί και διαφορετικοί ορισμοί για τον εναλλακτικό τουρισμό. Το 1984 οι συμμετέχοντες στον Οικουμενικό Συνασπισμό για τον Τουρισμό στον Αναπτυσσόμενο Κόσμο, συμφώνησαν πως ο εναλλακτικός τουρισμός ήταν μια διαδικασία μέσα από την οποία μέλη από διαφορετικές κοινωνίες μπορούν να πραγματοποιήσουν μια μορφή ταξιδιού δίκαιη, στοχεύοντας στην αμοιβαία κατανόηση μεταξύ τους, στην ισότητα και στην αλληλεγγύη. Το 1992, οι Eadington & Smith όρισαν τον εναλλακτικό τουρισμό ως τις μορφές εκείνες που είναι συμβατές με τις αξίες του περιβάλλοντος και της κοινωνίας μίας τοποθεσίας, και που επιτρέπουν στους τουρίστες να αποκτήσουν θετικές εμπειρίες και να απολαύσουν μία αλληλεπίδραση θετική και αξιόλογη. Αυτό που γίνεται κατανοητό από αυτούς τους δύο ορισμούς, είναι ότι εστιάζουν στο πόσο σημαντικές είναι οι δραστηριότητες σε έναν τουριστικό προορισμό αλλά και στο πόσο σημαντικό είναι να υπάρχει το στοιχείο της αλληλεπίδρασης ανάμεσα στους ντόπιους και στους τουρίστες (Φαρσάρη, 2009).

Σύμφωνα με τους Hitchcock, King & Parnwell, προκειμένου να δοθεί στον εναλλακτικό τουρισμό ο κατάλληλος ορισμός, θα πρέπει να διέπεται από κάποιες αρχές. Πρώτα από όλα, θα πρέπει ο τουριστικός προορισμός να είναι ενήμερος για τις επιδράσεις που θα επιφέρει ο εναλλακτικός τουρισμός, θα πρέπει να υπάρχει με την τοπική κοινωνία διάλογος, να λαμβάνονται υπόψη οι ιδιαιτερότητες που έχει ο πολιτισμός και η θρησκεία του προορισμού, να βασίζονται οι μορφές του εναλλακτικού τουρισμού στις περιβαλλοντικές αρχές της τοποθεσίας και η περιοχή να μπορεί να ανταπεξέλθει στην κλίμακα ανάπτυξης, τόσο αισθητικά όσο και οικολογικά (Φαρσάρη, 2009).

Το εναλλακτικό τουριστικό προϊόν προκειμένου να οριστεί όσο πιο αναλυτικά και εύστοχα γίνεται, θα πρέπει να περιλαμβάνει τη φυσική, την ενεργητική και την ανθρώπινη κληρονομιά, όπου ανθρώπινη εννοούμε τις απόψεις που έχει ο πληθυσμός

για τον εναλλακτικό τουρισμό, για τις συνθήκες διαβίωσης αυτής της μορφής τουρισμού, και γενικότερα τα δημογραφικά στοιχεία που υπάρχουν. Επίσης, θα πρέπει να περιλαμβάνει τις πολιτικές και νομικές δομές, τις κοινωνικές δομές όπως για παράδειγμα να συμμετέχουν στο σύστημα της χώρας που είναι δημοκρατικό. Να συμπεριλαμβάνονται οι απαραίτητοι εξοπλισμοί, τα αγαθά που ζητούνται καθώς και οι υπηρεσίες και γενικότερα η υποδομή που χρειάζεται μια τοποθεσία για να αποτελέσει προορισμό εναλλακτικού τουρισμού. Τέλος, ένα προϊόν εναλλακτικού τουρισμού θα πρέπει να περιλαμβάνει τις οικονομικές δραστηριότητες και τις δραστηριότητες χρηματοδότησης (ΣΦΑΚΙΑΝΑΚΗΣ, 2000).

2.3.1 Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Στην Ελλάδα για πολλές δεκαετίες επικρατούσε το στοιχείο της μαζικότητας στις επισκέψεις των τουριστών και συγκεκριμένα στην αξιοποίηση του ήλιου και της θάλασσας. Το στοιχείο αυτό, προσέδιδε στο φαινόμενο του τουρισμού μία αδυναμία, καθώς οι τα τουριστικά προϊόντα που παρέχει η Ελλάδα θα μπορούσαν να προσφερθούν μόνο την καλοκαιρινή περίοδο. Με λίγα λόγια, ο τουρισμός στην Ελλάδα χαρακτηριζόταν από τη λεγόμενη έντονη εποχικότητα. Το κόστος χρήσης των τουριστικών υποδομών ήταν αυξημένο και υπο-αξιοποιούνταν. Μέσα από τον εναλλακτικό τουρισμό, όμως, το δυσάρεστο αυτό γεγονός άλλαξε. Αυτή η μορφή τουρισμού βοήθησε στο να πραγματοποιεί ο τουρίστας τις διακοπές του στην Ελλάδα όλη την περίοδο του χρόνου, να μπορεί να ξεκουραστεί, να ασχοληθεί με ένα πλήθος υπάρχουσών δραστηριοτήτων, να επισκεφτεί χώρους πολιτιστικούς και θρησκευτικούς, όπως μουσεία, μοναστήρια και γενικότερα να γνωρίσει νέα μέρη. Μέσα, λοιπόν, από τις επισκέψεις των τουριστών στην Ελλάδα καθ' όλη τη περίοδο του χρόνου, οι τουριστικές περιοχές θα αναπτυχθούν οικονομικά και θα μπορέσουν να βελτιώσουν το βιοτικό επίπεδο των κατοίκων τους (Galani-Moutafi, 2004).

2.4 ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΟΔΗΓΗΣΑΝ ΣΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Η ύπαρξη και η λειτουργία πολλών ειδικών τουριστικών υποδομών σε μία χώρα, αποτελεί τον βασικότερο παράγοντα που συντέλεσε στο να δημιουργηθεί τα προηγούμενα χρόνια ο εναλλακτικός τουρισμός. Όπως είναι φυσιολογικό, κάθε χώρα που διαθέτει ειδικές τουριστικές υποδομές, όπως εγκαταστάσεις ιαματικών πηγών, χιονοδρομικά κέντρα, συνεδριακοί χώροι κλπ, εφαρμόζει μία πολιτική στον τομέα του τουρισμού και του εναλλακτικού τουρισμού προκειμένου να αυξήσει τα έσοδά της, αλλά και την προβολή της σε άλλες χώρες. Την ίδια κατεύθυνση συμφέρει και τις υπόλοιπες χώρες που ανήκουν στην ίδια ήπειρο να ακολουθήσουν (ΣΦΑΚΙΑΝΑΚΗΣ, 2000).

Είναι αντιληπτό το γεγονός ότι ένας μεγάλος αριθμός τουριστών παρακινείται για τουρισμό από την ύπαρξη των ειδικών αυτών υποδομών. Αυτός ο αριθμός τουριστών ψάχνει αυτές τις ειδικές τουριστικές υποδομές προκειμένου να αποφασίσει τον προορισμό και το τουριστικό πακέτο που θα επιλέξει. Είναι ευνόητο, λοιπόν, ότι παρακινούνται για εναλλακτικό τουρισμό (ΣΦΑΚΙΑΝΑΚΗΣ, 2000).

Η ζήτηση για ειδικές υποδομές τουρισμού αποτελεί έναν ακόμα παράγοντα που οδηγεί στον εναλλακτικό τουρισμό. Χαρακτηριστικό αυτού του παράγοντα είναι ο βαθμός εποχικής ουδετερότητας, δηλαδή οι χρονικές φάσεις κατά τις οποίες η ζήτηση από τους τουρίστες για τουρισμό είναι πιο ήπια (ΣΦΑΚΙΑΝΑΚΗΣ, 2000). Η ευκολία στην πρόσβαση παίζει πολύ σημαντικό ρόλο στον τουρισμό. Ιδιαίτερα, ο παράγοντας της απόστασης, ο οποίος συνδέει τους τουρίστες με τα σημεία πρόσβασής τους.

Καθοριστικής σημασίας στην άνοδο του εναλλακτικού τουρισμού ήταν η αλλαγή των κινήτρων των τουριστών. Οι τουρίστες ένιωθαν δυσχέρεια με τα τυποποιημένα προϊόντα που τους παρέχονταν, απαιτώντας πια προϊόντα που να είναι πιο κοντά στην ικανοποίηση των προσωπικών τους αναγκών, πιο εξειδικευμένα. Για τον λόγο αυτό, πάρα πολλοί τουρίστες δεν επιλέγουν τα προκαθορισμένα τουριστικά πακέτα που τους παρέχονταν και κάνουν μία στροφή επιλέγοντας όχι μόνο την αναψυχή και την ξεκούρασή τους, αλλά και την πραγματοποίηση περισσότερων δραστηριοτήτων οι οποίες να έχουν πολιτιστικό περιεχόμενο (Buhalis & Costa, 2005).

Η διαφοροποίηση του προτύπου του τουρίστα σήμερα, συμβάλλει στην ανάπτυξη του εναλλακτικού τουρισμού. Ο σημερινός τουρίστας έχει γνωρίσει πολλούς και διάφορους προορισμούς, πράγμα που τον καθιστά πιο έμπειρο ταξιδευτή. Αποτέλεσμα αυτού είναι να έχει γίνει πιο απαιτητικός όσον αφορά στην ποιότητα των διακοπών του και στις τουριστικές υπηρεσίες που θα του παρέχουν (Λαγός, 2005).

Τη στροφή του τουρίστα προς τη φύση και το καθαρό περιβάλλον ενίσχυσαν τα οικολογικά και περιβαλλοντικά κινήματα. Τα κινήματα αυτά φανερώνουν τα προβλήματα που αντιμετωπίζει το περιβάλλον, τα οποία προκύπτουν από την ανάπτυξη του τουρισμού που προκαλεί ο μαζικός τουρισμός (Λαγός, 2005).

Σημαντικός παράγοντας που επηρεάζει το ενδιαφέρον προς εναλλακτικές μορφές τουρισμού υπήρξε η τεχνολογική εξέλιξη. Η συμβολή του διαδικτύου ήταν καθοριστικής σημασίας και μέσω αυτού, ο σημερινός τουρίστας διαμορφώνει το πρόγραμμά του με βάση τις ανάγκες και τις επιθυμίες που έχει (Λαγός, 2005).

2.5 ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ ΜΟΡΦΩΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Ο εναλλακτικός τουρισμός έχει διάφορες μορφές οι οποίες διακρίνονται από τη διαφορετικότητα που υπάρχει στην τουριστική ζήτηση, από τον τρόπο οργάνωσής τους και από τη φιλοσοφία που τις διέπει, η οποία διαφέρει και αυτή κατά περίπτωση. Μέσα από την εξέλιξη του τουριστικού φαινομένου, διάφορες αναφορές αποτελούν απόδειξη πως κάποιες από τις μορφές του εναλλακτικού τουρισμού, αναπτύχθηκαν από τα πρώτα κιόλας χρόνια εφαρμογής τους και αποτέλεσαν και μοναδικές δραστηριότητες. Όλες οι εναλλακτικές μορφές που δημιουργήθηκαν, είχαν σκοπό να αντιμετωπίσουν τις δυσμενείς επιπτώσεις που προκλήθηκαν από τον μαζικό τουρισμό (ΣΦΑΚΙΑΝΑΚΗΣ, 2000).

Από την αρχαιότητα κιόλας εμφανίστηκαν οι πρώτες μορφές εναλλακτικού τουρισμού και ακόμα και τα τελευταία χρόνια έχουν δημιουργηθεί και άλλες. Όλες οι μορφές εναλλακτικού τουρισμού που δημιουργούνται είναι βασισμένες στις αρχές που πρέπει να τις διέπουν, όπως ακριβώς τις έχουμε περιγράψει νωρίτερα (ΣΦΑΚΙΑΝΑΚΗΣ, 2000).

Υπήρχαν περιοχές σε όλον τον κόσμο στις οποίες οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού είχαν εντυπωσιακή ανάπτυξη. Λόγω αυτής της εντυπωσιακής ανάπτυξης, δημιουργήθηκε ένα πρότυπο το οποίο το συγκροτούσαν υπηρεσίες και υποδομές που εξυπηρετούσαν τον τύπο του εναλλακτικού τουρισμού. Οι περιοχές στις οποίες εντοπίστηκε αυτό το πρότυπο ήταν κυρίως στην ύπαιθρο που διαθέτουν πλούσιους πολιτιστικούς αλλά και περιβαλλοντικούς πόρους. Υπήρχαν περιπτώσεις όπου τα πρότυπα στήριζαν μια μορφή εναλλακτικού τουρισμού αλλά και περιπτώσεις που στήριζαν περισσότερες μορφές (ΒΑΡΒΑΡΕΣΟΣ, 2007).

Υπήρχαν συχνά περιπτώσεις, όπου τα πρότυπα αποκτούσαν χαρακτήρα μαζικοποίησης με αποτέλεσμα να δημιουργούνται επιπτώσεις σε περιοχές της υπαίθρου που ήταν ευαίσθητες κοινωνικά και οικολογικά και χαρακτηρίζονταν από μαζικοποίηση στον εναλλακτικό τουρισμό. Βέβαια, η ανάπτυξη τέτοιων προτύπων δε στοχεύει σε αυτές τις δυσμενείς επιπτώσεις. Αντίθετα, στόχος είναι να ενταχθούν στην παραγωγή μιας περιοχής συγκεκριμένα πρότυπα που να προστατεύουν το φυσικό περιβάλλον. Πρέπει, λοιπόν, να υπάρχει ένας ορθολογικός προγραμματισμός και σχεδιασμός, και ένας τρόπος οργάνωσης που να μπορεί να διαχειριστεί την ανάπτυξη του τουρισμού (ΒΑΡΒΑΡΕΣΟΣ, 2007).

Οι πέντε άξονες επάνω στους οποίους δομείται ο εναλλακτικός τουρισμός είναι να προστατεύεται το περιβάλλον, να προστατεύεται η κληρονομιά που έχει ένας τουριστικός προορισμός σε κοινωνικό και πολιτιστικό επίπεδο, να διασφαλίζεται για τους τουρίστες ένα ταξίδι αναψυχής, να έχουν ενεργεί συμμετοχή και να δραστηριοποιούνται και τέλος να υπάρχει όφελος για την οικονομία της τοποθεσίας. Πάνω σε αυτούς τους πέντε άξονες πρέπει να αναπτύσσονται και να σχεδιάζονται οι πολιτικές τουρισμού (ΒΑΡΒΑΡΕΣΟΣ, 2007).

2.6 ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού αποτελούν τουριστική ανάπτυξη που είναι βιώσιμη για περιοχές της υπαίθρου και αγροτικών περιοχών. Αποτελεί έναν τρόπο για να αναπτυχθούν δραστηριότητες οι οποίες μπορούν να αναβαθμίσουν και να βοηθήσουν οικονομικά αυτές τις περιοχές, καθώς θα μπορούν να προσφέρουν ελκυστικά

τουριστικά προϊόντα και υπηρεσίες, με στοιχεία παράδοσης, πολιτισμού και φυσικής ομορφιάς. Μέσα από αυτήν την τουριστική προσφορά, μπορούν να δημιουργηθούν σχέσεις διαπροσωπικές και ανθρώπινες μεταξύ των κατοίκων της τουριστικής περιοχής και των τουριστών που την επισκέπτονται, στοιχείο απαραίτητο για τον εναλλακτικό τουρισμό. Επίσης, μέσα από τη δημιουργία διάφορων μορφών εναλλακτικού τουρισμού, οι τουρίστες έχουν τη δυνατότητα να έρθουν σε επαφή με το φυσικό πλούτο της περιοχής, να γνωρίσει τα ήθη και τα έθιμα που έχουν οι κάτοικοι και τις εργασίες που κάνουν καθημερινά (ΒΑΡΒΑΡΕΣΟΣ, 2007).

Τις τελευταίες δεκαετίες, λοιπόν, έχουν δημιουργηθεί διάφορες μορφές εναλλακτικού τουρισμού, κάθε μία από τις οποίες επιφέρει θετικά αποτελέσματα στις τοποθεσίες στις οποίες έχουν εφαρμοστεί. Αναπτύσσονται υποδομές, δημιουργούνται αγαθά και υπηρεσίες που ζητούνται από τους τουρίστες αλλά και δραστηριότητες οι οποίες αποτελούν ελκυστικό προϊόν. Οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού που υπάρχουν, είναι ο ορειβατικός-περιπατητικός, ο θρησκευτικός τουρισμός, ο πολιτιστικός-αρχαιολογικός, ο θαλάσσιος τουρισμός, ο αθλητικός τουρισμός, ο αγροτουρισμός, ο ιαματικός-θεραπευτικός τουρισμός, ο συνεδριακός και ο γαστρονομικός τουρισμός. Αυτές οι μορφές βοηθούν τους τουρίστες να συμμετάσχουν ενεργητικά στις διακοπές τους, να δρουν στις αντίστοιχες δραστηριότητες που υπάρχουν και θα τις δούμε αναλυτικά στις υποενότητες που ακολουθούν με τα στοιχεία που χαρακτηρίζουν την κάθε μία (Σβορώνου & Συμβουλίδου, 2009).

2.6.1 ΟΡΕΙΒΑΤΙΚΟΣ-ΠΕΡΙΠΑΤΗΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Οι τουρίστες που θα επιλέξουν έναν τουριστικό προορισμό με βάση το στοιχείο του ορειβατικού τουρισμού, είναι όσοι επιθυμούν να δραστηριοποιηθούν στην ανάβαση, κατάβαση και διάσχιση ενός βουνού. Υπάρχουν δύο περιπτώσεις, να απαιτούνται ειδικές γνώσεις και τεχνικές συγκεκριμένες όταν το βουνό είναι δύσβατο ή να μην απαιτείται καμία ειδική γνώση ούτε σύνεργα, όταν το βουνό είναι βατό. Τα τελευταία χρόνια ασχολούνται με την ορειβασία όλο και περισσότερα άτομα και παρόλο που δεν αποτελεί άθλημα, τους ελκύει το γεγονός ότι μπορούν να βοηθήσουν τη φυσική του κατάσταση. Το πιο σημαντικό στοιχείο, όμως, που ελκύει όσους επιθυμούν τον ορειβατικό τουρισμό, είναι η επαφή με τη φύση (GC TRAVEL, 2018).

Ο ορειβατικός τουρισμός, είναι για όσους θέλουν να γνωρίσουν διάφορες περιοχές της Ελλάδας μέσα από υπαίθριες δραστηριότητες. Μέσα από αυτήν την μορφή εναλλακτικού τουρισμού, προσφέρονται στους τουρίστες διάφορα τοπία, ποικίλες διαδρομές, εισπνέουν καθαρό αέρα και μέσα από όλα αυτά ανταμείβονται για την επιλογή τους (GC TRAVEL, 2018).

Η πεζοπορία από την άλλη πλευρά, είναι μια εύκολη σωματική δραστηριότητα που είναι προσιτή σε όλους. Είναι πλέον διαπιστωμένο, πως, μέσα από τη πεζοπορία ο άνθρωπος ζει και εξασφαλίζεται η σωματική και η ψυχική του υγεία. Οι περιοχές στις οποίες πραγματοποιείται η πεζοπορία είναι βατές και λοφώδεις, προκειμένου να πραγματοποιηθεί μια σωματική άθληση αλλά ήπια και να υπάρχει η δυνατότητα περιήγησης στο φυσικό περιβάλλον (Μυρσίνη, 2016).

2.6.2 ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ένα από τα πιο σημαντικά κομμάτια τουριστικής κίνησης στην Ελλάδα είναι ο θρησκευτικός τουρισμός. Αυτή η μορφή εναλλακτικού τουρισμού, αφορά επισκέψεις σε εκκλησίες, σε μοναστήρια και γενικότερα σε θρησκευτικούς τόπους λατρείας. Οι ορθόδοξοι έλληνες έχουν ως αναπόσπαστο κομμάτι της κληρονομιάς τους τα μνημεία, τα οποία αποτελούν ελκυστικό πόλο για τους τουρίστες. Η επίμονη προσήλωση που υπάρχει στις παραδόσεις και η στενή σχέση ανάμεσα στην τέχνη και στη λατρεία προς τη θρησκεία, γίνεται φανερή μέσα από τα εξωκλήσια, τους καθεδρικούς ναούς, τις τοιχογραφίες, τα ψηφιδωτά. Οι ευσεβείς περιηγητές, οι τουρίστες που αγαπούν την έρευνα και όσοι θαυμάζουν τη βυζαντινή εποχή, είναι τα άτομα που είναι σύνηθες να επιλέγουν αυτό το είδος εναλλακτικού τουρισμού, καθώς μέσα από τα πολιτιστικά οδοιπορικά στους ελληνικούς χώρους επιτυγχάνεται η επαφή με την πνευματικότητα της ορθοδοξίας (Αγροτουρισμός και άλλες μορφές εναλλακτικού τουρισμού, 2018).

Η ανάπτυξη του θρησκευτικού τουρισμού στην Ελλάδα έχει επιτευχθεί με ραγδαίους ρυθμούς τα τελευταία χρόνια, καθώς αποτελεί μια πολύ ενδιαφέρουσα μορφή εναλλακτικού τουρισμού. Το βασικό κίνητρο για να επιλέξει κάποιος τουρίστας έναν προορισμό βασιζόμενος στον θρησκευτικό τουρισμό είναι το θρησκευτικό συναίσθημα. Προκειμένου να ενισχυθεί περισσότερο αυτή η μορφή, θα πρέπει οι περιοχές να

διαθέτουν πέρα από θρησκευτικά μνημεία και άλλους τουριστικούς πόρους ή να διαθέτουν και άλλα τουριστικά αξιοθέατα (Πολύζος, 2010).

2.6.3 ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ-ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ο πολιτιστικός τουρισμός είναι μια από τις πιο σημαντικές μορφές εναλλακτικού τουρισμού που σκοπεύει να μπορέσουν οι τουρίστες να επισκεφθούν τα πολιτιστικά μνημεία της περιοχής στην οποία έχουν ταξιδέψει και να γνωρίσουν την κληρονομιά της. Αυτό επιτυγχάνεται μέσα από τους αρχαιολογικούς χώρους, από τα μνημεία και από τα παραδοσιακά κτίσματα. Το κίνητρο για να επιλέξουν οι τουρίστες έναν προορισμό που χαρακτηρίζεται από πολιτιστικό-αρχαιολογικό τουρισμό, είναι το πολιτιστικό (Σφακιανάκης, 2000).

Οι περιοχές στις οποίες μπορούν να αναπτυχθούν προϊόντα πολιτιστικού τουρισμού, είναι περιορισμένες. Θα πρέπει να είναι περιοχές που διαθέτουν δυναμικούς χώρους, που χαρακτηρίζονται από μια εξαιρετική κληρονομιά και να διαθέτουν και χώρους διεθνούς φήμης. Ο πολιτιστικός τουρισμός, δε απομονώνεται μόνο σε μία περιγραφή ιστορική και γεωγραφική και η περιοχή στην οποία αναπτύσσεται αυτή η μορφή εναλλακτικού τουρισμού δε μετατρέπεται σε μία περιοχή – μουσείο. Αντιθέτως, δημιουργείται ένα περιβάλλον πολιτιστικό το οποίο συνδυάζεται και με άλλες δραστηριότητες όπως περίπατοι, φυσιολατρικός αθλητισμός κ.λπ. (Αγροτουρισμός και άλλες μορφές εναλλακτικού τουρισμού, 2018).

2.6.4 ΘΑΛΑΣΣΙΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ο θαλάσσιος τουρισμός, είναι μία μορφή εναλλακτικού τουρισμού που συμπεριλαμβάνει δραστηριότητες οι οποίες εκτελούνται μόνο σε ακτές θαλάσσης και στο θαλάσσιο χώρο. Οι κρουαζιέρες με κρουαζιερόπλοια αποτελούν μέρος του θαλάσσιου τουρισμού όπως και οι περιηγήσεις στη θάλασσα με σκάφη αναψυχής ή ιστιοπλοϊκά. Τα θαλάσσια σπορ, η κατάδυση, το ψάρεμα υποβρυχίως, το θαλάσσιο σκι

και άλλες παρόμοιες δραστηριότητες ανήκουν σε αυτή τη μορφή εναλλακτικού τουρισμού (AlterTourism, 2011).

2.6.5 ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ο αθλητικός τουρισμός αποτελεί μία ακόμη μορφή εναλλακτικού τουρισμού, στην οποία οι τουρίστες έρχονται μέσα από διάφορες αθλητικές δραστηριότητες, σε επαφή με το φυσικό περιβάλλον. Αυτές οι δραστηριότητες, συνδέονται άμεσα με τις δραστηριότητες αναψυχής και ελεύθερου χρόνου. Πρόκειται για δραστηριότητες χωρίς ανταγωνιστικό χαρακτήρα, όπως η ποδηλασία σε βουνό, το αλεξίπτωτο πλαγιάς, η αναρρίχηση (MOUNTAIN SPORTS, 2014).

Για πολλά χρόνια οι τουρίστες δεν επέλεγαν τον αθλητικό τουρισμό, τα τελευταία όμως χρόνια, φαίνεται πως έχει ανακάμψει και κατέχει το 12,12% της τουριστικής αγοράς παγκοσμίως, ενώ στις περισσότερες αναπτυγμένες χώρες ο αθλητικός τουρισμός αντιστοιχεί στο 20% του τουρισμού. Οι διάφορες οργανώσεις που πραγματοποιούνται οδήγησαν στο να αυξηθεί το ενδιαφέρον των τουριστών και να προσελκύονται από αυτήν την μορφή εναλλακτικού τουρισμού. Στην Ευρώπη, ο αθλητικός τουρισμός έχει μια συνεχόμενη άνοδο και αυτό δείχνει πως είναι μια μορφή που θα έχει ισχυρή θέση στην τουριστική βιομηχανία (insider.gr, 2017).

2.6.6 ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Όταν μιλάμε για τον αγροτουρισμό, το μυαλό μας πηγαίνει αμέσως στη φύση και στην ηρεμία. Ο αγροτουρισμός αποτελεί μια μορφή εναλλακτικού τουρισμού την οποία την επιλέγουν τουρίστες που έχουν ανάγκη ένα ταξίδι για να χαλαρώσουν και να ξεκουραστούν σε έναν προορισμό που χαρακτηρίζεται από ηρεμία. Μπορούν να απολαύσουν τα φυσικά τοπία, να κάνουν πεζοπορία, να κολυμπήσουν, να κάνουν βόλτες με το ποδήλατο και γενικότερα διάφορες δραστηριότητες οι οποίες θα τους βοηθήσουν να ξεφύγουν από την καθημερινότητα που ζουν και κυρίως αυτήν της πόλης. Ο αγροτουρισμός, βοηθάει τους τουρίστες να γευτούν τουριστικά προϊόντα και

παραδοσιακές συνταγές. Οι άνθρωποι της πόλης έχουν ξεχάσει ή δε γνωρίζουν καν ποια είναι τα έθιμα των αγροτών, και μέσα από τον αγροτουρισμό τους δίνεται η δυνατότητα να τα θυμηθούν ή να τα γνωρίσουν, αντίστοιχα. Όσοι αποφασίσουν να επιλέξουν αυτήν την μορφή του εναλλακτικού τουρισμού, ουσιαστικά στοχεύουν στο να ζήσουν για λίγο τη ζωή στην επαρχία όσο πιο αυθεντικά γίνεται, να απολαύσουν το τοπίο και το φυσικό περιβάλλον και να συναναστραφούν με τους ντόπιους κατοίκους και με την κοινωνία γενικότερα (Βελισσάριος, 2000).

Ο αγροτουρισμός χωρίζεται σε δυο κατηγορίες, στον αμιγή αγροτουρισμό και στον σύνθετο αγροτουρισμό. Ο αμιγής στοχεύει στο να ξεκουραστούν οι τουρίστες και να λάβουν μέρος σε αγροτικές δραστηριότητες στην περιοχή την οποία έχουν επισκεφτεί και σε δραστηριότητες ψυχαγωγίας. Από την άλλη πλευρά, στον σύνθετο αγροτουρισμό εκτός από τις δραστηριότητες που προαναφέραμε στον αμιγή αγροτουρισμό, σε αυτήν την κατηγορία απασχολούνται και με το να ικανοποιήσουν τις προσωπικές ανάγκες που έχουν (Αγροτουρισμός και άλλες μορφές εναλλακτικού τουρισμού, 2018).

Ο αγροτουρισμός είναι μια από τις πιο σημαντικές μορφές εναλλακτικού τουρισμού όπως έχει αναδειχθεί τα τελευταία χρόνια για την οικονομία. Βελτιώνει τη ζωή του πληθυσμού που κατοικούν σε αγροτικές περιοχές ποιοτικά μέσα από τα πλεονεκτήματα που τους προσφέρει. Επιπλέον, μέσα από τον αγροτουρισμό και από τις υποδομές που δημιουργούνται και είναι σύμφωνες με το φυσικό περιβάλλον, παρατηρείται μια άνοδος στο βιοτικό επίπεδο του πληθυσμού (Αγροτουρισμός και άλλες μορφές εναλλακτικού τουρισμού, 2018).

2.6.7 ΙΑΜΑΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ο ιαματικός ή αλλιώς θεραπευτικός τουρισμός είναι μια μορφή τουρισμού ευεξίας. Τουρίστες οι οποίοι επιθυμούν να ταξιδέψουν με σκοπό να τους διατεθούν υπηρεσίες που θα βελτιώσουν την υγεία τους επιλέγουν αυτή τη μορφή. Οι δραστηριότητες που εντάσσονται στον ιαματικό τουρισμό, είναι το SPA, η υδροθεραπεία, η θαλασσοθεραπεία (AlterTourism, 2011).

Σε προηγούμενες μορφές εναλλακτικού τουρισμού αναφερθήκαμε στις φυσικές ομορφιές που μπορούν να αναδειχθούν σε μια περιοχή καθώς και στα τοπία που

μπορεί να έχουν. Η Ελλάδα, όμως, διαθέτει και πηγές οι οποίες μπορούν και προσφέρουν διάφορες θεραπευτικές ιδιότητες, και για την περίπτωση αυτήν μιλάμε στον ιαματικό τουρισμό. Τα ιαματικά λουτρά προσφέρουν από τα αρχαία χρόνια θεραπευτικές ιδιότητες, είναι ήδη πολύ γνωστά και αποτελούν τμήμα του πλούτου της χώρας μας (Αγροτουρισμός και άλλες μορφές εναλλακτικού τουρισμού, 2018).

Οι ιαματικοί πόροι που βρίσκονται στην Ελλάδα είναι διάσπαρτοι σε διάφορες περιοχές. Η υδροθεραπεία, στην οποία αναφερθήκαμε, είναι ικανοί να αντιμετωπίσει παθήσεις όπως τα αρθρικά και οι ρευματοπάθειες. Υπάρχουν δύο είδη υδροθεραπείας, η εσωτερική στην οποία γίνεται πόση των ιαματικών νερών, εισπνοή σταγόνων μεταλλικών νερών και πλύσεις, και η εξωτερική η οποία περιλαμβάνει τα λουτρά, τις υδρομαλάξεις, την υδροκινησιοθεραπεία και την πηλοθεραπεία (Αγροτουρισμός και άλλες μορφές εναλλακτικού τουρισμού, 2018).

2.6.8 ΓΑΣΤΡΟΝΟΜΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Μέσα από το γαστρονομικό τουρισμό, οι τουρίστες έρχονται σε επαφή με τοπικά προϊόντα και γνωρίζουν παραδοσιακές συνταγές. Με αυτόν τον τρόπο, γνωρίζουν τις παραδόσεις και τις πολιτιστικές εκδηλώσεις του τόπου, καθώς και τις γεωργικές δραστηριότητες. Μέσα από την προσφορά αγροτικών προϊόντων, και ιδιαίτερα εκείνων που παράγονται από βιολογικά αγαθά και από τοπικές ύλες, μπορεί να επιτευχθεί η ανάπτυξη στον γαστρονομικό τουρισμό μιας περιοχής (AlterTourism, 2011).

2.6.9 ΣΥΝΕΔΡΙΑΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ο συνεδριακός τουρισμός είναι ακόμα μια μορφή εναλλακτικού τουρισμού άκρως αλληλεπιδραστική. Για να υποστηριχθεί σε μια περιοχή ο συνεδριακός τουρισμός, θα πρέπει να υπάρχει ένα υπόβαθρο υψηλού επιπέδου και το να διαθέτει πολιτιστικά «προϊόντα» είναι ένα από τα προνόμια που πρέπει να τη χαρακτηρίζουν. Έχοντας αυτά να χαρακτηριστικά μια περιοχή, μπορεί να προτιμηθεί για τη διεξαγωγή συνεδρίων. Η Ελλάδα, αποτελεί έναν ιδανικό τόπο για να διεξαχθούν συνέδρια, καθώς είναι ένα

χώρος πολιτισμού, τέχνης και επιστημών. Δίνει, λοιπόν, τη δυνατότητα στους τουρίστες που θα την επισκεφτούν να έρθουν σε επαφή με τα ανθρώπινα επιτεύγματα και τις καινοτομίες της. Εκθέσεις, ιατρικά συνέδρια, συνέδρια φυσικών και ανθρωπιστικών σπουδών, διοργανώσεις γύρω από την ποίηση, είναι κάποιες από τις δραστηριότητες που εντάσσονται στο συνεδριακό τουρισμό (GREECE ALL TIME CLASSIC, 2018).

ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΕΡΟΣ: ΕΦΑΡΜΟΓΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Ο ΝΟΜΟΣ ΑΧΑΪΑΣ ΩΣ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΣ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

3.1 ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΑΧΑΪΑΣ

3.1.1 ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΑ ΚΑΙ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Ο Νομός Αχαΐας αποτελεί τη βασική πύλη που συνδέει μέσω του λιμανιού που βρίσκεται στην Πάτρα, την Ελλάδα με τις υπόλοιπες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Βρίσκεται στη βορειοδυτική Πελοπόννησο, η έκτασή της είναι 3271 τετραγωνικά χιλιόμετρα και ο πληθυσμός της ανέρχεται στους 327.316 κατοίκους. Ο Νομός Αχαΐας μαζί με το Νομό Αιτωλοακαρνανίας και με το Νομό Ηλείας ανήκουν στην Περιφέρεια της Δυτικής Ελλάδας διοικητικά. Κατέχει το 29% από τη συνολική έκταση της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας και το 43% του πληθυσμού της συνολικά, με αποτέλεσμα να καθίσταται το γεωγραφικό κέντρο βάρους της (Αχαΐα μια απίστευτη εμπειρία, 2001).

Ο Νομός Αχαΐας διαιρείται σε είκοσι-ένα δήμους, σε δύο κοινότητες και οι επαρχίες από τις οποίες αποτελείται είναι της Πάτρας, των Καλαβρύτων και της Αιγιαλείας. Η πόλη της Πάτρας αποτελεί την τρίτη κατά σειρά μεγαλύτερη πόλη της Ελλάδας, μετά την Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη, και αναδεικνύει το σύγχρονο πολιτισμό και την ιστορική κληρονομιά της χώρας μας και είναι η πρωτεύουσα του Νομού Αχαΐας ((Ένωση Ξενοδόχων Αχαΐας, 2018), (Αχαΐα μια απίστευτη εμπειρία, 2001)). Η Πάτρα ξεχωρίζει για την αρχιτεκτονική της και είναι η αρχαία πόλη του μυθικού Πατρέα. Είναι πλούσια στην ιστορική της και στην πολιτιστική της κληρονομιά και ξεχωρίζει για το ζωντανό και σύγχρονο ρυθμό της ζωής της. Οι πατρινοί έχουν καλλιτεχνικές παραδόσεις τις οποίες τις εκφράζουν μέσα από το Πατρινό Καρναβάλι, από το Διεθνές Φεστιβάλ και από το Δημοτικό Περιφερειακό Θέατρο που διαθέτει η πόλη (Αχαΐα μια απίστευτη εμπειρία, 2001).

Μέσα από το Νομό Αχαΐας υπάρχει εύκολη πρόσβαση προς τις πόλεις που αποτελούν τους πιο σημαντικούς αρχαιολογικούς χώρους που έχει η Ελλάδα. Οι πόλεις αυτές είναι η Αρχαία Ολυμπία, οι Δελφοί, η Επίδαυρος, ο Ναός Επικούρειου Απόλλωνα, οι Μυκήνες και η Αθήνα (Αχαΐα μια απίστευτη εμπειρία, 2001). Νοτιοδυτικά η Αχαΐα

συνορεύει με την Ηλεία, νότια με την Αρκαδία και νοτιοανατολικά με την Κορινθία. Βορειοανατολικά της Αχαΐας βρίσκεται ο Κορινθιακός Κόλπος και βορειοδυτικά ο Κόλπος της Πάτρας. Αξίζει να σημειώσουμε το Παναχαϊκό που βρίσκεται παραθαλάσσια κοντά στην Πάτρα καθώς και τα Αροανία και τον Ερύμανθο που βρίσκονται στο νότο και αποτελούν τα υψηλότερα βουνά. Από τα δυτικά της Αχαΐας προς τα ανατολικά, συναντάμε τα ποτάμια της, όπως το Βουραϊκό, το Λαρισσό, το Σελινούντα. Στις οροσειρές και στις δυτικές πεδιάδες βρίσκονται τα περισσότερα δάση και τέλος στις περιοχές με μεσαίο υψόμετρο καθώς και στις υψηλότερες περιοχές με άγονη γη υπάρχουν πολλά λιβάδια (Ενωση Ξενοδόχων Αχαΐας, 2018). Όσοι επισκέπτονται το Νομό Αχαΐας μπορούν να απολαύσουν καθ' όλη τη χρονιά πολλές φυσικές ομορφιές καθώς διαθέτει βουνό, θάλασσα, ποτάμια, σπήλαια, φαράγγια, λίμνες και δάση. Πολύ σημαντικό είναι το γεγονός πως για την επίσκεψη των προαναφερθέντων πόλεων ο χρόνος μετάβασης κυμαίνεται μεταξύ μίας και δύομιση ωρών, με αποτέλεσμα το ταξίδι να μπορεί να πραγματοποιηθεί και αυθημερόν (Αχαΐα μια απίστευτη εμπειρία, 2001).

3.1.2 ΤΟ ΚΛΙΜΑ, Η ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ Η ΘΡΗΣΚΕΙΑ

Το κλίμα που επικρατεί στο Νομό Αχαΐας, ελκύει τους τουρίστες καθώς είναι ήπιο, δεν παρουσιάζονται ακραία καιρικά φαινόμενα και μπορεί κάποιος να απολαύσει και τις τέσσερις εποχές. Ο θαλασσινός αέρας βοηθά στην ύπαρξη δροσιάς και στη διατήρηση μίας καθαρής ατμόσφαιράς κατά τους καλοκαιρινούς μήνες (Αχαΐα μια απίστευτη εμπειρία, 2001). Τα καλοκαίρια είναι ζεστά και οι χειμώνες είναι ήπιοι. Περιοχές που βρίσκονται κοντά σε ακτές χαρακτηρίζονται από ηλιόλουστες κατά πλειοψηφία μέρες τους καλοκαιρινούς μήνες ενώ στα βουνά είναι πιθανό να εμφανιστούν σύννεφα με βροχές. Στα βουνά που προαναφέραμε είναι σύνηθες η εμφάνιση χιονιού το χειμώνα και οι υψηλότερη θερμοκρασία που επικρατεί είναι οι 10 βαθμοί Κελσίου (Ενωση Ξενοδόχων Αχαΐας, 2018).

Η Ελληνική είναι η επίσημη γλώσσα του Νομού Αχαΐας με το μεγαλύτερο ποσοστό του πληθυσμού να μιλάει και την Αγγλική. Επίσης, η Ιταλική γλώσσα κατέχει σημαντική θέση στο Νομό δεδομένου ότι η Αχαΐα συνδέεται άμεσα με την Ιταλία. Σε περιοχές του Νομού που αποτελούν τουριστικούς προορισμούς από Γερμανούς, Γάλλους και

Ισπανούς, ομιλούνται οι αντίστοιχες γλώσσες. Οι κάτοικοι του Νομού Αχαΐας είναι Χριστιανοί Ορθόδοξοι σε ποσοστό 97% και στο 3% είναι Καθολικοί, Μουσουλμάνοι και Εβραίοι. Μέχρι το 2001 η Ελλάδα ήταν η μόνη χώρα που στις ταυτότητες των πολιτών αναγραφόταν το θρήσκευμά τους (Αχαΐα μια απίστευτη εμπειρία, 2001).

3.1.3 ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΑΧΑΪΑΣ

Οι τρόποι με τους οποίους μπορεί να φτάσει κάποιος στο Νομό Αχαΐας είναι πολλοί, είτε μέσα από το οδικό δίκτυο, είτε μέσα από το σιδηροδρομικό δίκτυο, είτε με πλοίο είτε με αεροπλάνο. Η Αχαΐα συνδέεται με την Αθήνα και με όλη την Πελοπόννησο μέσω της Παλιάς και της Νέας Εθνικής Οδού. Μέσα από τη Νέα Εθνική Οδό εξυπηρετείται η μετακίνηση μεταξύ Αχαΐας και Αθήνας, Αχαΐας και Κορίνθου, Αχαΐας και Ναυπλίου, Αχαΐας και Τρίπολης και Αχαΐας και Επιδαύρου. Από την Νέα Εθνική Οδό επί το έδαφος της Αχαΐας υπάρχουν κόμβοι εξόδου για την Αιγείρα, την Ακράτα, το Διακοπτό, τα Καλάβρυτα, το Αίγιο, το Λόγγο και το Ρίο. Η Νέα Εθνική Οδός Πατρών – Πύργου πηγαίνει προς την πόλη του Πύργου, της Αρχαίας Ολυμπίας, της Κυλλήνης και της Καλαμάτας. Οι κυριότεροι κόμβοι εξόδων είναι για Βιομηχανική Περιοχή, για το Δήμο Βραχναϊκών, για το Δήμο Ωλενίας, για την Κάτω Αχαΐας, για τον Άγιο Νικόλαο, για το Αεροδρόμιο Αράξου και για την Παραλία Καλόγριας (Αχαΐα μια απίστευτη εμπειρία, 2001).

Η Νέα Εθνική Οδός Αθηνών – Τριπόλεως, η οδός «111» συνδέει την Αχαΐα με την Αρκαδία μέσω της οποίας πραγματοποιείται εύκολη και άμεση πρόσβαση στους Δήμους Λευκασίου, Παΐων και Αροανίας. Επιπλέον, ο Νομός Αχαΐας συνδέεται με την Αθήνα, τον Πειραιά, τον Πύργο και την Καλαμάτα μέσω σιδηρόδρομου. Ο οδοντωτός συνδέει μέσα από το φαράγγι του Βουραϊκού το Διακοπτό με τα Καλάβρυτα. Μέσω του λιμανιού της Πάτρας μεταφέρονται χιλιάδες επισκέπτες προς την Ιταλία (Αχαΐα μια απίστευτη εμπειρία, 2001). Έχει πρωταγωνιστικό ρόλο στην οικονομική ζωή της Πάτρας, της Δυτικής Ελλάδας και γενικότερα της χώρας μας. Το επιβατικό λιμάνι που διαθέτει συγκεντρώνει σχεδόν τη μισή επιβατική κίνηση εξωτερικού της χώρας που διακινεί πλοία και διαθέτει και εμπορικό λιμάνι (Ένωση Ξενοδόχων Αχαΐας, 2018). Το λιμάνι στο Αίγιο συνδέει την Αχαΐα με το Νομό Φωκίδας και το λιμάνι που βρίσκεται στο Ρίο διευκολύνει τη μετάβαση Ρίο-Αντίρριο. Η μαρίνα της Πάτρας που βρίσκεται

κοντά στα προαναφερθέντα λιμάνια, φιλοξενεί όσους ταξιδεύουν με δικό τους σκάφος. Γενικότερα υπάρχουν στο Νομό Αχαΐας πολλά σημεία τα οποία λειτουργούν ως καταφύγιο για τα μικρά σκάφη. Τέλος, στον Άραξο υπάρχει αεροδρόμιο μέσω του οποίου πραγματοποιούνται πτήσεις τσάρτερ (Αχαΐα μια απίστευτη εμπειρία, 2001).

3.1.4 ΓΑΣΤΡΟΝΟΜΙΑ – ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΓΕΣ

Ο Νομός Αχαΐας ξεχωρίζει για τα τοπικά προϊόντα που διαθέτει καθώς και για τις παραδοσιακές του συνταγές. Ένα αγροτικό προϊόν της Ελλάδας και της Ελληνικής Οικονομίας που είναι από τα πιο σημαντικά αγροτικά είναι το ελαιόλαδο. Το ελαιόλαδο είναι ένα προϊόν το οποίο έχει ιδιαίτερη σημασία στη διατροφή αλλά και στην οικονομία της περιοχής του Νομού Αχαΐας. Είναι ένα προϊόν με υψηλή περιεκτικότητα σε βιταμίνη Ε και σε πολυφαινολικές ενώσεις. Αυτές οι ουσίες εμφανίζουν αντιοξειδωτική δράση με αποτέλεσμα να καθιστούν το ελαιόλαδο, ένα τρόφιμο με υψηλή βιολογική αξία και απαραίτητο για τη διατροφή μας. Σε ορεινές κυρίως περιοχές του νομού, το ελαιόλαδο αποτελεί για τους καλλιεργητές πηγή εισοδήματος και έχει πολύ υψηλές αποδόσεις (Αχαΐα μια απίστευτη εμπειρία, 2001).

Ο Νομός Αχαΐας έχει παράδοση και στην οινοποιεία. Συγκεκριμένα στη Βορειοδυτική Πελοπόννησο, στην περιοχή της Πάτρας και σε κάποια νησιά του Ιονίου, καλλιεργείται η Μαυροδάφνη (έγχρωμη ελληνική ποικιλία οινοποιίας). Το Μοσχάτο Ρίου καλλιεργείται επίσης στη Βορειοδυτική Πελοπόννησο, στη Σάμο και σε κάποια νησιά των Κυκλάδων και των Δωδεκανήσων, και αποτελεί μια λευκή ποικιλία οινοποιίας, από τις σημαντικότερες. Ο Ροδίτης καλλιεργείται σε όλη την Ελλάδα αλλά κυρίως την ποικιλία αυτή τη συναντάμε στο Νομό Αχαΐας. Έχει κουκούτσια και αυτό την κάνει μια καθαρά οινοποιήσιμη ποικιλία, πολύ νόστιμη και τραγανή, σε ερυθρό χρώμα κυρίως (Αχαΐα μια απίστευτη εμπειρία, 2001).

Το παραδοσιακό ηδύποτο της πρωτεύουσας της Αχαΐας είναι η Τεντούρα. Πρόκειται για ένα παραδοσιακό λικέρ με έντονο χρώμα και άρωμα. Κατασκευάζεται από το απόσταγμα της κανέλας και του γαρύφαλλου και προέρχεται από την εποχή της Ενετοκρατίας από τον 15^ο αιώνα. Σήμερα, η Τεντούρα κατασκευάζεται σε όλα τα οινοποιεία, κάθε μία με τη ξεχωριστή γεύση της. Δύο ακόμη τοπικά προϊόντα είναι το τσίπουρο και το ούζο. Ένα προϊόν για να ονομαστεί ούζο θα πρέπει να έχει παραχθεί

σύμφωνα με το νόμο στην Ελλάδα. Τέλος, η Αχαΐα διαθέτει μια μεγάλη ποικιλία από τοπικά γαλακτοκομικά προϊόντα τα οποία βελτιώνονται συνέχεια ποιοτικά αλλά και σε παραγωγή. Υπάρχει μια γκάμα παραγωγής γαλακτοκομικών και ιδιαίτερα έμφαση δίνεται στη Φέτα Καλαβρύτων. Στην Αχαΐα, είτε σε οικογενειακές μορφές είτε σε βιομηχανίες, παρασκευάζεται το τυρί Φέτα, από πρόβειο γάλα που προέρχεται από ορεινές ή ημιορεινές περιοχές της Αχαΐας (Αχαΐα μια απίστευτη εμπειρία, 2001).

Όσον αφορά στις παραδοσιακές συνταγές του Νομού Αχαΐας, οι πιο ζακουστές είναι τα μαυρομάτικα φασόλια με χόρτα, τα τυροψωμάκια, η πατατόπιτα, τα γεμιστά κολοκυθάκια και ο μπακλαβάς.

3.2 Ο ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΑΧΑΪΑΣ

Ο Νομός Αχαΐας διαθέτει ένα πλήθος από ομορφιές που έχει να επιδείξει και προσφέρει ευκαιρίες για όσους θέλουν να επιλέξουν έναν προορισμό με σκοπό ένα ταξίδι αναψυχής, με σκοπό να διασκεδάσουν ή να ψυχαγωγηθούν ή με σκοπό να περιηγηθούν γενικότερα. Μέσα από όλα αυτά που μπορεί να προσφέρει ο Νομός Αχαΐας, όποιος την επισκεφτεί για πρώτη φορά είναι σίγουρο ότι θα θελήσει να την επισκέπτεται πιο συχνά (Αχαΐα μια απίστευτη εμπειρία, 2001).

Για τους τουρίστες που αναζητούν κάποιον προορισμό, το Διοικητικό Συμβούλιο της Ένωσης Ξενοδόχων Νομού Αχαΐας, έχει δημιουργήσει ένα site¹ μέσα από το οποίο γίνεται προσπάθεια για να ενημερώνονται πάνω σε όλα τα θέματα που είναι επίκαιρα και σχετικά με τον κλάδο του τουρισμού. Αυτό το site αποτελεί ένα σημείο αναφοράς για όλους τους επισκέπτες, καθώς υπάρχουν περιγραφές από τα πιο κύρια αξιοθέατα που αξίζει να επισκεφθεί κάποιος, περιγραφή για τα ξενοδοχεία στα οποία μπορεί να διανείμει και τέλος τις δραστηριότητες με τις οποίες θα μπορούσε να καταπιαστεί (Ένωση Ξενοδόχων Αχαΐας, 2018).

Την περίοδο του καλοκαιριού οι πιθανότητες να επιλεγεί ο Νομός Αχαΐας ως τουριστικός προορισμός αυξάνονται. Η μεγάλη ακτογραμμή που διαθέτει ο νομός, προσελκύει τα περισσότερα από τα είδη των επισκεπτών. Οι παραλίες που βρίσκονται στις ακτές του νομού είναι είτε με άμμο είτε με πέτρες και οι περισσότερες κάθε χρονιά

¹ www.achaiahotels.gr

παίρνουν τη γαλάζια σημαία για τα νερά τους. Το αεροδρόμιο που βρίσκεται στον Αραξο, όπως έχουμε ήδη προαναφέρει αποτελεί επίσης έναν ελκυστικό παράγοντα για τους τουρίστες από το εξωτερικό. Για το λόγο αυτόν, θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στο αεροδρόμιο του Αράξου και να ληφθούν τα απαραίτητα μέτρα για τη βελτίωσή του προκειμένου να λειτουργεί σωστά (Αχαΐα μια απίστευτη εμπειρία, 2001).

Υπάρχει πλήθος από δρομολόγια για τα νησιά του Ιονίου, καθώς η ακτοπλοϊκή είναι σε ένα πολύ καλό επίπεδο. Η κομβική θέση του λιμανιού της Πάτρας είναι επίσης ένα πλεονέκτημα του Νομού Αχαΐας όπως επίσης και η φιλοξενία των μικρών σκαφών στη μαρίνα της Πάτρας, όπως αναλύσαμε στην προηγούμενη ενότητα. Το επίτευγμα της γέφυρας Ρίο-Αντίριο προσδίδει ακόμα ένα θετικό στην Αχαΐα, καθώς μέσα από τη γέφυρα αυτή ενώνεται η Δυτική Πελοπόννησος με τη Δυτική Ελλάδα αλλά και από μόνη της η κατασκευή αυτού του ιδιαίτερου έργου παρακινεί το ενδιαφέρον των επισκεπτών και τους προσελκύει προκειμένου να το παρατηρήσουν από κοντά (Αχαΐα μια απίστευτη εμπειρία, 2001).

3.2.1 ΔΗΜΟΦΙΛΕΣΤΕΡΟΙ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΙ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΑΧΑΪΑΣ

Η Πάτρα, η πρωτεύουσα του Νομού Αχαΐας, αποτελεί μια από τις πιο συχνές επιλογές τουριστικού προορισμού. Χαρακτηρίζεται από ένα πολύ σημαντικό και σύγχρονο κέντρο με οικονομικές δραστηριότητες, δραστηριότητες εμπορίου και πολιτισμού. Είναι γεμάτη αντιθέσεις και αυτό είναι ένα από τα στοιχεία που προσελκύουν τους τουρίστες. Υπάρχει το μεσαιωνικό κάστρο στο οποίο φτάνεις διασχίζοντας την Αγίου Νικολάου και ακολουθώντας μια σκάλα. Πρόκειται για ένα περίπατο 800 περίπου μέτρων. Από το κάστρο έχεις θέα όλη την Πάτρα και βλέπεις τα απίστευτα ηλιοβασιλέματα. Ο πολιούχος της Πάτρας είναι ο ναός του Αγίου Ανδρέα, που αποτελεί μια από τις μεγαλύτερες εκκλησίες στην Ευρώπη, καθώς και τη μεγαλύτερη και καλλιτεχνικά σημαντικότερη εκκλησία στα Βαλκάνια. Στην πλατεία Γεωργίου Α, συναντάμε ένα αρχιτεκτονικό κόσμημα της Πάτρας, το Δημοτικό Θέατρο «Απόλλων». Πρόκειται για ένα εντυπωσιακό κόσμημα της πόλης που έχει χτιστεί από το 1872 (Ενωση Ξενοδόχων Αχαΐας, 2018).

Εκτός από τα αξιοθέατα, η Πάτρα φημίζεται και για τη ζωή της τη νύχτα αλλά και την ημέρα. Στην Άνω Πόλη, υπάρχουν γραφικά σοκάκια, εστιατόρια με εξαιρετική θέα και προσιτές τιμές, με ποικιλία στα φαγητά και τους επισκέπτες να φεύγουν στην πλειοψηφία ικανοποιημένοι. Στο λιμάνι και στις πλατείες της πόλης, υπάρχουν μπαρ και καφετέριες που προσελκύουν τους τουρίστες να καθίσουν. Στα Ψηλά Αλώνια γίνονται καθιερωμένα την Πρωτομαγιά εκδηλώσεις Ανθεστήρια και στην πλατεία λαμβάνουν χώρα επίσης πολλές εκδηλώσεις την περίοδο του Πατρινού καρναβαλιού. Το καρναβάλι της Πάτρας είναι από τα πιο σημαντικά σε όλη την Ευρώπη και εκείνη την περίοδο καταφτάνουν επισκέπτες από όλη την Ελλάδα αλλά και την Ευρώπη. Το σαββατοκύριακο της Αποκριάς γίνεται παρέλαση με 40.000 καρναβαλιστές που έχουν πάντα εντυπωσιακές εμφανίσεις (Ένωση Ξενοδόχων Αχαΐας, 2018).

Η Πάτρα φημίζεται επίσης για το Φεστιβάλ της, το Διεθνές Φεστιβάλ, το Φεστιβάλ Αρχαίου δράματος και το Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου. Επίσης, στην πόλη της Πάτρας λαμβάνουν χώρα πολλά συνέδρια τα περισσότερα εκ των οποίων λαμβάνουν χώρα στο Συνεδριακό και Πολιτιστικό Κέντρο του Πανεπιστημίου Πατρών, το οποίο έχει έκταση 6 στρέμματα. Σε αυτό το κέντρο οργανώνονται πολιτιστικές εκδηλώσεις, εκθέσεις, εμποροπανηγύρεις. Επίσης, υπάρχει το Συνεδριακό Κέντρο πολλαπλών χρήσεων στο Ινστιτούτο Τεχνολογικής Εκπαίδευσης της Πάτρας, το οποίο είναι εξοπλισμένο με εγκαταστάσεις πληροφορικής και διαθέτει χώρο για εκθέσεις, αίθουσες για συναντήσεις και για σεμινάρια και χώρους υποδοχής (Ένωση Ξενοδόχων Αχαΐας, 2018).

Συνεχίζουμε με το Αίγιο, που αποτελεί τη δεύτερη μεγαλύτερη πόλη του Νομού Αχαΐας. Είναι μια πόλη που έχει χτιστεί αμφιθεατρικά και έχει θέα στον Κορινθιακό κόλπο. Το Αίγιο αποτελεί ένα τουριστικό θέρετρο από τα πιο ιδανικά και είναι το σημείο από το οποίο μπορούν οι τουρίστες να ξεκινήσουν τις διακοπές τους και να κατευθυνθούν προς τους Δελφούς, την Αργολίδα και την Κόρινθο. Διαθέτει υπέροχα νεοκλασικά κτίρια που χαρακτηρίζονται από την ιδιαίτερη διακόσμηση που έχουν, και αποτελεί στοιχείο για τη μεγάλη οικονομική της ανάπτυξη. Έχει ένα διακεκριμένο αρχιτεκτονικό ύφος και υπάρχουν δύο εκκλησίες που αξίζει να τις επισκεφτεί κανείς. Το Αίγιο διαθέτει και αυτό με τη σειρά του Συνεδριακό Κέντρο, το οποίο βρίσκεται στη Μυρτιά, δίπλα στο νέο λιμάνι, είναι ένας σύγχρονος χώρος και αποτελεί ένα στολίδι (Ένωση Ξενοδόχων Αχαΐας, 2018).

Τέλος, τα Καλάβρυτα που βρίσκονται στο Νομό Αχαΐας, αποτελούν μια περιοχή από τις πιο τουριστικές όχι μόνο του νομού αλλά γενικότερα όλης της Ελλάδας. Είναι ένας ιδανικός ορεινός προορισμός στον οποίο μπορούν να συνδυαστούν διάφορα είδη διακοπών. Οποιαδήποτε προτίμηση και αν έχουν οι τουρίστες ως προς τη διαμονή τους, η Ένωση Ξενοδόχων και τουριστικών καταλυμάτων στα Καλάβρυτα τους εγγυάται πως θα καλύψουν κάθε τους ανάγκη καθώς διαθέτουν άνετα ξενοδοχεία, εντυπωσιακούς ξενώνες και studios με θέα τις χιονισμένες πλαγιές του Χελμού. Από πλευράς διαμονής, λοιπόν, διατίθενται δωμάτια σε διάφορες κατηγορίες. Τα Καλάβρυτα είναι μια περιοχή που συνδυάζει ένα όμορφο και δροσερό κλίμα το καλοκαίρι καθώς και άλλα πολλά πλεονεκτήματα με αποτέλεσμα οι μοναδικές διακοπές να είναι πραγματικό γεγονός (ΕΝΩΣΗ ΞΕΝΟΔΟΧΩΝ & ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ ΚΑΛΑΒΡΥΤΩΝ, 2018).

3.2.2 ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΑΝΑ ΤΟΠΙΟ/ΕΠΟΧΗ/ΠΕΡΙΟΧΗ/ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ/ΕΠΙΣΚΕΠΤΗ

Ο Νομός Αχαΐας έχει πολλές εναλλακτικές επιλογές που αποτελούν ελκυστικό στοιχείο για να επιλεγθεί ως τουριστικός προορισμός. Υπάρχουν διάφορες προτάσεις, που μπορούν να βοηθήσουν τους τουρίστες για τις επιλογές που καλούνται να πάρουν. Οι προτάσεις αυτές διακρίνονται σε πέντε κατηγορίες, σύμφωνα με το τοπίο, την εποχή την περιοχή, την δραστηριότητα και τον επισκέπτη (Αχαΐα μια απίστευτη εμπειρία, 2001).

Στην πρώτη περίπτωση, υπάρχουν διάφορες προτάσεις ανάλογα με τον αν οι επισκέπτες επιθυμούν να επιλέξουν ένα θαλασσίνο τοπίο, ένα τοπίο σε βουνό ή ακόμα και ένα τοπίο σε ποτάμι. Οι επισκέπτες που επιθυμούν τη θάλασσα, έχουν ως επιλογές τις καταδύσεις, το ψάρεμα, την ιστιοπλοΐα ή την ιστιοσανίδα. Όσοι επιθυμούν το βουνό, μπορούν να κάνουν ιπασία, αναρρίχηση, παρά πέντε, ποδήλατο στο βουνό, να διασχίσουν το φαράγγι του Βουραϊκού, να επισκεφτούν το σπήλαιο των λιμνών-καστριών, να κάνουν πεζοπορία, ορειβασία και χιονοδρομία. Τέλος, όσοι επιθυμούν για τοπία ποτάμια, θα μπορούσαν να κάνουν δραστηριότητες όπως το κανό, το καγιάκ ή το ράφτινγκ (Αχαΐα μια απίστευτη εμπειρία, 2001).

Στη δεύτερη περίπτωση, έχουμε τις προτάσεις του Νομού Αχαΐας ανά εποχή. Όπως είναι λογικό, το χειμώνα δε μπορείς να επισκεφτείς τις ίδιες περιοχές όπως το καλοκαίρι, ούτε να κάνεις τις ίδιες δραστηριότητες. Για παράδειγμα, το φθινόπωρο είναι η κατάλληλη εποχή για κάποιες από τις δραστηριότητες που πραγματοποιούνται σε ένα βουνό, όπως ιππασία, παρά πέντε, το φαράγγι του Βουραϊκού, το σπήλαιο των λιμνών-καστριών. Το χειμώνα, μπορούν οι τουρίστες να δραστηριοποιηθούν σε βουνό ή σε ποτάμι κάνοντας κανό, καγιάκ, ράφτινγκ, πεζοπορία, ορειβασία και χιονοδρομία. Την άνοιξη είναι μια εποχή που μπορούν οι επισκέπτες να κάνουν ιππασία, κανό, καγιάκ, ράφτινγκ, αναρρίχηση, παρά πέντε, ποδήλατο στο βουνό, να επισκεφτούν το σπήλαιο των λιμνών-καστριών, να διασχίσουν το φαράγγι του Βουραϊκού. Τέλος, το καλοκαίρι είναι μια εποχή που μπορείς να συνδυάσεις δραστηριότητες και στο βουνό και στη θάλασσα. Συγκεκριμένα, μπορούν οι επισκέπτες να κάνουν από τη μία πλευρά αναρρίχηση, παρά πέντε, ποδήλατο στο βουνό και από την άλλη να κάνουν καταδύσεις, ψάρεμα και την ιστιοπλοΐα (Αχαΐα μια απίστευτη εμπειρία, 2001).

Συνεχίζουμε με το δεύτερο κριτήριο και τις προτάσεις που υπάρχουν στο Νομό Αχαΐας ανά περιοχή. Αρχικά έχουμε την περιοχή της Πάτρας, στην οποία αναφερθήκαμε στην προηγούμενη ενότητα, και παρουσιάσαμε όλα τα σημεία τα οποία μπορεί να επισκεφτεί ένας τουρίστας. Επιλέγοντας ένας τουρίστας την παραθαλάσσια Αχαΐα, μπορεί να επισκεφτεί την Ακράτα, μια αμφιθεατρική πόλη που απέχει 70χλμ από την Πάτρα και διακρίνεται για το φυσικό της περιβάλλον και τη θαυμάσια θάλασσά της. Το Διακοπτό, βρίσκεται επίσης στην παραθαλάσσια Αχαΐα, είναι ένα γραφικό μέρος με ωραίες παραλίες και με τον οδοντωτό σιδηρόδρομο που περνά από το φαράγγι του Βουραϊκού. Το Αίγιο, όπως αναφέραμε και πριν αποτελεί μια πόλη από τις πιο δημοφιλής για τουρισμό και μπορεί να επιλεγεί από τα άτομα που ταξιδεύουν παραθαλάσσια στην Αχαΐα. Δυο ακόμη προορισμοί σε αυτήν την κατηγορία, είναι η Καλόγρια, που είναι από τις ωραιότερες παραλίες της χώρας κατά μήκος της οποίας βρίσκεται το δάσος της Στροφυλιάς και η κωμόπολη του Ρίου. Τέλος, οι προτάσεις για τους τουρίστες που επισκέπτονται την ορεινή Αχαΐα είναι η Ζαρούχλα, η Κλειτορία, η Χαλανδρίτσα και τα Καλάβρυτα στα οποία αναφερθήκαμε εκτενέστερα στην προηγούμενη ενότητα (Αχαΐα μια απίστευτη εμπειρία, 2001).

Η τρίτη κατηγορία είναι οι προτάσεις του νομού Αχαΐας ανά δραστηριότητα. Όταν μιλάμε για δραστηριότητες έχουμε τις εξής διακρίσεις: άθληση, αγροτουρισμός, αγορές, συνέδρια. Για τους τουρίστες που ενδιαφέρονται για δραστηριότητες άθλησης,

οι προτάσεις που υπάρχουν είναι η πεζοπορία, το κανό/καγιάκ/ράφτινγκ, βόλτες με το ποδήλατο στο βουνό, καταδύσεις, σκι και σνούμπορντ, παρά πέντε, αναρρίχηση και ιππασία. Στην περίπτωση του αγροτουρισμού, οι τουρίστες μπορούν να επιλέξουν οτιδήποτε σχετίζεται με ηρεμία και χαλάρωση σε ένα περιβάλλον, με την αγροτική ζωή, με τις καλλιέργειες, με τις διακοπές στη φύση και με όλα τα στοιχεία που χαρακτηρίζουν τη φιλοσοφία του αγροτουρισμού. Οι τουρίστες που ενδιαφέρονται για αγορές, θα ήταν καλό να επιλέξουν την πόλη της Πάτρας ή του Αιγίου, καθώς αποτελούν μεγάλα εμπορικά κέντρα του νομού. Τέλος, οι τουρίστες που ενδιαφέρονται για δραστηριότητες σχετικές με τα συνέδρια, είναι σημαντικό να ενημερώνονται για τις πόλεις στις οποίες θα προγραμματιστούν σεμινάρια και εκθέσεις που τους ενδιαφέρουν (Αχαΐα μια απίστευτη εμπειρία, 2001).

Κλείνουμε, με την τελευταία κατηγορία, τις προτάσεις ανά επισκέπτη. Υπάρχουν τρεις κατηγορίες επισκεπτών, η οικογενειάρχες, για ελεύθερους και για ερωτευμένους. Για τους τουρίστες που αποφασίζουν να ταξιδέψουν με την οικογένειά τους, προτείνεται η επίσκεψη στο σπήλαιο των λιμνών-καστριών, να κάνουν κανό/καγιάκ/ράφτινγκ αλλά και ιστιοπλοΐα. Για όσους ταξιδεύουν και είναι ελεύθεροι, τους προτείνεται η αναρρίχηση, η ιππασία, η ιστιοσανίδα, να κάνουν κανό/καγιάκ/ράφτινγκ, παρά πέντε, ποδήλατο στο βουνό και να διασχίσουν το φαράγγι του Βουραϊκού. Τέλος, για τους ερωτευμένους οι προτάσεις στο Νομό Αχαΐας είναι η ιππασία, η ιστιοπλοΐα, να κάνουν κανό/καγιάκ/ράφτινγκ, παρά πέντε και να διασχίσουν το φαράγγι του Βουραϊκού (Αχαΐα μια απίστευτη εμπειρία, 2001).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΑΧΑΪΑΣ

Στις μέρες μας, ο εναλλακτικός τουρισμός έχει πάρει μεγάλες διαστάσεις και προηγείται του μαζικού τουρισμού, για όσους ταξιδιώτες επιθυμούν να ταξιδέψουν. Όπως παρουσιάσαμε στο δεύτερο κεφάλαιο, ο εναλλακτικός τουρισμός έχει πολλές μορφές με αποτέλεσμα να καλύπτει τις περισσότερες, αν όχι όλες, από τις ανάγκες των τουριστών. Όπως στις περισσότερες περιοχές της Ελλάδας, έτσι και ο Νομός Αχαΐας, διαθέτει μια γκάμα από δραστηριότητες που εντάσσονται στις διάφορες μορφές εναλλακτικού τουρισμού, με αποτέλεσμα να την καθιστά ελκυστικό τουριστικό προορισμό. Στις ενότητες που ακολουθούν, θα παρουσιάσουμε τις διάφορες μορφές εναλλακτικού τουρισμού που μπορεί και διαθέτει ο Νομός Αχαΐας, με τις αντίστοιχες δραστηριότητες.

4.1 ΟΡΕΙΒΑΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΑΧΑΪΑΣ

4.1.1 «ΑΤΡΑΠΟΣ»

Η «ΑΤΡΑΠΟΣ» είναι μια εταιρεία που ιδρύθηκε το 1997 από άτομα που λατρεύουν τη φύση και που έρχονται σε επαφή με κατοίκους που ζουν σε ορεινά χωριά. Αποτελεί το κατάλληλο μέρος για τους τουρίστες που επιθυμούν να ταξιδέψουν στη φύση και να κάνουν χαλαρή εξάσκηση με την παρέα τους. Προσπαθεί μέσα από την περιήγηση, από την προστασία της φυσικής ομορφιάς και τη διατήρηση της αυθεντικής τοπικής ζωής, να αναδείξει τον εναλλακτικό τουρισμό (ΑΤΡΑΠΟΣ ΟΡΕΙΝΟΣ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ, 2018). Αναδεικνύει τα φυσικά και λαογραφικά χαρακτηριστικά που έχουν οι ορεινές περιοχές της Ελλάδας. Δίνεται η δυνατότητα στους τουρίστες να περιηγηθούν και να ασχοληθούν με δραστηριότητες όπως να παρέμβουν για να προστατέψουν το περιβάλλον των ορεινών περιοχών, να οργανώσουν εκδρομές περιήγησης με πεζοπορίες ακόμα και να εκδώσουν χάρτες και τουριστικούς οδηγούς προκειμένου να προβάλλουν τα σημαντικά στοιχεία της κάθε περιοχής (Αχαΐα μια απίστευτη εμπειρία, 2001). Το πρόγραμμα της «ΑΤΡΑΠΟΣ», είναι γεμάτο με πεζοπορίες σε μονοπάτια είτε γνωστά είτε άγνωστα, με κλιμακούμενο βαθμό δυσκολίας και με ποικίλα ενδιαφέροντα που προσελκύουν όλους τους τουρίστες και τους δίνεται η

δυνατότητα να περάσουν όμορφες αλλά και δημιουργικές στιγμές. Οι τουρίστες έρχονται σε συνεχή επαφή με το φυσικό περιβάλλον και διαμένουν είτε σε σκηνές είτε σε πανδοχεία είτε στα σπίτια των ντόπιων κατοίκων (ΑΤΡΑΠΟΣ ΟΡΕΙΝΟΣ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ, 2018).

4.1.2 ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΟΡΕΙΒΑΤΩΝ ΩΛΕΝΟΣ

Ο Ωλενός είναι ένας σύνδεσμος Ελλήνων ορειβατών που δημιουργήθηκε από άτομα που έχουν αγάπη για το βουνό και για την ορειβασία. Σκοπός του Ωλενός είναι να αναπτυχθούν δραστηριότητες ορεινών αθλημάτων που δεν επιβαρύνουν το περιβάλλον όπως η ορειβασία και η αναρρίχηση και να διαδοθούν, να μεταφέρουν στους νέους τα θετικά που έχει η φύση στις ορεινές περιοχές και να αγαπήσουν τις αντίστοιχες δραστηριότητες και τέλος να προστατεύεται το φυσικό περιβάλλον. Ο Ωλενός οργανώνει σε τακτά χρονικά διαστήματα ορειβατικές αναβάσεις, διοργανώνει εκπαιδευτικές σχολές αναρρίχησης και ορειβασίας, τηρεί αρχείο με τις ορειβατικές διαδρομές και ιστοσελίδα για να ενημερώνονται οι ενδιαφερόμενοι. Τα στελέχη του συνδέσμου έχουν εμπειρία στις ορειβατικές δραστηριότητες, τα μέλη του έχουν πραγματοποιήσει πολλές πεζοπορίες, ορειβασίες, αναρρίχησης και διαδρομές με το ποδήλατο σε κλιμακούμενο βαθμό δυσκολίας (Αχαΐα μια απίστευτη εμπειρία, 2001).

4.1.3 ΟΡΕΙΒΑΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΑΤΡΑΣ

Ο ορειβατικός σύλλογος της Πάτρας, είναι από τους πρώτους συλλόγους που ιδρύθηκε στην Ελλάδα το 1982. Από τότε μέχρι και σήμερα έχει προσφέρει πολλά στην ορειβασία και στην αναρρίχηση και καθ' όλη τη διάρκεια της χρονιάς διοργανώνει εξορμήσεις αναρρίχησης και ορειβασίας σε διάφορα μέρη (Αχαΐα μια απίστευτη εμπειρία, 2001). Ο ορειβατικός σύλλογος της Πάτρας είχε διοργανώσει το χειμώνα του 2016 σχολή για αρχάριους στην ορειβασία. Βασικός στόχος της σχολής, ήταν να αποκτήσουν τα άτομα που συμμετείχαν τις γνώσεις που είναι απαραίτητες αλλά και την εμπειρία για να κινούνται αυτόνομα στις ορεινές περιοχές και να είναι ασφαλής. Η διάρκεια της σχολής ήταν πέντε σαββατοκύριακα και το περιεχόμενο της εκπαίδευσης

περιλάμβανε θεωρία και πρακτική. Όσον αφορά την αναρρίχηση, που ξεκίνησε ως παρακλάδι της ορειβασίας και πρόκειται για ανάβαση σε μια επιφάνεια που έχει μεγάλη κλίση και ο άνθρωπος πρέπει να χρησιμοποιεί και τα τέσσερα άκρα του, ο Ελληνικός Ορειβατικός Σύλλογος της Πάτρας, διαθέτει σχολή αναρρίχησης βράχου, που αποτελεί ένα από τα είδη αναρρίχησης. Πιο συγκεκριμένα, υπάρχει σχολή για αναρρίχηση βράχου αρχαρίων, όπου είναι το πρώτο επίπεδο αναρρίχησης και τα άτομα μαθαίνουν τις τεχνικές για μια αναρρίχηση με ασφάλεια, καθώς και αναρρίχηση βράχου μέσου επιπέδου, όπου βελτιώνονται οι τεχνικές κατάρτισης που ήδη κατέχουν οι ενδιαφερόμενοι και μπορούν να πραγματοποιήσουν αναρρίχηση βράχου με πολλά σχοινιά με ασφάλεια (Ε.Ο.Σ. Πάτρας, 2018).

Ο νομός της Αχαΐας έχει στο μεγαλύτερο μέρος της βουνά και λόφους πίσω από τα οποία κρύβεται μια πλούσια ιστορία και παράδοση. Τα βουνά της Αχαΐας, το Παναχαϊκό, ο Ερύμανθος. Ο Κλωκός, το Αφροδίσιο, το Σκιαδοβούνι και η Μόβρη, αποτελούν ένα «μωσαϊκό» χλωρίδας και πανίδας και ένα μέρος το οποίο εκφράζει μια πολύ ενδιαφέρουσα παραδοσιακή αρχιτεκτονική (Ε.Ο.Σ. Πάτρας, 2018).

4.1.4 ΧΙΟΝΟΔΡΟΜΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΑΛΑΒΡΥΤΩΝ

Τα Καλάβρυτα, όπως έχουμε ήδη αναφέρει, αποτελούν μια περιοχή του Νομού Αχαΐας που χαρακτηρίζεται από υψηλή τουριστική κίνηση σε όλη την Ελλάδα. Αποτελεί ένα ιδανικό προορισμό για όσους ενδιαφέρονται για την ορειβατική μορφή εναλλακτικού τουρισμού. στο κέντρο των Καλαβρύτων, στο Χελμό, υπάρχει οργανωμένη σχολή για σκι καθώς και καταστήματα από τα οποία οι τουρίστες μπορούν να προμηθευτούν τον απαραίτητο εξοπλισμό, πάρκο για snowboard, διαδρομές cross country ski, πτήσεις με αλεξίπτωτο πλαγιάς και πολλές άλλες δραστηριότητες. Γενικότερα, στην ευρύτερη περιοχή του Χιονοδρομικού Κέντρου θα ήταν πολύ ενδιαφέρον για τους τουρίστες να επισκεφτούν το νέο τηλεσκόπιο Αρίσταρχος, να κάνουν χειμερινές διαδρομές με χιονορακέτες και με ορειβατικά σκι, διαδρομές σε μονοπάτια ορειβασίας και πεζοπορίας, αναρριχητικές διαδρομές, διαδρομές με 4x4 αυτοκίνητα και με μηχανές moto cross (Αχαΐα μια απίστευτη εμπειρία, 2001) .

4.2 ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΑΧΑΪΑΣ

Οι τουρίστες που είναι λάτρεις του θρησκευτικού τουρισμού δεν έχουν παρά να επιλέξουν το Νομό Αχαΐας ως τουριστικό προορισμό τους. Ο Νομός Αχαΐας διαθέτει μια σειρά από θρησκευτικά μνημεία, ιερές μονές και εκκλησίες. Κάποια από τα πιο σημαντικά μοναστήρια είναι η ιερά μονή Παναγίας Γηροκομήτισσας, η ιερά μονή Όμπλου, η ιερά μονή ταξιαρχών του όσιου Λεόντιου, η ιερά μονή Αγίας Τριάδας στην Ακράτα, η ιερά μονή Αγίων Πάντων, η ιερά μονή Αγίου Νικολάου στα Σπάτα, η ιερά μονή Αγίου Νικολάου Βλασίας, η ιερά μονή Φανερωμένης, η ιερά μονή Αγίας Τριάδας Λειβαρτζίου, η ιερά μονή προφήτη Ηλία, η ιερά μονή Παναγίας Ελεούσας, η ιερά μονή Παναγίας Ελεούσας, η ιερά μονή Παναγίας Πεπελενίτσας, η ιερά μονή Χρυσοποδαρίτισσας, η ιερά μονή Παναγίας Νοτενών, η ιερά μονή Μεγάλου Σπηλαίου, η ιερά μονή Αγίου Αθανασίου Φιλίων, η ιερά μονή Ευαγγελίστριας Δάφνης, η ιερά μονή Κοιμήσεως Θεοτόκου, η ιερά μονή Αγίου Νικολάου Μπάλα, η ιερά μονή Αγίου Ιωάννου Θεολόγου, η ιερά μονή Αγίας Τριάδας Βούρων, η ιερά μονή Παναγίας Μακελλαρίας, η ιερά μονή Μαρίτσας – Φιλοκαλή, η ιερά μονή Αγίας Λαύρας, η ιερά μονή Αγίων Θεοδώρων Αροανίας, η ιερά μονή αναλήψεως Μιντιλογλίου και η ιερά μονή Αγίου Γεωργίου (Αχαΐα μια απίστευτη εμπειρία, 2001).

Στα παραπάνω μοναστήρια του Νομού Αχαΐας μπορούμε να βρούμε λείψανα αγίων, θαυματουργές εικόνες, σπουδαία αγιογράφιση, σπάνια έγγραφα, πλούσιες βιβλιοθήκες, κειμήλια αξίας, αξιοθαύμαστες μικρογραφίες, κρύβουν από πίσω τους παραδόσεις και θρύλους, καθώς επίσης πραγματοποιούνται και διάφορες τελετές θρησκευτικού χαρακτήρα και στις περισσότερες περιπτώσεις και διάφορες πανηγύρεις. Κάποια από τα μοναστήρια έχουν επανιδρυθεί και επαναλειτουργούν, κάποια είναι έρημα, κάποια δε λειτουργούν καθόλου, κάποια αποτελούν ανδρικές μονές και κάποια γυναικείες (Αχαΐα μια απίστευτη εμπειρία, 2001).

Εκτός από τα προαναφερθέντα μοναστήρια, υπάρχουν και άλλες μονές που συμπληρώνουν το μοναστικό καμβά της Αχαΐας. Αυτά είναι, το μοναστήρι της Αγίας Τριάδας Λειβαρτζίου στο Δήμο Αροανίας που σήμερα είναι ερημωμένο, το μοναστήρι της Κοιμήσεως Θεοτόκου στο Δήμο Λευκασίου που δε λειτουργεί σήμερα, το μοναστήρι του Αγίου Γεωργίου κοντά στο χωριό Μάνεσι στα Καλάβρυτα που τελευταία ανακαινίστηκε και λειτουργεί, το μοναστήρι των Αγίων Αποστόλων στο

Δήμο Αιγείρας όπου υπάρχουν τοιχογραφίες από το 1621 και το μοναστήρι γυναικών του Αγίου Βασιλείου Αμπελοκήπων του Δήμου Αιγείρας (Αχαΐα μια απίστευτη εμπειρία, 2001).

Σημαντικοί ιεροί ναοί του Νομού Αχαΐας είναι ο Άγιος Ανδρέας στην Πάτρα, ο ναός Θεοτόκου στην Πλατανοβρύση, ο Άγιος Δημήτριος Μπάδα Πετροχωρίου, η Παναγία Τρυπητή στο Αίγιο, ο Άγιος Αθανάσιος στη Χαλανδρίτσα, το προσκύνημα Παναγίας Πλατανιώτισσας, ο Άγιος Νικόλαος στο Πλατάνι, ο ναός Κοιμήσεως Θεοτόκου Χαλανδρίτσας, και άλλοι ιεροί ναοί. Υπάρχουν και άλλοι ναοί που βρίσκονται διάσπαρτα στο Νομό της Αχαΐας, από τους οποίους ξεχωρίζουν ο Ναός του Αγίου Νικολάου κοντά στο Αίγιο, η εκκλησία του Αγίου Νικολάου στο χωριό Αγρίδι στο Δήμο Ακράτας, η εκκλησία του Αγίου Γεωργίου στο χωριό Σόλος στο Δήμο Ακράτας, η μονόχωρη εκκλησία Αγίας τριάδας στη Ζαρούχλα στο Δήμο Ακράτας με λαϊκές τοιχογραφίες, η εκκλησία του Αγίου Δημητρίου στη Κάτω Αχαΐα στο Δήμο Δύμης, το εκκλησάκι Αγίου Δημητρίου στην Αγράμπελα στο Δήμο Αροανίας, ο ναός γενεθλίου Θεοτόκου Δάφνης στη Δάφνη του Δήμου Παΐων, ο ναός Αγίου Χαραλάμπους επίσης στη Δάφνη και ο ιερός ναός Αναλήψεως Σειρών (Αχαΐα μια απίστευτη εμπειρία, 2001)

4.3 ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΑΧΑΪΑΣ

Στο Νομό Αχαΐας είναι διάσπαρτα πολλά κομμάτια από τον αρχαίο κόσμο και προσελκύουν τους τουρίστες να επισκεφτούν τις διάφορες περιοχές του. Στα όρια μεταξύ των νομών Αχαΐας και Κορινθίας, στην Αρχαία Αιγείρα, είναι η ακρόπολη της μυκηναϊκής πόλης και τα ερείπια της κλασικής ελληνιστικής ρωμαϊκής Αιγείρας. Στο Δήμο Διακοπτού, στην Αρχαία Κερύνεια είναι τα λείψανα της αρχαίας πόλης όπου υπήρχε η ακρόπολη της ιωνικής πόλης Ελίκη. Επίσης υπάρχει το ελληνιστικό ηρώο, που πρόσφατα ολοκληρώθηκε η ανασκαφή του. Γύρω από την αρχαία Ελίκη υπάρχουν θρύλοι που στο άκουσμά τους μαγεύουν τους επισκέπτες. Γύρω από την πόλη του Αιγίου υπάρχουν επίσης ευρήματα από την αρχαιότητα και μέσα από ανασκαφές βρέθηκαν τάφοι από την μυκηναϊκή εποχή. Συνεχίζουμε με το κάστρο στο Ρίο, με τη Ρωμαϊκή γέφυρα και με το ρωμαϊκό υδραγωγείο στην Πάτρα. Στην Πάτρα, βρίσκεται επίσης το Βυζαντινό-Φραγκικό Κάστρο, το Ρωμαϊκό Στάδιο και το Ρωμαϊκό Ωδείο. Στο συνοικισμό της Βούντενης, βρίσκεται το Μυκηναϊκό νεκροταφείο και κοντά στον

Άραξο, στη σπουδαιότερη Μυκηναϊκή Ακρόπολη της Δυτικής Ελλάδας, βρίσκεται το Τείχος Δυμαίων. Έξω από το χωριό Άρλα, στο Δήμο Ωλενίας, βρίσκεται το φραγκικό κάστρο του νομού και σε ένα από τα ωραιότερα χωριά της Δυτικής Αχαΐας, στο Σανταμέρι, βρίσκονται τα ερείπια του Κάστρου της Φραγκοκρατίας (ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΠΑΤΡΩΝ Α.Ε., 2018).

Ένα ακόμα σπουδαίο μυκηναϊκό νεκροταφείο βρίσκεται επίσης στο Δήμο Ωλενίας, στις Πόρτες και στο δρόμο Πατρών – Χαλανδρίτσας, βρίσκονται απομεινάρια από θεμέλια και υπόγειες στοές, που μαρτυρούν ότι υπήρχε κάστρο εκεί. Στο Αχαϊκό Λεόντιο βρίσκεται ο οικισμός και το ιερό της Αρτέμιδος. Στο Δήμο Φαρρών υπάρχουν τα ίχνη από τους αρχαίους κατοίκους και όσοι αποφασίσουν να επισκεφτούν την πόλη Φαρραί θα συναντήσουν πολλά αρχαιολογικά ευρήματα, το Ρωμαϊκό λουτρό, τεχνικούς τύμβους και μυκηναϊκούς τάφους. Κοντά στο χωριό Λουσικό που βρίσκεται στο Δήμο Καλαβρύτων, βρίσκεται το Αυστριακό Αρχαιολογικό Ινστιτούτο. Στο Δήμο Λευκασίου βρίσκονται τα ευρήματα που βρέθηκαν μέσα από ανασκαφές της αρχαίας πόλης Κλειτώρ και η Χαλανδρίτσα αποτελεί μια πόλη που κατοικείται από την παλαιολιθική εποχή. Στο Δήμο Αροανίας, βρίσκονται τα ερείπια από την αρχαία πόλη Ψωφίς και τέλος στο Δήμο Παΐων υπάρχουν και έχουν βρεθεί και θεμέλια από αρχαία οικοδομήματα ((ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΠΑΤΡΩΝ Α.Ε., 2018), (Αχαΐα μια απίστευτη εμπειρία, 2001)).

4.4 ΘΑΛΑΣΣΙΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΑΧΑΪΑΣ

Ο Νομός Αχαΐας ελκύει τους τουρίστες που επιθυμούν έναν θαλάσσιο τουρισμό, καθώς φημίζεται για τις παραλίες και τις θάλασσες που έχει. Έχουν κρυστάλλινα νερά και οι περισσότερες περιοχές του Νομού υποστηρίζουν πολλές δραστηριότητες που μπορούν να γίνουν είτε στις ακτές είτε στο θαλάσσιο χώρο. Συγκεκριμένα, οι τουρίστες μπορούν να κάνουν κρουαζιέρες στο Νομό Αχαΐας ή περιηγήσεις με το σκάφος τους, να κάνουν καταδύσεις στο βυθό της θάλασσας, να ψαρέψουν και να κάνουν ιστιοπλοΐα ή ιστιοσανίδα με τη βοήθεια έμπειρου προσωπικού (Αχαΐα μια απίστευτη εμπειρία, 2001).

4.4.1 ΚΡΟΥΑΖΙΕΡΕΣ - ΠΕΡΙΗΓΗΣΕΙΣ ΜΕ ΣΚΑΦΟΣ

Το λιμάνι της Πάτρας, της πρωτεύουσας του Νομού Αχαΐας, είναι από τα πιο σύγχρονα σε όλη τη Μεσόγειο, διαθέτει τις πιο σύγχρονες λιμενικές υποδοχές, ένα σύγχρονο χώρο cruise terminal, υπηρεσίες φιλοξενίας, συνθήκες υγιεινής και συνθήκες ασφαλείας που είναι ολοκληρωμένες ποιοτικά. Η περιοχή της Πάτρας έχει συγκριτικό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα για τον τουρισμό κρουαζιέρας και έχει μοναδικά χαρίσματα (ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΠΑΤΡΩΝ Α.Ε., 2018). Επίσης, οι τουρίστες μπορούν να κάνουν περιηγήσεις με σκάφος, ημερήσιες ή περισσότερων ημερών, και να απολαύσουν μια μαγευτική διαδρομή.

4.4.2 ΚΑΤΑΔΥΣΕΙΣ

Οι τουρίστες που επισκέπτονται τις περιοχές του Νομού Αχαΐας, μπορούν να κάνουν καταδύσεις και να απολαύσουν το βυθό από πολύ κοντά (Αχαΐα μια απίστευτη εμπειρία, 2001). Μπορούν να θαυμάσουν κάτω από την επιφάνεια της θάλασσας το πολύχρωμο βυθό, να ανακαλύψουν τα παράξενα φυτά που υπάρχουν πάνω στα άγρια βράχια, να αντικρίσουν τους αστερίες, τα κοχύλια, τα χταπόδια (PATRAS DIVING CENTER, 2018). Ο επίδοξος δύτης, εκτός από τις ομορφιές που θα αντικρίσει, θα συναντήσει στον πυθμένα του Πατραϊκού και του Κορινθιακού Κόλπου απομεινάρια από την ιστορία μας και ναυάγια που υπάρχουν διασπαρμένα στην έκταση των κόλπων αυτών. Από το δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο, υπάρχουν στην περιοχή του Νομού Αχαΐας πάνω από δέκα ναυάγια, και περιμένουν από τους δύτες να τα ανακαλύψουν (Αχαΐα μια απίστευτη εμπειρία, 2001).

Στην Πάτρα υπάρχουν και λειτουργούν τρεις οργανωμένες σχολές καταδύσεων. Οι σχολές αυτές είναι το patras diving center, το ioniandivers και το nekdiving (Αχαΐα μια απίστευτη εμπειρία, 2001). Στη σχολή patras diving center, υπάρχει το πρόγραμμα discovery όπου μπορούν να πραγματοποιηθούν καταδύσεις με εκπαιδευτές να τους συνοδεύουν και με αυτόν τον τρόπο να γνωρίσουν τον κόσμο κάτω από τη θάλασσα. Το πρόγραμμα discovery πραγματοποιεί πριν τη βουτιά ένα μάθημα θεωρίας που είναι σύντομο σε χρονική διάρκεια και μέσα από την εγγραφή στη σχολή υπάρχει η

δυνατότητα παρακολούθησης του προγράμματος Open Water Sport Diver της ANDI (PATRAS DIVING CENTER, 2018).

Οι «IONIANDIVERS» αποτελούν μια από τις πρώτες σχολές καταδύσεων και καταδυτικών κέντρων του Νομού Αχαΐας και γενικά της Νοτιοδυτικής Ελλάδας. Δημιουργήθηκαν στην Πάτρα το 2003 και διαθέτουν ένα συνεργείο που είναι εξειδικευμένο στις καταδύσεις προκειμένου να εκτελεστούν εργασίες υποβρυχίως. Οι «IONIANDIVERS» είναι παροχείς των οργανισμών PADI, ANDI και CMAS και προσφέρουν στους ενδιαφερόμενους δύτες να εκπαιδευτούν επάνω στην ελεύθερη κατάδυση, στην αυτόνομη κατάδυση και στην τεχνική κατάδυση. Το καταδυτικό κέντρο των «IONIANDIVERS» είναι άρτια οργανωμένο και προσφέρει στους δύτες τη δυνατότητα να επισκεφτούν τους υποβρύχιους προορισμούς και να ναυάγια, όπως έχουμε αναφέρει προηγουμένως. Επίσης, στο κατάστημα υπάρχει εξοπλισμός καταδύσεων πλούσιος σε ποικιλία, σε πολύ καλές τιμές που οι δύτες μπορούν να ενοικιάσουν και να πραγματοποιήσουν τις βουτιές τους (Ionian Divers, 2015). Τέλος, η σχολή nekdiver δημιουργήθηκε από τον εκπαιδευτή αυτόνομης κατάδυσης Νεκτάριο Κατριβέση, έχει πολυετή εμπειρία και γνώση στις καταδύσεις και προσφέρει εκπαίδευση υψηλής ποιότητας στην αυτόνομη κατάδυση (High Quality Scuba diving training, 2011).

4.4.3 ΙΣΤΙΟΣΑΝΙΔΑ – ΙΣΤΙΟΠΛΟΪΑ

Οι πρώτοι windsurfers έκαναν την εμφάνισή τους στα τέλη της δεκαετίας του '70 στις ακτές του Νομού Αχαΐας. Στις μέρες μας, δεδομένου ότι επικρατούν πολύ καλές καιρικές συνθήκες, έχει αποκτήσει πολλούς φίλους η ιστιοσανίδα. Η μεγάλη περίοδος ηλιοφάνειας που επικρατεί στις περισσότερες παραλίες του Νομού Αχαΐας και η μεγάλη ένταση των ανέμων, καθιστούν αυτές τις παραλίες τις ιδανικότερες για όσους επιθυμούν το windsurfing. Πιο συγκεκριμένα, για τους τουρίστες που επιθυμούν να συνδυάσουν τις διακοπές τους με την εναλλακτική μορφή θαλάσσιου τουρισμού, οι ιδανικότερες επιλογές είναι η πλαζ ΕΟΤ στην Πάτρα όταν επικρατούν καιρικές συνθήκες με βόρειους και βορειοανατολικούς ανέμους αλλά και η παραλία στο Δρέπανο όταν επικρατούν Δυτικοί ή βορειοδυτικοί άνεμοι. Στην περίπτωση που μιλάμε για έμπειρους windsurfers, μπορούν να επιλέξουν την παραλία «Μαύρη Μύτη» που

βρίσκεται στον Άραξο, όπου επικρατούν ισχυροί ανατολικοί άνεμοι αλλά και την παραλία Αλυκής στο Αίγιο, όπου επικρατούν δυτικοί – νοτιοδυτικοί άνεμοι (Αχαΐα μια απίστευτη εμπειρία, 2001).

Όσον αφορά την ιστιοπλοΐα, οι πιο έμπειροι ιστιοπλόοι υποστηρίζουν πως ο Πατραϊκός Κόλπος είναι από τις πιο ιδανικές περιοχές για όσους ενδιαφέρονται για ιστιοπλοϊκές εξορμήσεις. Ο Πατραϊκός Κόλπος χαρακτηρίζεται από αέρια ρεύματα, χωρίς αναλογικά ισχυρά κύματα. Ο Ιστιοπλοϊκός Όμιλος Πατρών, διοργανώνει κάθε χρόνο δέκα τοπικούς αγώνες και πραγματοποιείται και μια ιστιοπλοϊκή εβδομάδα στον Πατραϊκό και στο Ιόνιο με διεθνείς συμμετοχές. Η Πάτρα διαθέτει δυο σχολές που είναι αναγνωρισμένες για επίδοξους ιστιοπλόους, τον Ιστιοπλοϊκό Όμιλο Πατρών, που προαναφέραμε, και την Αχαϊκή Σχολή Ιστιοπλοΐας ((ΝΑΥΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΠΑΤΡΩΝ , 2018), (Αχαΐα μια απίστευτη εμπειρία, 2001)).

4.4.4 ΨΑΡΕΜΑ

Το ψάρεμα αποτελεί επίσης μια θαλάσσια δραστηριότητα που μπορεί να πραγματοποιηθεί στο Νομό Αχαΐας. Οι περισσότερες περιοχές του νομού, διαθέτουν ένα πλήθος από φυσικά λιμάνια, που καθιστούν ικανές τις εξορμήσεις για ψάρεμα για όσους διαθέτουν σκάφος ή βάρκα. Πιο συγκεκριμένα, στην παραλιακή ακτή από την Αιγείρα μέχρι τις Αλυκές της Κάτω Αχαΐας, τα νερά είναι βαθιά, στο βυθό υπάρχουν βότσαλα και μπορούν οι λάτρες για αυτή τη δραστηριότητα να την απολαύσουν. Το βάθος που έχουν οι θάλασσες του νομού Αχαΐας και τα βραχώδη σημεία που χαρακτηρίζουν τις θάλασσες του νομού, τον καθιστούν παράδεισο για όσους λατρεύουν το ψαροντούφεκο (Αχαΐα μια απίστευτη εμπειρία, 2001).

4.5 ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΑΧΑΪΑΣ

Ο Νομός Αχαΐας, αποτελεί έναν προορισμό στον οποίο οι τουρίστες μπορούν να απασχοληθούν με μια σειρά από αθλητικές δραστηριότητες. Τα Καλάβρυτα αποτελούν έναν από τους προορισμούς ο οποίος ελκύει τους τουρίστες που ενδιαφέρονται για

αυτήν τη μορφή εναλλακτικού τουρισμού, κυρίως κατά τους χειμερινούς μήνες. Συγκεκριμένα, οι τουρίστες στο Χιονοδρομικό Κέντρο Καλαβρύτων μπορούν να κάνουν σκι, snowboard, διαδρομές cross country ski, πτώσεις με αλεξίπτωτο πλαγιάς, δραστηριότητες τις οποίες τις έχουμε προαναφέρει και στην πρώτη ενότητα, στην ορειβατική μορφή εναλλακτικού τουρισμού. Επίσης, μπορούν να κάνουν freeride, skibike και freestyle snow-park (Kalavrita SKI CENTER, 2018).

Ο Νομός Αχαΐας έχει στο σύνολό του θάλασσες οι οποίες παρουσιάζουν μεγάλο ενδιαφέρον για τους αυτοδύτες, καθώς μπορούν να πραγματοποιήσουν στις ακτές τους αλλά και μέσα στο θαλάσσιο χώρο, μια σειρά από αθλητικές δραστηριότητες. Είναι είτε βραχώδεις είτε αμμώδεις ακτές, μικρές νησίδες και βραχονησίδες, αυτές οι γεωμορφολογικές ιδιαιτερότητες σε συνδυασμό με τα χαρακτηριστικά που έχουν κλιματολογικά, δημιουργούν μια σύνθεση θαλάσσιας πανίδας και χλωρίδας πολυποίκιλη. Οι συνθήκες που είναι διαμορφωμένες για τους θαλάσσιους οργανισμούς είναι πολύ καλές καθώς υπάρχουν λιβάδια από άμμο, ύφαλοι, βραχώδη συμπλέγματα. Ο βυθός των θαλασσών του Νομού Αχαΐας είναι πλούσιος σε ποικιλίες ψαριών, οστρακόδερμων, μαλακίων, γυμνοβραγχίων, πολύποδων και άλλων και εκτός από τους αχινούς δε συχνάζουν άλλα επικίνδυνα υδρόβια. Είναι φανερό, λοιπόν, το ενδιαφέρον που παρουσιάζει ο Νομός Αχαΐας για τη μορφή αθλητικού τουρισμού, όπου οι τουρίστες μπορούν επιπλέον να κάνουν καταδύσεις, ιστιοπλοΐα, ιστιοσανίδα ακόμα και να ψαρέψουν. Για αυτές τις δραστηριότητες μιλήσαμε στην προηγούμενη ενότητα, καθώς αποτελούν δραστηριότητες που συνδέονται και με τον θαλάσσιο τουρισμό, και τις αναπτύξαμε στις αντίστοιχες υποενότητες. Το trekking Hellas και το greek paintball είναι ακόμα κάποιες αθλητικές δραστηριότητες που μπορούν να υποστηριχθούν στο Νομό Αχαΐας (Αχαΐα μια απίστευτη εμπειρία, 2001).

4.5.1 FREESTYLE SNOW-PARK

Το freestyle snow-park επανασχεδιάστηκε το καλοκαίρι του 2016 και αναβαθμίστηκε για τη σεζόν 2016-2017. Είναι από τα πιο δυνατά στοιχεία του χιονοδρομικού κέντρου των Καλαβρύτων και λειτουργεί κατά τη διάρκεια της χιονοδρομικής περιόδου εφόσον οι καιρικές συνθήκες το επιτρέπουν. Η χρήση του είναι δωρεάν με το εισιτήριο του Χιονοδρομικού Κέντρου Καλαβρύτων. Πρόκειται για ένα χώρο στον οποίο έχουν

δημιουργηθεί δύο διαδρομές και στην κάθε μία βρίσκονται πέντε εμπόδια. Η διαδρομή που επιλέγει ο καθένας είναι αυτή που ταιριάζει στις ικανότητες που έχει ο χιονοδρόμος προκειμένου να είναι ασφαλής. Για τους αρχάριους γίνεται μια ομαλή εισαγωγή στον κόσμο του ελεύθερου στυλ ενώ για τους προχωρημένους ανεβαίνει το επίπεδο και αντίστοιχα ο βαθμός δυσκολίας (Kalavrita SKI CENTER, 2018).

4.5.2 FREERIDE

Το freeride είναι ελεύθερη κάθοδος στο χιόνι, χωρίς σηματομενές πίστες, ο καθένας τις εξερευνά μόνος τους, και αποτελεί μια ατραξιόν για όσους αναζητούν αδρεναλίνη. Για τους λάτρεις του freeride το Χιονοδρομικό Κέντρο Καλαβρύτων είναι το ιδανικό μέρος. Προσφέρει μια ποικιλία από διαδρομές εκτός πίστας που έχουν διαφορετική κλίση και διαφορετική γεωμορφολογία. Ακόμα και ο πιο απαιτητικός χιονοδρόμος μπορεί να μείνει ικανοποιημένος από το freeride που προσφέρει το Χιονοδρομικό Κέντρο Καλαβρύτων (Kalavrita SKI CENTER, 2018).

4.5.3 SKIBIKE

Στο Χιονοδρομικό Κέντρο Καλαβρύτων υπάρχει η σχολή Altitude Snowsports που με καταρτισμένο εκπαιδευτή πραγματοποιείται η δραστηριότητα skibike. Αποτελεί ένα από τα ανερχόμενα αθλήματα χιονοδρομίας που έχει μεγάλη ιστορία και στα ελληνικά λέγεται Χιονοποδηλασία. Για την δραστηριότητα αυτή, υπάρχουν κάποιες κανόνες από την Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία Ποδηλασίας Χιονιού, που πρέπει να τηρούνται. Πρώτα από όλα, οι ποδηλάτες του χιονιού πρέπει να έχουν τον απόλυτο έλεγχο από το ποδήλατό τους και όταν αντικρίζουν εμπόδια να μειώνουν την ταχύτητά τους. Θα πρέπει να είναι σε θέση να επιδεικνύουν στον υπεύθυνο για τις πίστες και για τη λειτουργία του χιονοδρομικού, τις ικανότητές τους να οδηγούν. Πρέπει στις προσπεράσεις να κρατούν τις αποστάσεις και να μην κάνουν ελιγμούς που να είναι επικίνδυνοι, να ελέγχουν πάντα όταν εισέρχονται σε πίστα ή σε διασταύρωση για άλλους χιονοδρόμους, να φορούν κράνος και ιμάντες ασφαλείας που είναι δεμένο στο τιμόνι. Τέλος, τα ποδήλατα για το skibike θα πρέπει να είναι κατάλληλα σχεδιασμένα

για αναβατήρες χιονοδρομικών κέντρων έτσι ώστε να μην εμποδίζουν τη λειτουργία τους και τα πέδιλα να έχουν ακμές μεταλλικές (Kalavrita SKI CENTER, 2018).

4.5.4 ΛΕΣΧΗ ΑΛΕΞΙΠΤΩΤΟΥ ΠΛΑΓΙΑΣ ΠΑΤΡΑΣ

Η πτώση με αλεξίπτωτο πλαγιάς, αποτελεί μια πολύ ενδιαφέρουσα δραστηριότητα που ανεβάζει την αδρεναλίνη στα ύψη. Όσοι τουρίστες θέλουν να συνδυάσουν τις διακοπές τους με αθλητικές δραστηριότητες, ο Νομός Αχαΐας είναι ο κατάλληλος προορισμός. Συγκεκριμένα στην Πάτρα, υπάρχει λέσχη αλεξίπτωτο πλαγιάς, όπου εξειδικευμένα μέλη παρέχουν τις απαραίτητες γνώσεις στους ενδιαφερόμενους προκειμένου να εξασφαλιστεί η ασφάλειά τους. Εκτός από την εκπαίδευση, δίνεται τους η δυνατότητα να συμμετάσχουν σε διάφορα προγράμματα με εκδηλώσεις στην Περιφέρεια της Δυτικής Ελλάδας, στη Νομαρχία της Αχαΐας και στις περιφέρειες των δήμων του Νομού Αχαΐας και να συνεργαστούν με τους δήμους για να προστατέψουν το περιβάλλον, προσφέροντας με αυτόν τον τρόπο κοινωνικό έργο. Υπάρχουν πολλά μέρη του Νομού Αχαΐας που προσφέρονται να φιλοξενήσουν συναντήσεις για πτώσεις με αλεξίπτωτο πλαγιάς. Ο Ομπλός, το Παναχαϊκό, ο Σκιαδάς, το Σαντομέρι, τα Καλάβρυτα, είναι κάποιες από αυτές. Σε αυτά τα μέρη πραγματοποιούνται αγώνες πρωταθλήματος και κυπέλλου (Αχαΐα μια απίστευτη εμπειρία, 2001).

4.5.5 GREEK PAINTBALL CLUB ΠΑΤΡΑΣ

Στην Πάτρα και συγκεκριμένα στην Οβρυά, βρίσκονται οι εγκαταστάσεις του GRREK PAINTBALL PARKS. Η δομή και η οργάνωση του χώρου χαρακτηρίζει το γήπεδο ως το απόλυτο για την διεξαγωγή του paintball. Υπάρχει αίθουσα για να ενημερώνονται οι ενδιαφερόμενοι, αποδυτήρια, καφετέρια, χώρος όπου συντηρείται ο εξοπλισμός, άνετο parking και γενικά είναι ένας χώρος ο οποίος συμβάλει στο να εξυπηρετηθούν οι επισκέπτες άριστα. Υπάρχει πλήρης περίφραξη του γηπέδου που εξασφαλίζει απόλυτη ασφάλεια για τους θεατές. Κάθε μήνα η Πάτρα διοργανώνει αγώνες πρωταθλήματος και μέσα από την δημιουργία ομάδας με πέντε άτομα μπορούν να συμμετάσχουν και να κερδίσουν τα δελεαστικά έπαθλα που προσφέρονται. Όσοι τουρίστες επιθυμούν να

γνωρίσουν μια εμπειρία αθλητικών δραστηριοτήτων που θα τους συναρπάσει, δεν έχουν παρά να επιλέξουν το Νομό Αχαΐας ως τουριστικό προορισμό, και συγκεκριμένα την Πάτρα για το greek paintball (Αχαΐα μια απίστευτη εμπειρία, 2001).

4.6 ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΑΧΑΪΑΣ

Στο Νομό Αχαΐας, υπάρχουν πολλά αγροκτήματα τα οποία μπορούν να τα επισκεφτούν οι τουρίστες, όπως και πολλά εργαστήρια που ασχολούνται με τη διαδικασία να μεταποιούν αγροτικά προϊόντα. Αυτά τα εργαστήρια, είναι στο Πλανητέρο, στο Σελινούντα και στο Άνω Διακοπτό. Οι τουρίστες που αποφασίζουν να επισκεφτούν αυτά τα εργαστήρια, θα γνωρίσουν ποια είναι τα τοπικά προϊόντα της περιοχής καθώς και τον τρόπο με τον οποίο παρασκευάζονται. Επιπλέον, στο Δήμο Συμπολιτείας βρίσκεται το Μουσείο Υδροκίνησης και Εφταπίτας, το οποίο συνδυάζει τον αγροτουρισμό με την περιβαλλοντική εκπαίδευση, την αγροτική κληρονομιά, την πολιτιστική κληρονομιά και τέλος, την τοπική γαστρονομία (Αχαΐα μια απίστευτη εμπειρία, 2001).

4.7 ΙΑΜΑΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΑΧΑΪΑΣ

Σε περίπτωση που οι τουρίστες επιθυμούν να επισκεφτούν έναν προορισμό, ο οποίος να διαθέτει ιαματικά λουτρά, και πάλι ο Νομός Αχαΐας μπορεί να αποτελέσει την κατάλληλη επιλογή. Πιο συγκεκριμένα, υπάρχουν ιαματικά λουτρά στην παραλία στα Αραχωβίτικα, στην Πάτρα τα λουτρά χαμάμ και στο Αίγιο η ιαματική πηγή Σελιανίτικων (Τριβυζά, 2018).

4.8 ΓΑΣΤΡΟΝΟΜΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΑΧΑΪΑΣ

Οι τουρίστες που ενδιαφέρονται να γνωρίσουν γαστρονομικές δημιουργίες και παραδοσιακά πιάτα, μπορούν να επιλέξουν μια σειρά από περιοχές του Νομού Αχαΐας. Οι τουρίστες έχουν την ευκαιρία να επισκεφτούν παραδοσιακές, γραφικές ταβέρνες,

εστιατόρια με δημιουργική κουζίνα, ρεστοράν με ποικιλία κρασιών υψηλής ποιότητας. Πιο συγκεκριμένα, μπορούν να επισκεφτούν την Πάτρα, να πάνε στην πλατεία Τριών Ναυάρχων, στην Άνω Πόλη, στο κέντρο, στα Υψηλά Αλώνια και στα Πελεκανέικα. Πολύ κοντά στην Πάτρα βρίσκεται από τη μια πλευρά η παραλία των Βραχναϊκών και από την άλλη πλευρά η παραλία του Ρίου, δυο επιλογές που αξίζει να τις επισκεφτεί ο τουρίστας που είναι λάτρης του γαστρονομικού τουρισμού. Ο Ψαθόπυργος είναι επίσης ένα μέρος που συνδυάζει βουνό και θάλασσα, και προσφέρει στους τουρίστες τη δυνατότητα να γευτούν τοπικά παραδοσιακά φαγητά. Τέλος, το Αίγιο καθώς και τα Καλάβρυτα, δύο πόλεις τις οποίες τις έχουμε συναντήσει στις περισσότερες μορφές εναλλακτικού τουρισμού, και μαζί με την Πάτρα αποτελούν τους πιο πολυσύχναστους τουριστικούς προορισμούς, αποτελούν την κατάλληλη επιλογή και για την μορφή γαστρονομικού τουρισμού (Αχαΐα μια απίστευτη εμπειρία, 2001).

4.9 ΣΥΝΕΔΡΙΑΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΑΧΑΪΑΣ

Θα κλείσουμε τις μορφές εναλλακτικού τουρισμού που υπάρχουν στο Νομό Αχαΐας με το συνεδριακό τουρισμό. Η Ελλάδα γενικότερα, αποτελεί έναν ιδανικό τόπο για να διεξαχθούν συνέδρια, καθώς είναι ένα χώρος πολιτισμού, τέχνης και επιστημών. Δίνει τη δυνατότητα στους τουρίστες που θα την επισκεφτούν να έρθουν σε επαφή με τα ανθρώπινα επιτεύγματα και τις καινοτομίες της (GREECE ALL TIME CLASSIC, 2018). Πιο συγκεκριμένα, η Πάτρα είναι μια πόλη που υποστηρίζει το συνεδριακό τουρισμό, και στο Συνεδριακό και Πολιτιστικό Κέντρο που στεγάζεται στο Πανεπιστήμιο της Πάτρας φιλοξενεί σε τακτά χρονικά διαστήματα εκθέσεις, ιατρικά συνέδρια, συνέδρια φυσικών και ανθρωπιστικών σπουδών, διοργανώσεις γύρω από την ποίηση (Αχαΐα μια απίστευτη εμπειρία, 2001).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΩΝ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ ΜΟΡΦΩΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

5.1 Η ΔΥΝΑΜΙΚΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΟΙ ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΑ ΩΣ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ

Ο τουρισμός είναι ένα κλάδος οικονομικής δραστηριότητας, ο οποίος αποτελεί χωρίς καμία αμφιβολία έναν από τους πιο σημαντικούς παράγοντες της οικονομικής ανάπτυξης ή μεγέθυνσης. Η πολιτική και οι κάτοικοι της κάθε περιοχής μέσα από την προσπάθεια που κάνουν για να δημιουργήσουν έναν τόπο ελκυστικό ώστε να επιλεγθεί από τους τουρίστες και να γίνει ο τουριστικός προορισμός τους, κάτω από τις κατάλληλες προϋποθέσεις η προσπάθεια αυτή θα έχει δεδομένη την επιτυχία. Εξαιτίας του φαινομένου του τουρισμού, πολλοί άνεργοι βρίσκουν δουλειά, εποχιακά συνήθως, και στις αγροτικές κυρίως περιοχές υπάρχουν πολλοί υποαπασχολούμενοι. Ο τουρισμός, λοιπόν, συμβάλει και στη δημιουργία θέσεων εργασίας εκεί που άλλοι κλάδοι της οικονομικής δραστηριότητας, αδυνατούν να δημιουργήσουν. Μέσα από τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, δεν επιτυγχάνεται μόνο η οικονομική ευημερία των ανέργων, αλλά περιορίζεται και το φαινόμενο της μετανάστευσης. Δεν χρειάζεται να μεταναστεύσουν μαζικά μεγάλα τμήματα του πληθυσμού, αλλά μπορούν να αναζητήσουν την τύχη τους στον τόπο κατοικίας τους. Το φαινόμενο του τουρισμού, επομένως, βοηθά στο να επιτευχθούν και κοινωνικοί στόχοι (ΗΓΟΥΜΕΝΑΚΗΣ, ΚΡΑΒΑΡΙΤΗΣ, & ΛΥΤΡΑΣ, 1999).

Στις περιοχές στις οποίες αναπτύσσεται το φαινόμενο του τουρισμού, δημιουργούνται έσοδα για τον πληθυσμό τους, καθώς και επιπλέον εισόδημα για πολλές οικογένειες. Τα εισοδήματα των κατοίκων της αστικής περιοχής με αυτών που κατοικούν στην περιφέρεια, έχουν τεράστια διαφορά, και αυτό το άνοιγμα της ψαλίδας προσπαθεί να περιοριστεί μέσα από την ανάπτυξη του τουρισμού (ΗΓΟΥΜΕΝΑΚΗΣ, ΚΡΑΒΑΡΙΤΗΣ, & ΛΥΤΡΑΣ, 1999).

Οι προσπάθειες που γίνονται για την ανάπτυξη του τουρισμού σε μια περιοχή, θα πρέπει να γίνονται με ορθολογικό τρόπο, να υπάρχει προγραμματισμός και να πραγματοποιείται συνεχής έλεγχος και με λεπτομέρειες, σε κάθε φάση στην οποία προσπαθεί να αναπτυχθεί ο τουρισμός. Μόνο με αυτήν την αλληλουχία οι θετικές

επιδράσεις που θα επέλθουν σε τοπικό, περιφερειακό και σε εθνικό επίπεδο θα γίνουν αντιληπτές. Πολύ σημαντικό είναι να δοθεί έμφαση στην ανάπτυξη του πρωτογενούς και του δευτερογενούς τομέα της οικονομίας. Μόνο με αυτόν τον τρόπο θα αποφευχθεί ο συγκεντρωτισμός, ο κλάδος της οικονομικής δραστηριότητας δε θα εξαρτάται μόνο από τον τουρισμό, θα μειωθεί η εποχιακή απασχόληση, η διάρκεια που εκμεταλλεύονται τις τουριστικές εγκαταστάσεις θα αυξηθεί, ο ντόπιος τουρίστας δε θα αντιμετωπίζεται σαν πελάτης που δεν είναι επιθυμητός, το φυσικό περιβάλλον, η πολιτιστική κληρονομιά του κάθε τόπου και τα τουριστικά προϊόντα που προσφέρονται δε θα υποβαθμίζονται και τέλος, θα σταματήσει να θυσιάζεται η ανταγωνιστικότητα του τουρισμού στο βωμό του εύκολου χρήματος και των οικονομικών συμφερόντων για τους μεσάζοντες του τουρισμού (ΗΓΟΥΜΕΝΑΚΗΣ, ΚΡΑΒΑΡΙΤΗΣ, & ΛΥΤΡΑΣ, 1999).

Θα πρέπει να τονίσουμε, πως το κατά πόσο είναι αποδοτικός ο τουρισμός σαν παραγωγικός μηχανισμός της οικονομίας, δεν πρέπει να αξιολογείται σύμφωνα με τον βαθμό επίτευξής του βραχυχρόνια, αλλά μακροχρόνια και κατά πόσο συνέβαλλε ουσιαστικά στους γενικότερους οικονομικούς και κοινωνικούς στόχους ανάπτυξης ή μεγέθυνσης της χώρας. Θα πρέπει, λοιπόν, να λαμβάνεται υπόψη το οικονομικό και το κοινωνικό κόστος που δημιουργήθηκε μέσα σε μια χώρα στην προσπάθειά της να αναπτυχθεί. Για να αξιολογηθεί η οικονομική θέση που έχει το φαινόμενο του τουρισμού στη γενικότερη οικονομία της χώρας υποδοχής και φιλοξενίας των τουριστών, θα πρέπει να μετρηθούν οι επενδύσεις που έγιναν στην τουριστική οικονομία, το οποίο μετράει θετικά, και να προσδιοριστούν οι αρνητικές επιπτώσεις που επήλθαν σε άλλους κλάδους της οικονομικής δραστηριότητας, λόγω την μονόπλευρης προώθησης του τουρισμού. αυτές οι αρνητικές και οι θετικές επιπτώσεις, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όταν αξιολογείται το κόστος και τα αποτελέσματα που επέφεραν οι τουριστικές επενδύσεις. Με αυτόν τον τρόπο, δε θα εκτελούνται έργα τα οποία δεν είναι παραγωγικά και θα αποφεύγονται οι επιπτώσεις που επέρχονται από αυτό (ΗΓΟΥΜΕΝΑΚΗΣ, ΚΡΑΒΑΡΙΤΗΣ, & ΛΥΤΡΑΣ, 1999).

Η μεγάλη διάσταση που έχει το φαινόμενο του τουρισμού φαίνεται μέσα από τις πολιτικές εξουσίες που επιτελούνται με διάφορους τρόπους, όπως για παράδειγμα με τη δημιουργία υπουργείων τουρισμού, από τους εθνικούς οργανισμούς του τουρισμού κλπ. Η προώθηση του τουρισμού έχει πάρει πολύ μεγάλες διαστάσεις, καθώς μέσα από τις προσπάθειες ανάπτυξής του, έχουν δημιουργηθεί θέσεις απασχόλησης εργασίας, έχουν

πραγματοποιηθεί σημαντικές επενδύσεις, έχει τονωθεί η οικονομική δραστηριότητα της περιφέρειας, έχουν δημιουργηθεί έσοδα για τον πληθυσμό, το κράτος και την τοπική αυτοδιοίκηση, και όλα αυτά καθιστούν τον τουρισμό ένα από τους πιο σημαντικούς παράγοντες οικονομικής αλλά και κοινωνικής ανάπτυξης (ΗΓΟΥΜΕΝΑΚΗΣ, ΚΡΑΒΑΡΙΤΗΣ, & ΛΥΤΡΑΣ, 1999).

5.2 Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΩΝ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ ΜΟΡΦΩΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΑΧΑΪΑΣ

Ο εναλλακτικός τουρισμός που, όπως έχουμε ήδη προαναφέρει, δημιουργήθηκε για να περιορίσει τα προβλήματα που δημιουργούσε στο περιβάλλον ο μαζικός τουρισμός, καθώς και μια σειρά από άλλες αρνητικές επιπτώσεις, στις περιοχές όπου εφαρμόζονται οι διάφορες μορφές του, έτσι και στο Νομό Αχαΐας που μελετάμε στην παρούσα εργασία, συμβάλλουν η κάθε μια με τον δικό της τρόπο στην οικονομική ανάπτυξη της περιοχής, την κοινωνική, την περιβαλλοντολογική και την πολιτιστική ανάπτυξη.

Όσον αφορά τον οικονομικό τομέα, αναφερόμαστε στην αύξηση των εσόδων στις περιοχές που αποτελούν τουριστικούς προορισμούς και κατ' επέκταση στην ανάπτυξη της εθνικής οικονομίας. Για τη δημιουργία των διαφόρων μορφών εναλλακτικού τουρισμού, είναι απαραίτητη η ανάπτυξη συγκεκριμένων υποδομών με τις αντίστοιχες προδιαγραφές, επομένως παρατηρείται αύξηση και στις οικονομικές δραστηριότητες των επενδύσεων και της βιομηχανίας. Οι επισκέπτες κάθε τουριστικής περιοχής θα πρέπει να εξυπηρετηθούν από το αρμόδιο προσωπικό το οποίο θα καλύψει τις ανάγκες τους, επομένως δημιουργούνται και θέσεις εργασίας. Όσον αφορά τον κοινωνικό τομέα, οι κοινωνικές επαφές των επισκεπτών με τους ντόπιους διευρύνονται μέσα από τη μεταξύ τους επικοινωνία και ενισχύονται οι σχέσεις τους. Δημιουργείται κίνητρο παραμονής στην επαρχία και έτσι μειώνεται η συσσώρευση στις πόλεις, και μέσα από την αναβάθμιση των περιοχών βελτιώνεται το επίπεδο ζωής των ντόπιων σημαντικά. Μέσα από τη συντήρηση των μνημείων, των έργων τέχνης και των εκδηλώσεων που διοργανώνονται για την προώθηση του πολιτιστικού τουρισμού, ενισχύεται η πολιτιστική κληρονομιά της κάθε περιοχής. Οι επιπτώσεις στον περιβαλλοντολογικό τομέα γίνονται φανερές στο φυσικό περιβάλλον του νομού. Η ανάπτυξη διαφόρων μορφών εναλλακτικού τουρισμού, έχει συμβάλει στο να ευαισθητοποιηθούν

επισκέπτες και ντόπιοι κάτοικοι, να αναπτυχθεί το αίσθημα για να προστατεύουν το περιβάλλον και να αναζητούν περιβαλλοντικά στοιχεία υψηλής ποιότητας.

Αναλυτικά, λοιπόν, μέχρι και σήμερα, συνεχίζουν να δημιουργούνται διάφορες μορφές εναλλακτικού τουρισμού, οι οποίες δεν υπήρχαν πρωτύτερα. Όλες οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού, όπως τις αναλύσαμε στο δεύτερο κεφάλαιο, έχουν τα δικά τους ιδιαίτερα και εξειδικευμένα χαρακτηριστικά. Επομένως, τα άτομα τα οποία θα αναλάβουν να προωθήσουν την κάθε μια από τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού και που θα εργαστούν στα αντίστοιχα πόστα, θα πρέπει να είναι κατάλληλα καταρτισμένα. Για παράδειγμα, στον αθλητικό τουρισμό, θα πρέπει να υπάρχουν άτομα με τις κατάλληλες γνώσεις και την προαπαιτούμενη εμπειρία επάνω στην κάθε αθλητική δραστηριότητα προκειμένου να είναι ασφαλής ο επισκέπτης, ενώ στον πολιτιστικό τουρισμό θα πρέπει να υπάρχει ένας αρμόδιος που θα γνωρίζει πλήρως την κληρονομιά και την ιστορία της περιοχής και της χώρας μας γενικότερα. Με αυτόν τον τρόπο, οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού συνέβαλλαν στο να δημιουργηθούν νέες θέσεις εργασίας. Μέσα από τις διάφορες μορφές εναλλακτικού τουρισμού, στο Νομό Αχαΐας ενισχύθηκε και υποστηρίχθηκε η υπάρχουσα απασχόληση των ντόπιων, οι οποίοι είχαν μεγαλύτερο διαθέσιμο εισόδημα και οι συνθήκες ζωής τους βελτιώθηκαν.

Στους τοπικούς πληθυσμούς, η ανάπτυξη του εναλλακτικού τουρισμού βοήθησε τις οικογένειες να αποκτήσουν ένα συμπληρωματικό εισόδημα. Ο αγροτουρισμός συγκεκριμένα, που είναι μια από τις μορφές που συναντάτε περισσότερο στο Νομό Αχαΐας, έχει προσφέρει πολλά πλεονεκτήματα στη ποιότητα των κατοίκων που ζουν στις αγροτικές περιοχές και την έχει καλύτερέψει. Μέσα από τον αγροτουρισμό στην Αχαΐα δημιουργήθηκαν θέσεις εργασίας και οι άνθρωποι μπόρεσαν να συνεχίσουν να ζουν στην ύπαιθρο. Αυτό βοήθησε σε μεγάλο βαθμό τις περιοχές στις οποίες ήταν εμφανής η μείωση του πληθυσμού και αντιμετώπιζαν δημογραφική γήρανση. Επίσης, λόγω του αγροτουρισμού δημιουργήθηκαν υποδομές οι οποίες ήταν σύμφωνες με το φυσικό περιβάλλον και κατ' επέκταση το βιοτικό επίπεδο των κατοίκων ανέβηκε. Τα παραδοσιακά προϊόντα άρχισαν να υποστηρίζονται στην αγορά και αυτό αποτελεί ακόμα ένα σημάδι ανάπτυξης του Νομού Αχαΐας.

Ο αγροτουρισμός είναι μια από τις μορφές τους εναλλακτικού τουρισμού η οποία δείχνει πως μπορεί να συνδυαστεί η ανάπτυξη της περιφέρειας με την ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος και φυσικά με την προστασία του. Βοηθά στο να

ευαισθητοποιηθούν τόσο οι ντόπιοι κάτοικοι της περιοχής όσο και οι τουρίστες που έρχονται για επίσκεψη και να προστατέψουν το περιβάλλον, καθώς και την πολιτιστική κληρονομιά τους. Πολύ σημαντικό για το Νομό Αχαΐας, είναι πως μέσα από τον αγροτουρισμό που επικρατεί στις περισσότερες περιοχές του, δεν αντιμετωπίζει το πρόβλημα της τουριστικής εποχικότητας, γιατί είναι μια μορφή εναλλακτικού τουρισμού που ευδοκιμεί και στις τέσσερις εποχές.

Ο Νομός Αχαΐας διαθέτει πολλές και διαφορετικές μορφές εναλλακτικού τουρισμού, κάποιες είναι ιδανικές για τους καλοκαιρινούς μήνες, όπως ο θαλάσσιος τουρισμός, κάποιες για τους χειμερινούς μήνες, όπως ο ορειβατικός τουρισμός και κάποιες μπορούν να συνδυαστούν σε όλες τις εποχές του χρόνου. Αυτό είναι ένα πολύ σημαντικό χαρακτηριστικό του νομού, καθώς αποτελεί έναν προορισμό που οι τουρίστες μπορούν να επιλέξουν οποιαδήποτε στιγμή του χρόνου και αποτελεί ακόμη έναν λόγο που βοήθησε στο να μειωθεί το πρόβλημα της εποχικότητας, όπως προαναφέραμε και για τον αγροτουρισμό.

Στο Νομό Αχαΐας, βελτιώθηκαν υποδομές συγκοινωνίας προκειμένου να διευκολυνθεί η προέλευση των τουριστών. Συγκεκριμένα, ορισμένα προβλήματα που υπήρχαν στο αεροδρόμιο του Αράξου και δεν καθιστούσαν ελκυστική την προσέλκυση τουριστών από το εξωτερικό διευθετήθηκαν, όπως επίσης και οι βελτιώσεις που έγιναν στο λιμάνι της Πάτρας, που αποτελεί το μέσο σύνδεσης της Ελλάδας με τις υπόλοιπες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αυτά τα έργα είναι σημαντικά για το Νομό της Αχαΐας αλλά συνέβαλαν και στην ανάπτυξη όλης της περιφέρειας της Δυτικής Ελλάδας. Είναι έργα τα οποία ήταν απαραίτητα να γίνουν για να αναπτυχθεί η περιφέρεια και η ανάγκη που υπήρχε να δημιουργηθούν εναλλακτικές μορφές τουρισμού συνέβαλλε στη γρήγορη υλοποίησή τους. Γενικότερα, δημιουργήθηκαν διάφορα αναπτυξιακά έργα, αθλητικές εγκαταστάσεις, εγκαταστάσεις αναψυχής, βελτίωση σε θέματα ασφάλεια και υγιεινή, τα οποία θα καθυστερούσαν για αρκετό καιρό, όμως λόγω της τουριστικής ανάπτυξης υλοποιήθηκαν.

Μέσα από την επαφή των τουριστών με το φυσικό περιβάλλον και τις ομορφιές που προσφέρουν οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού στην Αχαΐα, δημιουργήθηκε το αίσθημα της ευαισθητοποίησης, όχι μόνο για τους επισκέπτες αλλά και για τους ντόπιους κατοίκους. Μέσα από αυτήν την ευαισθητοποίηση, αυξήθηκε η ενεργή

συμμετοχή των ατόμων για να προστατεύουν τη φύση και το περιβάλλον και κατ' επέκταση όλα αυτά συνέβαλλαν στην ανάπτυξη της οικολογικής συνείδησης.

Στο τέταρτο κεφάλαιο όπου παρουσιάσαμε τις εναλλακτικές μορφές του Νομού Αχαΐας, μιλήσαμε εκτενέστερα για τον πολιτιστικό τουρισμό της. Μέσα από αυτή τη μορφή εναλλακτικού τουρισμού, δόθηκε η ευκαιρία στην Αχαΐα να αναπτύξει την αρχιτεκτονική του τόπου της, να διατηρήσει τη λαογραφία της, να αναπαράγει έθιμα και πολιτιστικές εκδηλώσεις που είχαν ξεχαστεί. Αυτή η εναλλακτική μορφή τουρισμού, συνέβαλε στο να αναπτυχθεί η πολιτιστική κληρονομιά της. Ο πολιτιστικός τουρισμός έχει βοηθήσει στην κοινωνική ανάπτυξη του τόπου, αύξησε τη ζήτηση για τον τοπικό τουρισμό και αναμόρφωσε την εικόνα του νομού προβάλλοντας έναν προορισμό που φιλοδοξεί να αναδειχθεί στον τουριστικό χάρτη. Δημιούργησε ευκαιρίες για απασχόληση και για εισόδημα, συνέβαλλε στην ανανέωση της πολιτιστικής και της κοινωνικής ζωής των ντόπιων κατοίκων μέσα από την ενίσχυση της τοπικής κοινότητας, την προσέλκυση νέων ανθρώπων στο νομό και ευνοώντας τις δραστηριότητες που υλοποιούνται. Επιπλέον, αν η τοπική κοινότητα καταφέρει να προστατέψει τα συμφέροντά της μέσα από τον τουριστικό σχεδιασμό που θα κάνει, θα μπορέσει να εξασφαλίσει μια υποδοχή και αποδοχή των τουριστών, θετική και μακροχρόνια.

Μέσα από το γαστρονομικό της τουρισμό, η Αχαΐα βλέποντας την ανταπόκριση που υπήρχε από τους τουρίστες σε αυτή την εναλλακτική μορφή, ανέπτυξε και πάλι την παραγωγή της σε προϊόντα παραδοσιακά, καθώς και σε συνταγές του τόπου. Ο συνεδριακός τουρισμός, που είναι επίσης μια μορφή εναλλακτικού τουρισμού που μπορεί κανείς να βρει στο Νομό Αχαΐας, συμβάλλει στην αύξηση της οικονομίας, καθώς η δαπάνη ανά επισκέπτη για το συνέδριο είναι πολύ μεγαλύτερη σε σύγκριση με τη δαπάνη ανά επισκέπτη για λόγους αναψυχής. Επίσης, τα συνέδρια διαρκούν το λιγότερο δυο μέρες, επομένως οι επισκέπτες που ήρθαν για να τα παρακολουθήσουν θα διαμείνουν σε ξενοδοχειακές μονάδες, οι οποίες ωφελούνται οικονομικά (Αθανασίου, 2002).

Στην πόλη των Καλαβρύτων, μπορεί κάποιος να συναντήσει μια σειρά από διάφορες εναλλακτικές μορφές τουρισμού και όχι μόνο στον ορειβατικό τουρισμό που σκεφτόμαστε αυθόρμητα. Τα Καλάβρυτα διαθέτουν σημεία με διαφορετικό τουριστικό ενδιαφέρον και περιλαμβάνουν τόπους με ιδιαίτερη θρησκευτική σημασία, πολιτιστική

ιστορία και περιβαλλοντολογικό ενδιαφέρον. Μέσα από όλα αυτά τα διαφορετικά στοιχεία, ο εναλλακτικός τουρισμός συνέβαλε στο να μειωθεί η άνιση ανάπτυξη της περιοχής και κατ' επέκταση του Νομού Αχαΐας, καθώς και στην αύξηση των επισκεπτών με διαφορετικά προφίλ τουρίστα και όχι μόνο του τουρίστα που επιθυμεί να ταξιδεύει την εποχή του χειμώνα (Κυριαζής, 2013).

Ο σύνδεσμος Ελλήνων ορειβατών Ώλενος, μέσα από τις διάφορες δράσεις που προτείνει, όπως αναλύσαμε στο τρίτο κεφάλαιο, υποστηρίζει και προωθεί μια ήπια μορφή ανάπτυξης των ορεινών περιοχών του Νομού Αχαΐας και της Ελλάδας γενικότερα. Σκοπό του συνδέσμου Ώλενος, είναι να αναπτύξει και να διαδώσει τον ορειβατικό τουρισμό, την αναρρίχηση και όλες τις δραστηριότητες που σχετίζονται με αυτήν την εναλλακτική μορφή τουρισμού, με την προϋπόθεση να μην επιβαρύνεται το ορεινό περιβάλλον (Αχαΐα μια απίστευτη εμπειρία, 2001). Ομοίως, και ο Ελληνικός Ορειβατικός Σύλλογος Πατρών έχει ως κύριο σκοπό να καλλιεργήσει συστηματικά τις διάφορες μορφές ορειβασίας και να τις διαδώσει, την αναρρίχηση, τη χιονοδρομία και όλα τα ορεινά και χειμερινά αθλήματα, φροντίζει να τα αναπτύξει, καθώς επίσης και να προστατέψει το ορεινό περιβάλλον και να διαδώσει την αγάπη και το σεβασμό που πρέπει να υπάρχει προς αυτό (Ε.Ο.Σ. Πάτρας, 2015). Το χιονοδρομικό Κέντρο Καλαβρύτων αποτελεί την πιο σημαντική αναπτυξιακή τουριστική υποδομή. Χάρη σε αυτήν την υποδομή, τα Καλάβρυτα γλίτωσαν από την ερήμωση και την εγκατάλειψη, αντιθέτως είχε τεράστια συμβολή στην οικονομία του τόπου και στην ανάπτυξη του χειμερινού τουρισμού στο Νομό Αχαΐας (Αντωνόπουλος, 2013).

5.2.1 ΟΙ ΑΦΙΞΕΙΣ ΣΤΟ ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΟ ΤΟΥ ΑΡΑΞΟΥ

Τα επίσημα στοιχεία έδειξαν ότι κατά την τουριστική περίοδο, παρατηρήθηκε μεγάλη αύξηση από επισκέπτες του εξωτερικού στο αεροδρόμιο του Αράξου στην Αχαΐα. Το 2017 καταγράφηκαν συγκριτικά με το 2016, 8.500 περισσότεροι επιβάτες. Συγκεκριμένα, για το 2016 διακινήθηκαν 61.000 επιβάτες από τις 01 Ιανουαρίου μέχρι τις 23 Ιουλίου και για τις ίδιες ημερομηνίες το 2017 ξεπέρασαν τις 69.500. Τα τελευταία χρόνια έχει παρατηρηθεί μια συνεχώς ανοδική πορεία στο αεροδρόμιο και η κίνηση έχει τριπλασιαστεί. Για το 2017, η τουριστική κίνηση κορυφώθηκε τον

Αύγουστο και σημειώθηκε αξιοσημείωτη κίνηση μέχρι και τον Οκτώβρη (ΣΤΟ ΚΟΚΚΙΝΟ, 2017).

Σύμφωνα με τα όσα είπε ο αερολιμενάρχης του αεροδρομίου του Αράξου, ο κ. Γκουβίτσας Γεώργιος, υπήρχε μεγάλη αύξηση των αφίξεων από Ρωσία και Γερμανία και στην αρχή της τουριστικής περιόδου υπήρχαν περίπου 4.000 επιβάτες από το Ισραήλ. Τόνισε το πλεονέκτημα που έδωσε στο αεροδρόμιο ο νέος δρόμος, καθώς οδήγησε στην μεγάλη ανάπτυξή του. Τα έσοδα στο αεροδρόμιο ξεπερνούν το 1.500.000 κατά τη διάρκεια της θερινής περιόδου και θα μπορούσαν να αυξηθούν εάν το παρκινγκ δεν το διέθεταν δωρεάν (ΣΤΟ ΚΟΚΚΙΝΟ, 2017).

Το αεροδρόμιο του Αράξου κατατάχθηκε στους «πρωταθλητές» λόγω αφίξεων από τουρίστες για το 2017, καθώς τον Αύγουστο η αύξηση άγγιξε το 34,7%. Η Γερμανία και το Ηνωμένο Βασίλειο, αποτελούν τις πιο καλές τουριστικές αγορές για την Ελλάδα και σημείωσαν τις μεγαλύτερες αυξήσεις στο αεροδρόμιο. Οι αεροπορικές θέσεις που ήταν προγραμματισμένες από το εξωτερικό αυξήθηκαν κατά την περίοδο του 2017 10,3%. Την περίοδο Μάρτιο – Ιούλιο αυξήθηκαν κατά 9% οι αεροπορικές θέσεις και μέχρι τον Οκτώβρη ο προγραμματισμός έφτασε στα 15.354.000 θέσεις (Tempo 24, 2017).

5.2.2 ΤΟ ΛΙΜΑΝΙ ΤΗΣ ΠΑΤΡΑΣ

Το λιμάνι της Πάτρας, υπήρξε διαπιστωμένα ο κινητήριος μοχλός για την ανάπτυξη της πόλης και κατ' επέκταση για την ανάπτυξη όλης της Δυτικής Ελλάδας. Τις δεκαετίες 1960 και 1970, εμπορικά πλοία γέμιζαν τις προβλήτες του λιμανιού και μαρτυρούσε τη σπουδαιότητα σε εμπορικές και βιομηχανικές δραστηριότητες της περιοχής. Αργότερα, η διακίνηση των εμπορευματοκιβωτίων σημείωσε ραγδαία αύξηση, η οποία συνεχίζεται μέχρι και σήμερα, και διατίθενται τα κατάλληλα μέσα για την ασφαλή μεταφορά τους. Μέσα από στοιχεία του Επιμελητηρίου της Αχαΐας, έχει φανεί πως το εμπορικό λιμάνι της Πάτρας έχει βοηθήσει στο να ισχυροποιηθούν οι μονάδες που δε λειτουργούν, έθεσε τις βάσεις για να αυξηθεί η παραγωγή και να γίνει προσθήκη από νέες μονάδες και προσέλυσε νέες μεταποιητικές μονάδες (Μαυραγάνης, 2017).

Το λιμάνι της Πάτρας έχει φέρει στην περιοχή της Αχαΐας πολλαπλασιαστικά οφέλη τόσο σε επίπεδο απασχόλησης όσο και σε επίπεδο παραγωγής. Η ανάπτυξη του λιμανιού σε συνδυασμό με τις διάφορες μορφές εναλλακτικού τουρισμού που υποστηρίζονται και με την ανάπτυξη της έρευνας και της καινοτομίας μέσα από τα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα που εδρεύουν στην Αχαΐα, αποτελούν τον κεντρικό πυλώνα για την ανάπτυξη του Νομού Αχαΐας (Μαυραγάνης, 2017).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

6.1 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Στην παρούσα εργασία που διεκπεραιώσαμε, είδαμε από την αρχή της εξέλιξης του το φαινόμενο του τουρισμού. Ξεκίνησε ως μαζικός τουρισμός από τις αρχές του 20^{ου} αιώνα και έγιναν πολλές επιστημονικές προσεγγίσεις για τον τελικό ορισμό του. Είναι ένας διεθνής όρος και συγκεντρώνοντας όλα τα στοιχεία από τους διάφορους ορισμούς που δόθηκαν, προσδιορίζεται ως η μετάβαση των τουριστών για κάποιο συγκεκριμένο χρονικό διάστημα σε έναν προορισμό χωρίς να ενέχει ο κίνδυνος διεξαγωγής κερδοσκοπικών δραστηριοτήτων. Το φαινόμενο του τουρισμού γνώρισε μια ραγδαία εξέλιξη στην Ελλάδα, λόγω της ανάγκης που υπήρχε στους τουρίστες να ταξιδέψουν, λόγω τις οικονομικής ευημερίας που επικρατούσε πριν την περίοδο της οικονομικής κρίσης, λόγω της τεχνολογικής ανάπτυξης που έχει επέλθει στη χώρα τα τελευταία χρόνια και τέλος λόγω της γενικότερης πρωτοβουλίας του κράτους να βελτιώσει τις τουριστικές ανάγκες. Οι τουρίστες, επέλεξαν τον τελικό προορισμό τους με βάση το λόγο για τον οποίο αποφάσισαν να ταξιδέψουν, τη κινητικότητα και τη χρονική διάρκεια της επίσκεψής τους. Πιο συγκεκριμένα, οι παράγοντες που αξιολογούν μέχρι να φτάσουν στο σημείο της επιλογής είναι η ασφάλεια, η προσβασιμότητα, το κόστος, οι καιρικές συνθήκες, η διαφορετικότητα και η ιδιαιτερότητα που χαρακτηρίζουν έναν προορισμό.

Το φαινόμενο του τουρισμού, από την αρχαιότητα έως και σήμερα, πέρασε πολλά στάδια εξέλιξης. Καθ' όλη τη διάρκεια αυτών των χρόνων, δημιουργήθηκαν διάφορες αλλαγές στην τουριστική ζήτηση αλλά το πιο σημαντικό είναι οι επιπτώσεις που επήλθαν κυρίως στο φυσικό περιβάλλον. Εξαιτίας μιας σειράς γεγονότων, λοιπόν, δημιουργήθηκε η ανάγκη για αναζήτηση νέων μορφών τουρισμού, πιο ήπιων και μέσα από αυτήν την αναζήτηση, γεννήθηκε ο εναλλακτικός τουρισμός. Η φιλοσοφία του ήταν διαφορετική από αυτή του μαζικού τουρισμού με βασικό άξονα τη προστασία του περιβάλλοντος και τη διατήρηση της κοινωνικής και πολιτιστικής κληρονομιάς του τόπου υποδοχής. Με λίγα λόγια, στόχος του εναλλακτικού τουρισμού είναι να διαφυλάσσεται το περιβάλλον, να διαφυλάσσονται οι πόροι της τοποθεσίας προορισμού, να ικανοποιούνται οι ανάγκες που έχουν οι ντόπιοι κάτοικοι, οι χώρες που αποτελούν τουριστικούς προορισμούς να μη χρειάζεται να καθοδηγούνται από

μεγάλους επιχειρηματίες για να λάβουν αποφάσεις σχετικές με την ανάπτυξη τουρισμού αλλά να τις λαμβάνουν με βάση τις δικές τους πολιτικές τουρισμού. Στον εναλλακτικό τουρισμό δίνεται η ευκαιρία να επενδύσουν οι νέοι τις επιχειρηματικές τους ιδέες, με βάση να σέβονται το περιβάλλον τις περιοχές και με απώτερο στόχο να βελτιωθεί το βιοτικό επίπεδο για τους κατοίκους που διαμένουν στις περιοχές στις οποίες αναπτύσσεται αυτό το είδος τουρισμού.

Ο εναλλακτικός τουρισμός έχει διάφορες μορφές οι οποίες διακρίνονται από τη διαφορετικότητα που υπάρχει στην τουριστική ζήτηση, από τον τρόπο οργάνωσής τους και από τη φιλοσοφία που τις διέπει. Από την αρχαιότητα κιόλας εμφανίστηκαν οι πρώτες μορφές εναλλακτικού τουρισμού και ακόμα και τα τελευταία χρόνια έχουν δημιουργηθεί και άλλες. Υπήρχαν περιοχές σε όλον τον κόσμο στις οποίες οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού είχαν εντυπωσιακή ανάπτυξη. Οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού που υπάρχουν, είναι ο ορειβατικός-περιπατητικός, ο θρησκευτικός τουρισμός, ο πολιτιστικός-αρχαιολογικός, ο θαλάσσιος τουρισμός, ο αθλητικός τουρισμός, ο αγροτουρισμός, ο ιαματικός-θεραπευτικός τουρισμός, ο συνεδριακός και ο γαστρονομικός τουρισμός.

Αυτές οι μορφές τουρισμού έχουν αναπτυχθεί σε μεγάλο βαθμό στις περιοχές του Νομού Αχαΐας και έχουν συμβάλει στην ανάπτυξή του. Ο Νομός Αχαΐας αποτελεί τη βασική πύλη που συνδέει μέσω του λιμανιού που βρίσκεται στην Πάτρα, την πρωτεύουσά του, την Ελλάδα με τις υπόλοιπες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι τρόποι με τους οποίους μπορεί να φτάσει κάποιος στο Νομό Αχαΐας είναι πολλοί, είτε μέσα από το οδικό δίκτυο, είτε μέσα από το σιδηροδρομικό δίκτυο, είτε με πλοίο είτε με αεροπλάνο. Η Αχαΐα συνδέεται με την Αθήνα και με όλη την Πελοπόννησο μέσω της Παλιάς και της Νέας Εθνικής Οδού. Ο Νομός Αχαΐας διαθέτει ένα πλήθος από ομορφιές που έχει να επιδείξει και προσφέρει ευκαιρίες για όσους θέλουν να επιλέξουν έναν προορισμό με σκοπό ένα ταξίδι αναψυχής, με σκοπό να διασκεδάσουν ή να ψυχαγωγηθούν ή με σκοπό να περιηγηθούν γενικότερα. Μέσα από όλα αυτά που μπορεί να προσφέρει ο Νομός Αχαΐας, όποιος την επισκεφτεί για πρώτη φορά είναι σίγουρο ότι θα θελήσει να την επισκέπτεται πιο συχνά.

Η εταιρεία «Ατραπός» είναι μια εταιρεία που διοργανώνει προγράμματα και αναδεικνύει τα φυσικά και λαογραφικά χαρακτηριστικά που έχουν οι ορεινές περιοχές της Αχαΐας. Δίνει τη δυνατότητα στους τουρίστες που επισκέπτονται αυτές τις περιοχές,

να περιηγηθούν και να ασχοληθούν με δραστηριότητες όπως πεζοπορία, αναβάσεις σε βουνά και άλλα ενδιαφέροντα που σχετίζονται με τον ορειβατικό τουρισμό. Ο σύνδεσμος ελλήνων ορειβατών Ώλενος που βρίσκεται στην περιοχή της Πάτρας σκοπεύει στην ανάπτυξη και στη διάδοση ορεινών αθλημάτων που δεν επιβαρύνουν το περιβάλλον όπως η ορειβασία και η αναρρίχηση, όπως επίσης και ο ορειβατικός σύλλογος Πάτρας. Επιπλέον, τα Καλάβρυτα είναι ένα από τους πιο ελκυστικούς χειμερινούς προορισμούς του Νομού Αχαΐας, με το χιονοδρομικό κέντρο να είναι ένα από τα πιο σημαντικά επιτεύγματα της πόλης.

Ο θρησκευτικός τουρισμός είναι μια από τις μορφές που συναντάμε στις περισσότερες από τις περιοχές της Αχαΐας, καθώς διαθέτουν μια σειρά από μοναστήρια και ιερούς ναούς. Τα στοιχεία που ελκύουν τους τουρίστες είναι το ενδιαφέρον για τη σπάνια αγιογραφία των μοναστηριών, η πλούσια βιβλιοθήκη που διαθέτουν, οι αξιοθαύμαστες μικρογραφίες, τα κειμήλια αξίες και οι θρύλοι και οι παραδόσεις που κρύβονται πίσω από το κάθε μοναστήρι και τον κάθε ναό.

Η Ελλάδα γενικότερα έχει μια μεγάλη ιστορία και πολιτιστική κληρονομιά, με το Νομό Αχαΐας να περιλαμβάνει διάσπαρτα πολλά κομμάτια από τον αρχαίο κόσμο. Η ακρόπολη της μυκηναϊκής πόλης, οι τάφοι της μυκηναϊκής εποχής, το κάστρο στο Ρίο, το Ρωμαϊκό Ωδείο, το Τείχος Δυμαίων, το Φραγκικό Κάστρο, είναι κάποια από τα αξιοσημείωτα μέρη της Αχαΐας που αξίζει να επισκεφτεί κανείς και να γνωρίσει από κοντά την ιστορία που κρύβεται από πίσω.

Ο Νομός Αχαΐας, όπως έχουμε τονίσει, συνδυάζει βουνό και θάλασσα. Πέρα, λοιπόν, από τις δραστηριότητες που προσφέρουν οι ορεινοί προορισμοί υπάρχουν και αυτές που προσφέρει ο θαλάσσιος εναλλακτικός τουρισμός. Συγκεκριμένα, οι τουρίστες έχουν τη δυνατότητα να κάνουν περιηγήσεις με σκάφος, κρουαζιέρες, καταδύσεις, ιστιοπλοΐα και ιστιοσανίδα. Στην πρωτεύουσα του Νομού υπάρχουν τρεις σχολές κατάδυσης, όπου υπάρχει έμπειρο προσωπικό για να εκπαιδεύσει τους επισκέπτες που επιθυμούν να κάνουν καταδύσεις και τους παρέχουν ασφάλεια.

Ο αθλητικός τουρισμός συνδυάζει τις δραστηριότητες που προαναφέραμε τόσο στον ορειβατικό όσο και στον θαλάσσιο τουρισμό. Επιπλέον, οι επισκέπτες μπορούν να κάνουν πτώσεις με αλεξίπτωτο πλαγιάς και greek paintball. Ο Νομός Αχαΐας διαθέτει στις περιοχές της πολλά αγροκτήματα, καθώς και εργαστήρια που μεταποιούν τα αγροτικά προϊόντα, και οι τουρίστες μπορούν να τις επισκεφτούν και να γνωρίσουν από

κοντά τα τοπικά προϊόντα και τον τρόπο παρασκευής τους. Για να απολαύσουν αυτά τα προϊόντα και τις παραδοσιακές συνταγές ενός τόπου, οι λάτρες δηλαδή του γαστρονομικού τουρισμού, μπορούν να επισκεφτούν τις περιοχές της Αχαΐας, καθώς διαθέτουν γραφικά εστιατόρια και ταβέρνες με δημιουργική κουζίνα και ποικιλία κρασιών. Τέλος, στην περιοχή της Πάτρας στο Συνεδριακό Κέντρο του Πανεπιστημίου διοργανώνονται συνέδρια και εκθέσεις και οι ενδιαφερόμενοι να ταξιδέψουν για να τα παρακολουθήσουν.

Οι προαναφερθέντες μορφές εναλλακτικού τουρισμού έχουν συμβάλει στην ανάπτυξη του Νομού Αχαΐας στον οικονομικό τομέα, τον κοινωνικό, τον πολιτιστικό και στον περιβαλλοντολογικό τομέα. Οι περιοχές που αποτελούν τουριστικούς προορισμούς έχουν αυξήσει τα έσοδά τους και κατ' επέκταση έχουν συμβάλει στην ανάπτυξη της εθνικής οικονομίας. Μέσα από την ανάπτυξη υποδομών με συγκεκριμένες προδιαγραφές, οι οποίες ήταν απαραίτητες για να υποστηριχθούν οι διάφορες μορφές εναλλακτικού τουρισμού, παρατηρήθηκε αύξηση στις οικονομικές δραστηριότητες των επενδύσεων και της βιομηχανίας. Επιπλέον, για να καλυφθούν οι ανάγκες των επισκεπτών στις διάφορες δραστηριότητες που προσέφερε ο εναλλακτικός τουρισμός, δημιουργήθηκαν νέες θέσεις εργασίας.

Πολύ σημαντική ήταν η συμβολή του εναλλακτικού τουρισμού στην κοινωνική ανάπτυξη για τον Νομό Αχαΐας. Μέσα από την επικοινωνία μεταξύ των επισκεπτών με τους ντόπιους διευρύνθηκαν οι κοινωνικές επαφές και ενισχύθηκαν οι σχέσεις τους. Δημιουργήθηκε κίνητρο παραμονής στην επαρχία και έτσι μειώνεται η συσσώρευση στις πόλεις, που αποτελούσε ένα από τα πιο σημαντικά προβλήματα. Επίσης, μέσα από την αναβάθμιση των περιοχών βελτιώθηκε σημαντικά το επίπεδο ζωής και το βιοτικό επίπεδο των ντόπιων. Όσον αφορά στον πολιτιστικό τομέα, μέσα από τη συντήρηση των μνημείων, των έργων τέχνης και των εκδηλώσεων που διοργανώνονται για την προώθηση του πολιτιστικού τουρισμού, ενισχύθηκε η πολιτιστική κληρονομιά της κάθε περιοχής.

Κλείνοντας, οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού συνέβαλλαν και στην περιβαλλοντολογική ανάπτυξη του Νομού Αχαΐας. Μην ξεχνάμε, πως, οι επιπτώσεις που είχαν δημιουργηθεί στο περιβάλλον από το μαζικό τουρισμό οδήγησαν στην αναζήτηση μιας νέας ηπιότερης μορφής τουρισμού και προέκυψε ο εναλλακτικός τουρισμός. Πιο συγκεκριμένα, λοιπόν, οι επισκέπτες και οι ντόπιοι κάτοικοι απέκτησαν

το αίσθημα της ευαισθητοποίησης και της προστασίας για το περιβάλλον το οποίο επισκέπτονται ή στο οποίο ζουν, αντίστοιχα.

Στην Αχαΐα, προσελκύονται τουρίστες με διαφορετικό προφίλ, οι βελτιώσεις που έγιναν στο λιμάνι της Πάτρας ανέπτυξε όλη την περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας και το αεροδρόμιο του Αράξου βοήθησε και αυτό στο να αυξηθούν τα έσοδα του Νομού. Ο γαστρονομικός τουρισμός συνέβαλλε στην ανάπτυξη των παραδοσιακών προϊόντων και συνταγών, ο συνεδριακός τουρισμός προσέφερε επιπλέον έσοδα στην Αχαΐα, καθώς οι δαπάνες των επισκεπτών για τα συνέδρια είναι μεγαλύτερες από τις δαπάνες για ένα ταξίδι αναψυχής και ο αγροτουρισμός συνέβαλε στην ανάπτυξη της οικολογικής συνείδησης. Τέλος, το πρόβλημα της εποχικότητας που είναι από τα πιο σημαντικά που έχει να αντιμετωπίσει το φαινόμενο του τουρισμού, μειώθηκε διότι ο Νομός Αχαΐας συνδυάζει μορφές εναλλακτικού τουρισμού που ο επισκέπτης μπορεί να πραγματοποιήσει καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου.

Συμπερασματικά, ο Νομός Αχαΐας, διαθέτει ένα φυσικό τοπίο πλούσιο σε ομορφιές, συνδυάζει βουνό και θάλασσα, διαθέτει μια σειρά από μορφές εναλλακτικού τουρισμού οι οποίες μπορούν να προσελκύσουν τους τουρίστες καθ' όλες τις εποχές του χρόνου και έχει ένα πλούσιο και ένα από τα πιο σημαντικά πολιτιστικά υπόβαθρα. Αυτό το σύνολο το στοιχείων που χαρακτηρίζουν το Νομό Αχαΐας, μπορούν να τον βοηθήσουν και κατ' επέκταση να βοηθήσουν τη χώρα μας, την Ελλάδα, να αποτελέσει πρωτοπόρο στον κλάδο του τουρισμού, καθώς διαθέτει τα απαραίτητα εφόδια και στοιχεία για να είναι ηγέτης του εναλλακτικού τουρισμού.

6.2 ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Σύμφωνα με έρευνες που έχουν γίνει, υπάρχουν κάποια μειονεκτήματα στο εναλλακτικό προϊόν που προσφέρει η Ελλάδα συγκριτικά με τις υπόλοιπες χώρες της Ευρώπης. Ένα στοιχείο, που σχετίζεται με τις εναλλακτικές αλλοιώσεις που έχει ο τόπος υποδοχής σε κοινωνικό, περιβαλλοντολογικό και σε πολιτιστικό επίπεδο, είναι πως οι μετακινήσεις μέσα στη χώρα του διεθνή τουρίστα, χαρακτηρίζεται από ένα μικρό βαθμό αλλαγής. Επίσης, όσον αφορά την ξενοδοχειακή άνεση, έχει βαθμολογηθεί πολύ χαμηλά στις εναλλακτικές που υπάρχουν. Μεγάλη προσοχή πρέπει

να δοθεί στη προστασία του περιβάλλοντος. Είναι ένα από τα σημαντικότερα σημεία στο οποίο έχουμε αναφερθεί πάρα πολλές φορές κατά τη διάρκεια της συγγραφής της παρούσας εργασίας, καθώς αποτελεί τον ουσιαστικό λόγο για τον οποίο δημιουργήθηκε η εναλλακτική μορφή τουρισμού έναντι του μαζικού. Η έλλειψη προστασίας τους περιβάλλοντος επιφέρει αλλοιώσεις στα φυσικά τοπία και πρέπει να δοθεί μεγάλη βαρύτητα σε αυτό το μειονέκτημα του τουρισμού της Ελλάδας. Τέλος, όσον αφορά στον αθλητικό τουρισμό, για το Νομό Αχαΐας αναφερθήκαμε σε μια μεγάλη γκάμα αθλητικών δραστηριοτήτων που διαθέτουν οι περιοχές του Νομού, οι περισσότερες εκ των οποίων έχουν δημιουργηθεί τα τελευταία χρόνια. Σε γενικότερο επίπεδο όμως, σε όλη την Ελλάδα, είναι μικρός ο βαθμός στον οποίο αναπτύσσονται διάφορες αθλητικές δραστηριότητες και αθλητικά κέντρα, αντίστοιχα.

Το πιο σημαντικό στοιχείο για να αναπτυχθεί ο εναλλακτικός τουρισμός σε μια περιοχή και σε μια χώρα γενικότερα, είναι να συμπεριλάβουν το στοιχείο της διαφοροποίησης και να συνδυάζουν όλους τους παραγωγικούς συντελεστές, εργασία, γη, κεφάλαιο και τεχνολογία. Η Ελλάδα μπορεί να διαφοροποιήσει το τουριστικό προϊόν σε σύγκριση με άλλα ανταγωνιστικά προϊόντα, γιατί μπορεί να προβάλλει στοιχεία από τον πολιτισμό της, από την πλούσια κληρονομιά της, από το φυσικό της περιβάλλον και από όλα τα στοιχεία που την καθιστούν μοναδική. Επιπλέον, τα διάφορα παραδοσιακά οικήματα που υπάρχουν στην Ελλάδα διασκορπισμένα, τα οποία έχουν εγκαταλειφθεί και ερημώσει, μέσα από την αξιοποίησή τους θα συμβάλλουν στο στοιχείο της διαφοροποίησης για το ελληνικό προϊόν του εναλλακτικού τουρισμού.

Συγκεκριμένα, για τα Καλάβρυτα του Νομού Αχαΐας, μια περιοχή που έχει παρουσιάσει σημαντικό ενδιαφέρον στην προσέλκυση των τουριστών καθώς συνδυάζει διάφορες από τις μορφές εναλλακτικού τουρισμού, θα μπορούσε να προβεί και στο να αξιοποιήσει τα τοπικά προϊόντα που έχει και να τα προωθήσει μέσα από τον τουρισμό. Με τη δημιουργία ενός συνεταιρισμού για τοπικά προϊόντα και για παραδοσιακές συνταγές, που θα είχε υπό την επίβλεψή του όλα τα στάδια που είναι απαραίτητα από την παραγωγή μέχρι και την προώθηση προκειμένου να διατεθούν τα προϊόντα, θα συνδυάζονταν ο πρωτογενής τομέας με τον τουρισμό, δηλαδή οι δύο κύριο άξονες ανάπτυξης των Καλαβρύτων. Επίσης, στην περιοχή αυτή θα πρέπει να γίνει ένας επανασχεδιασμός όσον αφορά την προστασία του περιβάλλοντος και να αξιοποιηθούν στο 100% οι δυνατότητες που έχουν τα Καλάβρυτα για να προσελκύσουν όλα τα προφίλ των τουριστών. Η δημιουργία οικολογικής ποιότητας μια περιοχής αποτελεί από

τα πρώτα στάδια για να αναπτυχθεί τουριστικά μια περιοχή και ακόλουθα στάδια είναι η εντατικοποίηση της τουριστικής ανάπτυξης που αλλοιώνουν τους φυσικούς πόρους μιας περιοχής.

Μέσα από έρευνες που έχουν γίνει σε παγκόσμια κλίμακα, έχει φανεί πως η ζήτηση για τουριστικές δραστηριότητες αυξάνεται όταν οι πολίτες ευαισθητοποιούνται επάνω σε συγκεκριμένα περιβαλλοντολογικά θέματα, καθώς τους απασχολεί η όσο το δυνατόν λιγότερη αρνητική επίδραση στο περιβάλλον και στη φυσική ομορφιά που έχει. Οι τάσεις δείχνουν πως μέσα στις επόμενες δεκαετίες θα αυξηθεί η ζήτηση για οικοτουρισμό και οι τουρίστες θα αναζητούν να επισκεφτούν περιοχές που θα διαθέτουν ένα περιβάλλον πλούσιο σε φυσικές ομορφιές και σε πολιτιστικά δρώμενα. Μία ακόμα πρόταση, λοιπόν, είναι η δημιουργία των κατάλληλων υποδομών που θα μπορούν να υποστηρίξουν αυτήν την εναλλακτική μορφή τουρισμού και θα κάνουν το Νομό Αχαΐας να έχει συγκριτικό πλεονέκτημα. Συγκεκριμένα, για την περιοχή των Καλαβρύτων, μια περιοχή που περιλαμβάνει ζώνη προστασίας, η στήριξη της μορφής του οικοτουρισμού είναι ο μόνος δρόμος για να αναπτυχθεί οικονομικά και κατ' επέκταση να διατηρηθεί το φυσικό της περιβάλλον. Βέβαια, όπως και σε κάθε μορφή εναλλακτικού τουρισμού, έτσι και στον οικοτουρισμό, θα πρέπει να υπάρχει σωστή διαχείριση και οργανωμένος σχεδιασμός, ώστε να μειωθούν οι πιθανότητες να υποβαθμιστεί το περιβάλλον ή δημιουργίας επιπτώσεων σε αυτό.

Σε γενικό επίπεδο, υπάρχουν κάποιες προτάσεις οι οποίες διατυπώνονται σε επίπεδο τουριστικών επιχειρήσεων. Το τουριστικό προϊόν που προσφέρεται, να αναβαθμιστεί ποιοτικά σε όλο το μήκος της τουριστικής αλυσίδας, οι υποδομές που υπάρχουν να εκσυγχρονιστούν και να είναι σύμφωνες με τα διεθνή πρότυπα έτσι ώστε να προσελκύονται οι τουρίστες που ανήκουν στις υψηλά εισοδηματικές τάξεις, δηλαδή να δημιουργηθούν ειδικές εγκαταστάσεις που θα διαφοροποιούν το τουριστικό προϊόν ή/και να βελτιωθούν ποιοτικά οι υπάρχουσες κλίνες και να αναπτυχθούν εκεί που δεν υπάρχουν. Επιπλέον, οι τουριστικές επιχειρήσεις θα μπορούσαν να παρέχουν στους απασχολούμενους συνεχή εκπαίδευση με στόχο την επαγγελματική προσέγγιση και συνειδήσή τους, να αξιοποιούν τις σύγχρονες μεθόδους marketing, να δημιουργήσουν μαζί με τις άλλες τουριστικές επιχειρήσεις στρατηγικές συμμαχίες, ώστε να βελτιώσουν στους τομείς που χρειάζεται τα οικονομικά τους μεγέθη, να κάνουν εξαγωγές προκειμένου να αυξήσουν το μέσο μέγεθός τους και τέλος να μπορούν να αξιοποιούν

σωστά και έγκαιρα τις νέες τεχνολογίες προκειμένου να προωθούν βελτιωμένα το τουριστικό προϊόν που προσφέρουν (GO SUCCESS, 2011).

Υπάρχουν και κάποιες προτάσεις που αφορούν στο τι θα πρέπει να κάνει η πολιτεία για να βοηθήσει την τουριστική ανάπτυξη. Αρχικά, μέσα από την υλοποίηση προγραμμάτων σε διάφορες περιοχές που αποτελούν τουριστικούς προορισμούς, θα μπορέσει να αναβαθμιστεί ποιοτικά το τουριστικό προϊόν, θα πρέπει να γίνουν προσπάθειες να αναπτυχθούν όσο το δυνατόν περισσότερο οι διάφορες μορφές εναλλακτικού τουρισμού, να διαφυλάσσεται το φυσικό περιβάλλον, να υπάρχουν προγράμματα επιμόρφωσης που τα εμπλουτίζουν με γνώσεις επάνω στον τομέα του τουρισμού, να γίνονται προσπάθειες να αναπτύσσονται όλο και περισσότερα νέα τουριστικά προϊόντα και τέλος να καταπολεμηθούν οι γραφειοκρατικές διαδικασίες (GO SUCCESS, 2011).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

AlterTourism. (2011). Ανάκτηση 05 2018, από <http://altertourism.gr/morfes-tourismou/thalassios-tourismos>

Buhalis, D., & Costa, C. (2005). *Tourism Management Dynamics – trends, management and tools*. Amsterdam: Butterworth, Heinemann.

Galani-Moutafi, V. (2004, January). TOURISM RESEARCH ON GREECE: A Critical Overview. *Annals of Tourism Research*, 31 (1), σσ. 157-179.

Gazopoulou, H. (2011, April). Assessing the impact of terrorism on travel activity in Greece. *Bank of Greece*, σ. 22.

GC TRAVEL. (2018). Ανάκτηση 05 2018, από <https://gctravel.gr/el/mountain-tourism/>

GO SUCCESS. (2011, 07 29). Ανάκτηση 05 2018, από <http://gosuccess.eu>

GREECE ALL TIME CLASSIC. (2018). Ανάκτηση 05 2018, από <http://www.visitgreece.gr>

High Quality Scuba diving training. (2011, 10). Ανάκτηση 05 2018, από Μια νέα επιλογή στην εκπαίδευση αυτόνομης κατάδυσης δημιουργήθηκε τώρα και στην Πάτρα: <https://nekdive.wordpress.com>

insider.gr. (2017, 09). Ανάκτηση από <http://www.insider.gr>

Ionian Divers. (2015). Ανάκτηση 05 2018, από <http://www.ioniandivers.gr/>

Kalavrita SKI CENTER. (2018). Ανάκτηση 05 2018, από <http://www.kalavrita-ski.gr>

MOUNTAIN SPORTS. (2014, 11). Ανάκτηση από <http://www.mountain-sports.gr>

PATRAS DIVING CENTER. (2018). Ανάκτηση 05 2018, από <http://www.patrasdivingcenter.gr>

Prm 300 Ecotourism. (2018). Ανάκτηση 04 02, 2018, από What is Tourism?: <http://www.prm.nau.edu/prm300/what-is-tourism-lesson.htm>

Tempo 24. (2017, 08). Ανάκτηση 05 2018, από <http://tempo24.news/eidisi/141575/stoys-protathlites-afixeon-toyriston-to-aerodromio-toy-araxoy>

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αγροτουρισμός και άλλες μορφές εναλλακτικού τουρισμού. (2018). Ανάκτηση 05 2018, από <https://agrotourism.wordpress.com>

- Αθανασίου, Λ. (2002, 06). *SYNEDRIO*. Ανάκτηση 05 2018, από <http://www.synedrio.gr>
- Ανδρεάδης, Α. (2016, 01 21). *VORIA.GR*. Ανάκτηση 04 2018, από <http://www.voria.gr/article/i-asfalia-pto-kritirio-epilogis-diakopon-lei-o-sete>
- Αντωνόπουλος, Ν. (2013, 12). *Δήμος Καλαβρύτων*. Ανάκτηση 05 2018, από <http://www.kalavrita.gr>
- ΑΤΡΑΠΟΣ ΟΡΕΙΝΟΣ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ*. (2018). Ανάκτηση 05 2018, από <http://www.atrapos.com>
- Αχαΐα μια απίστευτη εμπειρία*. (2001). Ανάκτηση 04 2018, από <http://www.visit-achaea.gr>
- Βαρβαρέσος, Σ. (2005). ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ. Στο Σ. Βαρβαρέσος, *ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΕΝΝΟΙΕΣ, ΜΕΓΕΘΗ, ΔΟΜΕΣ - Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ* (Β' εκδ., σ. 280). ΠΡΟΠΟΜΠΟΣ.
- ΒΑΡΒΑΡΕΣΟΣ, Σ. (2007). Εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού και Εκπαιδευτικός Σχεδιασμός - Προγραμματισμός. *Διοίκηση και Οικονομία*, 4 (180), σ. 15.
- Βελισσάριος, Ε. (2000). *Μάνατζμεντ Ειδικών και Εναλλακτικών Μορφών Τουρισμού*. Διοίκηση Τουρισμού και Τουριστικών Επιχειρήσεων. Αθήνα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.
- Γεροκώστα, Ά. (2012, Ιανουαρίου 13). *Εκπαιδευτικές και τουριστικές προτάσεις*. Ανάκτηση 04 2018, από http://gerann-travel-info.blogspot.gr/2012/01/blog-post_13.html
- Ε.Ο.Σ. Πάτρας*. (2015, 02). Ανάκτηση 05 2018, από <https://www.eospatras.gr>
- Ε.Ο.Σ. Πάτρας*. (2018). Ανάκτηση 05 2018, από Ελληνικός Ορειβατικός Σύλλογος - Έτος Ιδρύσεως 1928: <https://www.eospatras.gr>
- (2013). *Ελληνικός Τουρισμός, Στοιχεία και Αριθμοί*. Αθήνα: ΣΕΤΕ.
- ΕΝΩΣΗ ΞΕΝΟΔΟΧΩΝ & ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ ΚΑΛΑΒΡΥΤΩΝ*. (2018). Ανάκτηση 04 2018, από <https://kalavrita-hotels.gr/>
- Ένωση Ξενοδόχων Αχαΐας*. (2018). Ανάκτηση από <http://www.achaiahotels.gr/>
- Ηγουμενάκης, Ν. Γ., & Κραβαρίτης, Κ. Ν. (2004). *ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ*. Αθήνα: Interbooks.
- Ηγουμενάκης, Ν. Γ., Κραβαρίτης, Κ. Ν., & Λύτρας, Π. Ν. (1999). Η ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΕΞΕΛΙΚΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ. Στο Ν. Γ. Ηγουμενάκης, Κ. Ν. Κραβαρίτης, & Π. Ν. Λύτρας, *ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ* (σσ. 158-203). Αθήνα: Interbooks.
- ΗΓΟΥΜΕΝΑΚΗΣ, Ν. Γ., ΚΡΑΒΑΡΙΤΗΣ, Κ. Ν., & ΛΥΤΡΑΣ, Π. Ν. (1999). ΟΙ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ. Στο Ν. Γ. ΗΓΟΥΜΕΝΑΚΗΣ, Κ. Ν. ΚΡΑΒΑΡΙΤΗΣ, & Π. Ν. ΛΥΤΡΑΣ, *ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ* (σ. 344). Αθήνα: Interbooks.
- Κυριαζής, Ν. (2013, 04). *ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ NEWS*. Ανάκτηση 05 2018, από <http://www.kalavrytanews.com>

- Λαγός, Δ. Γ. (2005). *Τουριστική οικονομική* (Α' εκδ.). Αθήνα : ΚΡΙΤΙΚΗ.
- Μαυραγάνης, Γ. (2017, 07 14). *tempo24*. Ανάκτηση 05 2018, από <http://tempo24.news>
- Μυρσίνη, Γ. (2016). Ο περιπατητικός τουρισμός ως παράγοντας τουριστικής ανάπτυξης. Ανάκτηση από <http://www.yraithros.gr>
- ΝΑΥΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΠΑΤΡΩΝ . (2018). Ανάκτηση 05 2018, από <https://www.nop.org.gr/>
- ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΠΑΤΡΩΝ Α.Ε. (2018). Ανάκτηση 05 2018, από <http://www.patrasport.gr>
- Παγκόσμια Εγκυκλοπαίδεια. (2002). *3ο Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης*. 19, σσ. 226-394. Αθήνα: Νέα Έκδοση.
- Πειστικού, Μ. (2010). *ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ-ΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ*. Ανάκτηση 04 2018, από <http://www.touristiki-agera.gr/article.asp?ID=853>
- Πολύζος, Σ. (2010, Μάιος). Θρησκευτικός Τουρισμός στην Ελλάδα: Χωρική ανάλυση και συμβολή στην ανάπτυξη μειονεκτικών περιοχών. *Σειρά Ερευνητικών Εργασιών* , 16 (9) , 203-222. Βόλος.
- Σβορώνου, Ε., & Συμβουλίδου, Μ. (2009). Μέθοδοι και Εργαλεία Σχεδιασμού των Εναλλακτικών Μορφών Τουρισμού. Στο Μ. Σωτηριάδης, & Ι. Φαρσάρη, *ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ* (σ. 392). Αθήνα: ΕΥΔΟΞΟΣ.
- ΣΤΟ ΚΟΚΚΙΝΟ. (2017, 07). Ανάκτηση 05 2018, από <http://www.stokokkino.gr>
- Σφακιανάκης, Μ. (2000). *Εναλλακτικές μορφές τουρισμού*. Αθήνα: Έλλην.
- ΣΦΑΚΙΑΝΑΚΗΣ, Μ. Κ. (2000). *Εναλλακτικές μορφές τουρισμού*. Αθήνα: Έλλην.
- Τριβυζά, Μ. (2018). *Ιαματικές Πηγές Ελλάδος*. Ανάκτηση 05 2018, από <http://www.iama.gr/ethno/Therm/triviza.html>
- Τσάρτας, Π. (2001). Τουριστική ανάπτυξη:ενοιολογικές οριοθετήσεις και ζητήματα ανάλυσης. Στο Χ. Κοκκώσης, & Π. Τσάρτας, *Βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη και περιβάλλον* (σσ. 21-42). Αθήνα: ΚΡΙΤΙΚΗ.
- Φαρσάρη, Ι. (2009). Ενοιολογικές Προσεγγίσεις. Στο Μ. Σωτηριάδης, & Ι. Φαρσάρη, *ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ* (σ. 392). Αθήνα: Εύδοξος.